

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади. Заснований у 2005 р. Видається щомісяця. Відповідальний редактор Л. Чуприна, канд. наук із соц. комунікацій. Упорядник О. Натаров. Адреса редакції: НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, <http://nbuviar.gov.ua/>. Свідцтво про державну реєстрацію ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

№ 5 (154) травень 2019

У номері:

- *XIII Всеукраїнський фестиваль науки*
- *Премія «Для жінок у науці – 2019»*
- *Конкурс проектів оборонних технологій*
- *Ініціатива ЄС щодо відкритого доступу до наукових публікацій*
- *Дослідження інноваційної сфери України*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2019

Київ 2019

ЗМІСТ

ХІІІ Всеукраїнський фестиваль науки	3
Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень.....	5
Міжнародне співробітництво	5
Наука – виробництву	7
Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи	8
Наукова діяльність у ЗВО	16
Національна академія наук України: віхи історії і сьогодення	18
Оцінки ефективності науки в Україні	20
Перспективні напрями наукових досліджень	21
Проблеми стратегії розвитку України	22
Наука і влада	23
Суспільні виклики і потреби	25
Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства ...	25
Міжнародний досвід	28
Формування та впровадження інноваційної моделі економіки	29
Міжнародний досвід	32
Проблеми енергозбереження	33
Міжнародний досвід	35
Зарубіжний досвід організації наукової діяльності.....	37
Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	38
ДОДАТКИ.....	40

Орфографія та стилістика матеріалів – авторські

XIII Всеукраїнський фестиваль науки

17.05.2019

XIII Всеукраїнський фестиваль науки: відкриття

17 травня 2019 р. в Інституті електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України відбулось урочисте відкриття XIII Всеукраїнського фестивалю науки – науково-популярної події загальнодержавного значення, засновником і одним із організаторів якої є Національна академія наук України.

[Докладніше див. додаток 8](#)

17.05.2019

Участь НБУВ у XIII Всеукраїнському фестивалі науки

16 травня 2019 р. Національна бібліотека України імені Вернадського взяла участь у XIII Всеукраїнському фестивалі науки Національної академії наук України. У рамках виставки-презентації наукових досягнень установ НАН України Інститутом інформаційних технологій НБУВ було представлено бібліотечні портали знань: електронну бібліотеку «Україніка» та інформаційний портал «Наука України: доступ до знань».

[Докладніше див. додаток 9](#)

30.05.2019

Урочисте засідання представників наукової громадськості Львівщини з нагоди Дня науки

17 травня з нагоди Дня науки у рамках XIII Всеукраїнського фестивалю науки Західний науковий центр НАН України і МОН України провів Урочисте засідання представників наукової громадськості Львівщини. Захід відбувся у Львівському національному університеті імені Івана Франка.

[Докладніше див. додаток 26](#)

22.05.2019

Урочисте розширене засідання Ради Донецького наукового центру НАН України і МОН України та Ради ректорів вузів Донецької області до Дня науки

14 травня в рамках XIII Всеукраїнського фестивалю науки в м. Краматорськ відбулось урочисте розширене засідання Ради Донецького наукового центру НАН України і МОН України та Ради ректорів вузів Донецької області, присвячене Дню науки.

[Докладніше див. додаток 27](#)

22.05.2019

Читання імені академіка Миколи Зелінського

14 травня в Одесі на базі Фізико-хімічного інституту імені О. В. Богатського НАН України в період Фестивалю науки, напередодні професійного свята Дня науки України, відбулися традиційні Читання імені академіка Миколи Дмитровича Зелінського.

[Докладніше див. додаток 28](#)

Щорічна науково-технічна конференція ІПРІ НАНУ «Реєстрація зберігання і обробка даних» 2019

5-16 травня 2019 р. відбулася щорічна науково-технічна конференція ІПРІ НАНУ «Реєстрація зберігання і обробка даних». В роботі конференції взяли участь науковці та інженерно-технічні спеціалісти, які доповіли про наукові здобутки, та як наукові розробки покращують якість життя, які можливості дає людині сучасна наука. Було представлено 62 доповіді із них 14 усних доповідей 48 стендових ([Інститут проблем реєстрації інформації НАН України](#)).

Конференція пройшла у рамках XIII Фестивалю науки.

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень

Міжнародне співробітництво

17.05.2019

Горизонт 2020: Українські проекти отримали найбільше великих грантів для малого та середнього бізнесу серед країн Східного партнерства

Українські проекти вже отримали близько 2 млн євро великих грантів для реалізації бізнес-стартапів у межах програми ЄС Горизонт 2020 – наразі це найбільша сума серед країн Східного партнерства, асоційованих у програму. Загалом же українські учасники вже отримали більш як 22 млн євро на свої проекти від Горизонту 2020.

[Докладніше див. додаток 4](#)

23.05.2019

Конкурс Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії (JRC) на доступ до дослідницької інфраструктури

Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії (JRC) оголосив конкурс на доступ до дослідницької інфраструктури (користування лабораторіями й обладнанням) для науковців із дослідницьких організацій будь-якого типу, в тому числі академічних інститутів, закладів вищої освіти, малих та середніх підприємств, промисловості і приватних дослідницьких організацій.

[Докладніше див. додаток 5](#)

31.05.2019

Відкриття телекомунікаційного центру Національного Контактного Пункту Євратом в Україні

Відбулося відкриття телекомунікаційного центру Національного Контактного Пункту Євратом в Україні, створеного на базі Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут». Мета ТКЦ «UAinEuratom» – розвиток комунікаційних можливостей для посилення співпраці та інтеграції української наукової спільноти в європейські дослідження за програмою Євратом та іншими міжнародними ініціативами.

[Докладніше див. додаток 23](#)

15.05.2019

Спільний конкурс Національної академії наук України та Словацької академії наук

Національна академія наук України та Словацька академія наук на підставі укладеної між ними Угоди оголошують конкурс українсько-словацьких проектів на 2020–2022 рр.

[Докладніше див. додаток 1](#)

10.05.2019

Національну академію наук України відвідала делегація Китайської академії наук

Відбулася зустріч представників керівництва й науковців Національної академії наук України з делегацією Китайської академії наук на чолі з віце-президентом цієї академії професором Чжаном Тао.

[Докладніше див. додаток 2](#)

27.05.2019

Перебування науковців з Китаю в Інституті географії НАН України

23 травня 2019 р. в Інституті географії НАН України відбулася зустріч з науковцями Шаньдунського науково-технічного університету (КНР). Під час зустрічі в Інституті географії значна увага була приділена питанням сучасної ролі природничо-географічних, суспільно-географічних та картографічних досліджень у життєдіяльності сучасного суспільства.

[Докладніше див. додаток 21](#)

13.05.2019

Українсько-німецька програма UKRATOR оголошує новий конкурс на стипендії

У рамках проекту «Топологічний порядок електронів у твердих тілах: нові матеріали, явища та концепції застосування» (UKRATOR), який фінансується Федеральним міністерством освіти та досліджень (BMBF) і має на меті створення українсько-німецького центру передового досвіду з топологічних матеріалів, відкрито прийом заявок на отримання стипендій для молодих українських дослідників (студентів магістратури, аспірантів і постдоків) для підтримки спільних досліджень Київського академічного університету НАН України та МОН України та IFW Dresden / TU Dresden.

[Докладніше див. додаток 3](#)

Наука – виробництву

27.05.2019

Учені допомагали армії й під час Другої світової, і під час першої гібридної

На виставці досягнень НАН України, що відбулася в межах Всеукраїнського фестивалю науки, вчені розповіли про деякі з наукових розробок, присвячені зміцненню обороноздатності України.

[Докладніше див. додаток 6](#)

17.05.2019

Засідання Президії Національної академії наук України 16 травня 2019 року

Важливим фактором для розвитку підприємництва, поліпшення інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності й зростання вітчизняної економіки є налагодження взаємовигідної співпраці вітчизняних наукових установ та промислових підприємств. Практика взаємодії науковців НАН України з представниками промислових підприємств свідчить про їхню значну фахову зацікавленість у науково-технічних розробках наукових установ Академії.

[Докладніше див. додаток 7](#)

07.05.2019

Концепція створення автоматизованої системи управління земельно-майновим комплексом Національної академії аграрних наук України

Відбулася позачергова Президія Національної академії аграрних наук України щодо Концепції створення автоматизованої системи управління земельно-майновим комплексом у рамках визначення шляхів і механізмів реформування НААН ([Національна академія аграрних наук України](#)).

Президентом НААН Я. Гадзало підкреслено, що нині надзвичайно гострою є проблема збереження й контролю за раціональним використанням земельних ресурсів та майна установ, організацій і підприємств, які входять до мережі НААН. При цьому, ця проблема повинна вирішуватись одночасно у кількох площинах: науковій, методичній та практичній.

З метою удосконалення менеджменту наукового забезпечення продовольчої й екологічної безпеки країни та підвищення ефективності управління земельно-майновим комплексом Академії Президія Національної академії аграрних наук України Президією прийнято рішення щодо необхідності розроблення структури Концепції створення автоматизованої системи управління земельно-майновим комплексом НААН, яка б за рахунок

створення інформаційного забезпечення та побудови на його основі аналітичної системи сприяла прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, зменшуючи надмірні видатки й ризики настання негативних наслідків.

Прокопенко Г. І., Мордюк Б. М., Красовський Т. А., Книш В. В., Соловей С. О. Створення промислового обладнання для високочастотної механічної проковки виробів вагонобудування та методів оцінки якості обробки // Nauka innov. – 2019, 15(2). – С. 27–40.

Технологія високочастотної механічної проковки (ВМП) зарекомендувала себе як надійний, ефективний і зручний метод для підвищення втомної міцності зварних конструкцій, що є одним з актуальних завдань машинобудівної галузі <...> Досвід експлуатації обладнання та технології ВМП, показав, що існує чимало проблем, пов'язаних із визначенням якості й завершеності процесу обробки. В Інституті металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України було започатковано роботи зі створення ультразвукового обладнання для ВМП з електромеханічними перетворювачами на п'єзокераміці. Протягом тривалого часу це обладнання застосовувалося як для наукових досліджень, так і для обробки різних виробів і конструкцій. Проте серійного випуску устаткування та широкого впровадження технології ВМП у промисловість не відбулося.

Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи

08.05.2019

Премія «Для жінок у науці – 2019» (АНОНС)

З 25 квітня 2019 р. розпочався прийом заяв для участі у премії «Для жінок у науці – 2019». Премію запроваджено ТОВ «ЛОРЕАЛЬ УКРАЇНА» у партнерстві з Національною академією наук України під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

[Докладніше див. додаток 10](#)

24.05.2019

Від витоків – до взаємного розвитку

До Дня слов'янської писемності і культури в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського було проведено Міжнародну наукову конференцію «Славістика й україністика: взаємне посилення розвитку». Участь у конференції взяли дослідники з усіх напрямів славістики і суміжних з нею дисциплін: історики, філологи, мовознавці, мистецтвознавці, фахівці з етнології з багатьох наукових установ НАН України та провідних закладів вищої освіти.

[Докладніше див. додаток 17](#)

29.05.2019

Засідання Президії НАН України 29 травня 2019 року

29 травня 2019 р. під головуванням Президента Національної академії наук України академіка Б. Патона відбулося чергове засідання Президії НАН України

[Докладніше див. додаток 19](#)

05.06.2019

Семінар Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України «Політична філософія: теорія, історія та головні проблеми»

31 травня в Інституті філософії імені Г. С. Сковороди НАН України відбувся семінар «Політична філософія: теорія, історія та головні проблеми». Темою засідання стала актуалізація досвіду політичної філософії в Україні.

[Докладніше див. додаток 36](#)

06.06.2019

Конференція «Kyiv Smart Tracks»

31 травня 2019 р. науковці та представники міської влади зібрались на науково-практичній конференції «Kyiv Smart Tracks» для створення спільної концептуальної візії розвитку пріоритетних галузей столиці, яку буде покладено в нову Стратегію розвитку міста Києва. Участь у заході взяли представники Інституту економіки та прогнозування НАН України.

[Докладніше див. додаток 35](#)

05.06.2019

Круглий стіл «Пам'ятки Криму – сучасний стан культурної спадщини України»

29 травня у Києві відбувся захід, присвячений стану культурної спадщини України в окупованому Криму. Під час роботи круглого столу представники влади і експерти обговорили гострі проблеми захисту культурної спадщини окупованого півдня країни та пошуків механізмів її захисту, зокрема необхідність ратифікації другого протоколу Гаазької конвенції про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту, конвенції UNIDRUA про незаконне переміщення культурних цінностей і Нікосійської конвенції, що переводить склад злочину і відповідальність у сферу кримінального законодавства.

[Докладніше див. додаток 37](#)

05.06.2019

Конференція молодих учених «Підстригачівські читання – 2019»

27-29 травня в Інституті прикладних проблем механіки і математики імені Я. С. Підстригача НАН України відбулася чергова щорічна конференція молодих учених «Підстригачівські читання – 2019». Традиційні наукові читання присвячені світлій пам'яті видатного українського вченого в галузі математичних проблем механіки та математичного моделювання, засновника Інституту академіка Ярослава Підстригача ([Національна академія наук України](#)).

Організатором заходу виступила Рада молодих науковців і спеціалістів Інституту прикладних проблем механіки і математики імені Я. С. Підстригача НАН України за підтримки Асоціації Випускників Львівського національного університету імені Івана Франка, а також дирекції Інституту.

У конференції взяли участь близько 60 молодих вчених із різних міст України, а також молоді вчені з Польщі. Під час секційних засідань, які відбувалися за двома напрямками: актуальні задачі механіки та сучасні проблеми математики, молоді учасники виголосили надзвичайно цікаві доповіді та показали високий науковий рівень, і що найголовніше, любов до своєї наукової праці.

03.06.2019

Міжнародна наукова конференція «До 100-річчя від дня народження академіка Омеляна Пріцака (1919–2006)»

16 травня відбулася Міжнародна наукова конференція, присвячена 100-річчю від дня народження іноземного члена НАН України Омеляна Йосиповича Пріцака (1919–2006). Ініціатором проведення конференції та її організатором виступив Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України за участі Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України.

[Докладніше див. додаток 24](#)

Юрченко В., Іванчишен В.

Реалії соціокультурного розвитку сучасних об'єднаних територіальних громад

16 травня на базі Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України відбулося засідання круглого столу «Соціокультурний розвиток децентралізації: старий/новий досвід українських громад». Круглий стіл організовано з метою обговорення

колективного дослідницького проекту, який розроблявся і втілювався представниками Ради молодих вчених ІМФЕ упродовж 2018–2019 рр.

[Докладніше див. додаток 30](#)

22.05.2019

Семінар «Археологія на окупованих територіях та у зонах збройних конфліктів»

16 травня в Археологічному музеї Інституту археології НАН України відбувся семінар, присвячений питанням археології на окупованих територіях та у зонах збройних конфліктів. Що відбувається з культурною, зокрема археологічною, спадщиною України в зоні бойових дій та на окупованих територіях сьогодні? Чи використовує Україна міжнародні механізми правового захисту культурної спадщини? Відповіді на ці та інші питання у своїх доповідях надали ключові спікери семінару.

[Докладніше див. додаток 20](#)

17.05.2019

Шлях від традицій до інновацій

15 травня в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбувся семінар для керівників бібліотек наукових установ Національної академії наук України – конструктивна розмова про те, як будувати роботу в сучасних умовах, модернізувати її форми й методи, як максимально повно відповідати на сучасні запити читачів та користувачів.

[Докладніше див. додаток 18](#)

Сікорська І.

Наукова сесія з нагоди 100-річчя Миколи Максимовича Гордійчука (1919-1995)

15 травня 2019 р. в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України проведено урочисту наукову сесію з нагоди 100-річчя фундатора сучасного українського музикознавства, заслуженого діяча мистецтв України, доктора мистецтвознавства, професора Миколи Максимовича Гордійчука ([Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т.Рильського НАН України](#)).

На урочистій науковій сесії з нагоди 100-річчя нашого незабутнього Вчителя у конференц-залі ІМФЕ зібралися провідні діячі українського музичного мистецтва і науки з Національної спілки композиторів України, Національної академії мистецтв, кафедри україністики НМАУ ім. П. І. Чайковського.

Детальніше читайте на [сайті ІМФЕ](#).

15.05.2019

XX Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті»

15 травня 2019 р. в Залі Вченої ради КПІ імені Ігоря Сікорського розпочала роботу ювілейна XX Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Організаторами заходу виступили Інститут відновлюваної енергетики НАН України, КПІ імені Ігоря Сікорського, Мала академія наук України, Представництво Польської академії наук в місті Києві, Варшавський університет технологій, Громадська спілка «Енергетична асоціація «Українська воднева рада», Міжгалузевий науково-технічний центр вітроенергетики ІВЕ НАН України та кафедра ЮНЕСКО «Вища технічна освіта, прикладний системний аналіз та інформатика» при КПІ імені Ігоря Сікорського та ННК «Інститут прикладного системного аналізу» за підтримки Національної академії наук України, Асоціації машинобудування і вітроенергетики, ВМГО «Зелена енергетика майбутнього» та Українсько-Польського центру КПІ імені Ігоря Сікорського.

На адресу конференції надійшло понад 200 доповідей, в т. ч. більше 70 від школярів. Участь у її відкритті взяли 187 дослідників, представників влади, бізнесменів і студентів, а також школярі – члени Малої академії наук України.

22.05.2019

Відбулася наукова конференція «Здобутки і перспективи розвитку геологічної науки в Україні», присвячена 50-річчю Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка НАН України

14–16 травня в Інституті геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка НАН України у Києві відбулася наукова конференція «Здобутки і перспективи розвитку геологічної науки в Україні», присвячена 50-річчю цієї академічної установи.

[Докладніше див. додаток 25](#)

30.05.2019

Всеукраїнська конференція «Хімія, фізика та технологія поверхні» і семінар «Синтез та застосування біосумісних наносистем на основі металів»

15–17 травня в Інституті хімії поверхні імені О. О. Чуйка НАН України у Києві відбулися Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Хімія,

фізика та технологія поверхні» і семінар «Синтез та застосування біосумісних наносистем на основі металів».

[Докладніше див. додаток 29](#)

17.05.2019

У Києві урочисто вшанували пам'ять академіка А. П. Шпака

14 травня 2019 р. у Великому конференц-залі НАН України в Києві відбулося спільне засідання Загальних зборів Відділення фізики і астрономії та Загальних зборів Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України, присвячене 70-річчю від дня народження талановитого вченого й організатора науки академіка Анатолія Петровича Шпака (1949–2011)

[Докладніше див. додаток 22](#)

30.05.2019

Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України відзначив своє 70-річчя

13 і 14 травня у Києві відбулися заходи з нагоди 70-річного ювілею Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

[Докладніше див. додаток 34](#)

28.05.2019

XXIV Міжнародна науково-технічна конференція «Гідроаеромеханіка в інженерній практиці»

28 травня в Залі Вченої ради КПІ ім. Ігоря Сікорського розпочала роботу XXIV Міжнародна науково-технічна конференція «Гідроаеромеханіка в інженерній практиці» [\(Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»\)](#).

На конференцію прибули майже 100 учасників з ВНЗ України, Польщі, Грузії, Болгарії та інших країн: науковці, викладачі, студенти, представники промисловості та бізнесу.

З вітальним словом до учасників звернулися директор Інституту гідромеханіки НАН України академік НАН України В. Т. Грінченко, директор ММІ КПІ ім. Ігоря Сікорського член-кореспондент НАН України М. І. Бобир, голова оргкомітету конференції професор О. М. Яхно.

04.05.2019

У Києві під час Маршу за науку «запустили» у космос вареник

У суботу, 4 травня, в Києві відбувся March For Science Ukraine 2019, який провели вчені, популяризатори науки. Науковці наголошують, що держава має прискорити процес реформування наукової сфери. Зокрема запустити повноцінну роботу Національного фонду досліджень, який з 2019 р. має розпочати грантову підтримку наукових досліджень та розробок ([Укрінформ](#)).

[Читати](#)

Читайте також : [Зробити науку видимою](#).

10.05.2019

В Інституті математики НАН України відбулись змагання «Математична карусель 2019»

4 травня 2019 р. в Інституті математики НАН України було проведено Математичну карусель – захоплююче командне змагання по розв’язуванню задач з математики для школярів 5-6 класів ([Національна академія наук України](#)).

Змагання проводилося в рамках курсів для вчителів математики, які проводяться в Інституті математики НАН України щосуботи, починаючи з вересня 2018 р.

Докладніша інформація – за посиланнями:

<https://sites.google.com/view/kursi-vchiteliv-math-kau/karusel>.

https://www.imath.kiev.ua/news/index.php?news_id=142&lang=ua.

22.05.2019

В Дніпрі проходить 7-ма Міжнародна наукова конференція «Космічні технології: сучасне та майбутнє»

21 травня 2019 р. в м. Дніпро на території КБ «Південне» ім. М. К. Янгеля відкрилася 7-ма Міжнародна наукова конференція «Космічні технології: сучасне та майбутнє», яка проводиться під егідою Міжнародної академії астронавтики. Представницький науковий форум, організаторами якого виступають КБ «Південне», Державне космічне агентство України та Міжнародна академія астронавтики, в цьому році присвячується 65-річчю КБ «Південне» ([Державне космічне агентство України](#)).

У роботі 7-ї конференції взяло участь близько 600 учених і фахівців з 19 країн: КНР, Франції, Німеччини, Італії, Польщі, Кореї, Іспанії, Швейцарії, Туреччини, США, Білорусі, Бельгії, Казахстану, Литви, Нідерландів, Великої Британії, Мексики, України і Кувейту.

24.05.2019

Степан Кубів відкрив IV Міжнародний форум технічного регулювання у Львові

24 травня Перший віце-прем'єр-міністр – Міністр економічного розвитку і торгівлі України С. Кубів відкрив IV Міжнародний форум технічного регулювання у м. Львів ([Урядовий портал](#)).

<...> IV Міжнародний форум технічного регулювання проводиться з метою розвитку науки, освіти, бізнесу завдяки впровадженню в Україні вимог міжнародного рівня, підвищення обізнаності українських науковців, фахівців і виробників щодо ролі технічного регулювання.

30.05.2019

У Харкові відзначили Міжнародний День світла – 2019

20 травня 2019 р. у Фізико-технічному інституті низьких температур імені Б. І. Веркіна НАН України, що в Харкові, відбулися традиційні науково-популярні заходи з нагоди [Міжнародного Дня світла](#) (цього року свято припало на 16 травня), організаторами яких виступили Рада молодих учених Фізико-технічного інституту низьких температур імені Б. І. Веркіна НАН України та студентський підрозділ Міжнародного товариства з оптики й фотоніки, який діє на базі Фізико-технічного інституту низьких температур імені Б. І. Веркіна НАН України ([IRE SPIE Students Chapter](#)) ([Національна академія наук України](#)).

На запрошення організаторів участь у цих заходах взяли близько 300 учнів харківських шкіл. Цього разу до відзначення Міжнародного Дня світла долучилися п'ять освітніх закладів – Харківський навчально-виховний комплекс № 45 «Академічна гімназія», Харківська спеціалізована школа I–III ступенів № 119, Харківська спеціалізована школа № 181 «Дьонсурі», Харківська гімназія № 144, Харківська загальноосвітня школа I–III ступенів № 165.

04.06.2019

Школа-конференція молодих вчених «Сучасне матеріалознавство: фізика, хімія, технології» (СМФХТ-2019)

27–31 травня в Ужгороді на базі Ужгородської лабораторії оптоелектроніки та фотоніки Інституту проблем реєстрації інформації НАН України тривала Школа-конференція молодих вчених «Сучасне матеріалознавство: фізика, хімія, технології» (СМФХТ-2019), у рамках якої проводилася також сателітна конференція «ACCELERATE».

[Докладніше див. додаток 31](#)

Наукова діяльність у ЗВО

20.05.2019

Навчання студентів підприємницьким навичкам та інноваційному мисленню – МОН та ЦІ «Сходи в майбутнє» підписали меморандум

Розвиток підприємницьких навичок та культури інновацій у вишах, критичного мислення у молодих науковців та студентів, а також проведення спільних заходів. Саме про такі напрямки співпраці домовилися Міністерство освіти і науки та Центр інновацій «Сходи в майбутнє», підписавши двосторонній меморандум про співробітництво ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Наше основне завдання – навчати молодь інноваційно мислити, а також популяризувати в суспільстві наукові ідеї, які повинні бути впроваджені. Саме співпраця з бізнесом та громадськими організаціями – основний ключ для реалізації цього завдання», – зазначив заступник Міністра освіти і науки М. Стріха. Міністерство й раніше мало спільні проекти з ЦІ «Сходи в майбутнє». Зокрема, Центр уже другий рік поспіль є партнером проведення Всеукраїнського фестивалю інновацій. Однак підписання меморандуму допоможе посилити спільну роботу зі студентами, а також проводити більше спільних конференцій, семінарів, круглих столів з питань інноваційної діяльності.

24.05.2019

Розпочалася робота з впровадження у виробництво проектів-переможців Конкурсу проектів оборонних технологій

В КПІ ім. Ігоря Сікорського відбулася перша мідвідомча нарада щодо впровадження в життя проекту «Безпілотний авіаційний комплекс квадрокоптерного типу для спеціального застосування», розробленого фахівцями університету. Учасники наради обговорили деякі технічні параметри безпілотного комплексу, а також питання створення необхідних умов для початку роботи з реалізації цього проекту, її етапи та окремі організаційні аспекти, включаючи взаємодію між виконавцями тощо.

[Докладніше див. додаток 32](#)

23.05.2019

На базі КПІ створили Українсько-китайський центр інженерних інновацій

Наприкінці травня на базі НТУУ «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського» відкрили Українсько-китайський центр інженерних інновацій. У ньому проводитимуть дослідження у галузі штучного інтелекту

та працюватимуть над новітніми винаходами ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Наразі в межах ініціативи відомої китайської компанії ми відкриваємо спільний центр. Далі ми плануємо спільно проводити фестиваль “Sikorsky Challenge” не лише в Україні, але й в Китаї. Крім того, передбачаємо відкриття двох спільних масштабних проектів – Українсько-китайського міжнародного інституту та лабораторії штучного інтелекту», – зазначив ректор НТУУ «КПІ» М. Згуровський.

Центр має стати платформою для проектної роботи, насамперед, у сфері штучного інтелекту. Важливо, що розробки київських політехніків залишатимуться інтелектуальною власністю університету та його партнерів.

21.05.2019

Делегація Університету з Шмалькальдена відвідала КНУ

20 травня КНУ імені Тараса Шевченка відвідала делегація Університету прикладних наук м. Шмалькальден (Німеччина), очолювана його ректором Ельмаром Хайнеманном ([Київський національний університет імені Тараса Шевченка](#)).

Відбулася зустріч членів делегації з проректором КНУ з науково-педагогічної роботи (міжнародне співробітництво) П. Бехом. Під час зустрічі було підписано Угоду про наукову, освітянську та культурну співпрацю між КНУ імені Тараса Шевченка та Університетом прикладних наук м. Шмалькальден. В її рамках сторони передбачають обміни викладачами для читання лекцій, навчально-методичною літературою та науковими матеріалами, інформацією, навчальними планами та програмами, проводитимуть спільні наукові дослідження за взаємоузгодженими темами.

14.05.2019

Вчені двох українських вишів працюватимуть над проектом з розвитку математичних компетентностей молоді

Проект «DeDiMaMo» («Розвиток математичних компетентностей студентів за допомогою цифрового математичного моделювання») українських та норвезьких дослідників переміг у грантовій програмі Eurasia. Він передбачає, що вчені запропонують нові методики для вивчення математики студентами ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Так, над проектом працюватимуть вчені Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Київського університету ім. Б. Грінченка та Університету Агдера (Норвегія).

20.05.2019

На базі харківського вишу відкрили унікальну світлотехнічну лабораторію

У Харківському національному університеті міського господарства ім. О. Бекетова створили унікальну лабораторію «Інтелектуальні системи освітлення». Її використовуватимуть для наукових досліджень, проведення лабораторних робіт студентів, а також розробки рекомендацій для будівельних та енергетичних компаній ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Новостворену лабораторію обладнали спеціальними стендами, приладами та програмним забезпеченням, яке допоможе студентам у вивченні систем дистанційного керування освітленням. Крім того, там вони зможуть отримати навички роботи з метрологічним обладнанням, освітлювальними пристроями різних типів, аналоговими і цифровими вимірювальними приладами.

Планується, що прикладні дослідження, які проводитимуть у лабораторії, орієнтовуватимуть на розробників будівель та споруд, програмістів, фахівців енергетичних компаній тощо.

Національна академія наук України: віхи історії і сьогодення

23.05.2019

Світлі люди науки у темні часи

Про своє дитинство в охопленому революцією Києві, важку працю на перемогу у Другій світовій війні, широкий спектр практичного застосування зварювальних і споріднених технологій та про багато іншого Президент Національної академії наук України академік Борис Патон розповів у великому інтерв'ю журналістам телеканалу «Інтер».

[Докладніше див. додаток 33](#)

Бершеда Є. Р., член-кореспондент НАН України, доктор економічних наук, професор, Надзвичайний і Повноважний Посол України, перший заступник директора Інституту законодавства Верховної Ради України

Національна академія наук України та державотворення: кадровий внесок // Вісник НАН України. – 2019. – № 4. – С. 3–10.

Коли йдеться про внесок Національної академії наук України у суспільний розвиток держави, перше, що спадає на думку, це, звісно, численні досягнення і розробки в галузі природничих наук, створення нових технологій, здобутки у соціогуманітарній сфері. Автор статті привертає увагу до іншого боку діяльності українських учених на благо своєї країни – залучення вихідців з Академії на державну службу. В історичній

ретроспективі розглянуто закладену вже понад 100 років тому традицію служіння науковців інтересам своєї держави у законодавчій та судовій гілках влади, в економічному та гуманітарному блоках Уряду, в дипломатичному корпусі.

[Завантажити](#)

Шемшученко Ю. С., академік НАН України, директор Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Скрипнюк О. В., академік НАПрН України, заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Академічні наукові школи в галузі державознавства і правознавства (До 70-річчя від часу заснування Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України) // Вісник НАН України. – 2019. – № 4. – С. 84–93.

У статті наведено характеристику основних наукових шкіл Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, подано ретроспективу їх формування, розглянуто їх діяльність, досягнення і здобутки за 70 років існування установи. Особливу увагу приділено аналізу основних напрямів розвитку академічної правової науки, їх еволюції, внеску керівників наукових шкіл та відомих учених-правознавців у дослідження проблем держави і права, правове забезпечення державотворчого та правотворчого процесів в Україні.

[Завантажити](#)

31.05.2019

Видатний організатор вітчизняної науки. До 70-річчя від дня народження академіка НАН України А. П. Шпака

Стаття головного ученого секретаря НАН України академіка Вячеслава Богданова. Джерело: журнал «Вісник Національної академії наук України», № 5, 2019 р. ([Національна академія наук України](#)).

Статтю присвячено науково-організаційній діяльності в Президії Національної академії наук України знаного ученого-фізика та матеріалознавця, видатного організатора науки, талановитого педагога і громадського діяча академіка НАН України Анатолія Петровича Шпака.

[Завантажити](#)

Оцінки ефективності науки в Україні

22.05.2019

Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут» отримав премію Scopus Awards Ukraine

16 травня 2019 р. під час наукової дискусії щодо розвитку науки в університетах в Міністерстві освіти і науки України українські виші та наукові установи отримали премії Scopus Awards Ukraine ([Національна академія наук України](#)).

Премії Scopus Awards Ukraine вручили в 7 номінаціях. Під час визначення переможців враховували такі показники як публікаційна активність, цитованість статей тощо.

Так, цього року премію отримали:

- визначний внесок у розвиток науки – Київський національний університет імені Тараса Шевченка;
- визначний внесок у розвиток сільськогосподарської науки – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;
- визначний внесок у інжиніринг та технології – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;
- визначний внесок у гуманітарні науки – Львівський національний університет імені Івана Франка;
- визначний внесок у медичні науки – Львівський національний університет імені Івана Франка;
- визначний внесок у природничі науки – Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут»;
- визначний внесок у соціальні науки – Національний університет «Львівська політехніка».

04.06.2019

Перемоги Малої академії наук України на міжнародній арені у 2017/2018 навчальному році

У науково-популярному журналі «Світогляд» (2019, №2 (76)), який видають Національна академія наук України та Головна астрономічна обсерваторія НАН України, було опубліковано перемоги Малої академії наук України на міжнародній арені у 2017/2018 навчальному році ([Національна академія наук України](#)).

Члени Малої академії наук України здобули перемоги на таких міжнародних конкурсах: на Конкурсі молодих учених Європейського Союзу (EUCYS), Естонія; в науковій школі-конкурсі ««Belt and road» teenager maker camp and teacher workshop», Китай; на Загальнопольській олімпіаді креативності «Destination imagination», Польща; на Міжнародному фестивалі

інженерних наук і технологій «I-Fest», Туніс; на Міжнародному конкурсі юнацької науково-технічної творчості в Пекіні (BYSCC), Китай; на Міжнародній учнівській олімпіаді з екології «Golden climate», Кенія; на Міжнародній конференції юних дослідників (ICYS), Сербія; на Міжнародному конкурсі комп'ютерних проектів «INFORMATRIX», Румунія; на Міжнародному конкурсі науково-технічної творчості для школярів «INTEL ISEF», США; на Науково-освітній виставці-конкурсі у галузі технічних наук та енергетики (OKSEF), Туреччина; на олімпіаді «GENIUS», США.

[Завантажити](#)

Перспективні напрями наукових досліджень

Афанасьєв С. О., член-кореспондент НАН України, директор Інституту гідробіології НАН України

Біоіндикація екологічного стану річкових систем України в аспекті імплементації директив ЄС у галузі довкілля (Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 лютого 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 4. – С. 23–32.

Доповідь присвячено результатам пріоритетних фундаментальних і прикладних досліджень, які проводяться в Інституті гідробіології НАН України, зокрема тих, що спрямовані на розроблення та опрацювання нових підходів до біоіндикації екологічного стану річкових систем України. Цей напрям досліджень стає особливо актуальним у зв'язку з виконанням зобов'язань України щодо імплементації законодавства Євросоюзу в галузі довкілля.

[Завантажити](#)

20.05.2019

Сім разів відміряй, один раз CRISPRCas

На сайті науково-популярного журналу «Куншт» було опубліковано статтю старшого наукового співробітника відділу генетики людини Інституту молекулярної біології і генетики НАН України кандидата біологічних наук О. Півень, в якій вчена пояснює, до чого може призвести недавній прорив у редагуванні людського генома.

[Докладніше див. додаток 38](#)

11.05.2019

Науково-дослідна експедиція «Дунай – 2019»

Державна установа «Держгідрографія» Міністерства інфраструктури України спільно з Науковим гідрофізичним центром НАН України провели

чергову спільну комплексну річкову науково-дослідну експедицію «Дунай – 2019». Вона стала першою в запланованій у поточному році серії спільних досліджень морського і річкового середовища, що проводитимуться ДУ «Держгідрографія» та Науковим гідрофізичним центром НАН України в рамках укладеної між цими установами Угоди про науково-технічне співробітництво.

[Докладніше див. додаток 11](#)

Проблеми стратегії розвитку України

29.05.2019

Може, вже час скористатися наявними резервами?

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» вийшла друком стаття завідувача відділу державних фінансів Інституту економіки та прогнозування НАН України доктора економічних наук І. Луніної. Вчена зауважує, що в Україні є резерви збільшення державних доходів, «які у сучасних умовах дадуть змогу підвищити соціальну справедливість оподаткування та є надзвичайно необхідними для фінансування нагальних потреб зменшення державних боргів, розвитку національної економіки та підвищення добробуту населення України».

[Докладніше див. додаток 39](#)

Лайко О. І., доктор економічних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

Перспективи розвитку інвестиційної системи України (За матеріалами наукового повідомлення на засіданні Президії НАН України 27 лютого 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 4. – С. 58–68.

Розроблено теоретико-методологічні засади дослідження та регулювання інвестиційної системи в аспекті реалізації перспектив її сталого розвитку на основі обґрунтування сучасної сутності інвестиційної діяльності і значущості відтворювальних та реінвестиційних процесів як основи для фінансового забезпечення капіталовкладень. Визначено перспективи розвитку національної інвестиційної системи, запропоновано методичний підхід до оцінки непродуктивного відтоку фінансового капіталу з економіки країни, розроблено теоретико-методичні засади регулювання розвитку інвестиційної системи України. Здійснено оцінку результативності пропонованих заходів регулювання і визначено очікувані обсяги приросту доданої вартості, заробітних плат, соціальних відрахувань та податкових надходжень як індикаторів сталого розвитку інвестиційної системи України.

[Завантажити](#)

Михайлова О.

Актуальні проблеми ринку книжкової продукції в Україні в контексті завдань гуманітарної політики. Аналітична записка

В аналітичній записці український ринок книжкової продукції розглянуто як чинник гуманітарної безпеки країни, від якого залежить реалізація таких завдань, як національна консолідація, модернізація, розвиток української культури, актуалізація людського потенціалу тощо. З огляду на таку його роль, окреслено тенденції змін цього ринку протягом 2014-2019 рр. і визначені проблеми, що гальмують подальший цивілізований розвиток книжкового ринку в Україні. Окреслені шляхи подолання кризових явищ, виходячи зі специфіки соціально-економічної ситуації в Україні, а також досвіду інших країн, що поставали перед аналогічними проблемами і з успіхом долали їх ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

Наука і влада

14.05.2019

Науковців Національної академії наук України відзначено державними нагородами

4 травня 2019 р. Президент України П. Порошенко підписав Указ №188/2019 «Про відзначення державними нагородами України», за яким відзначено, в тому числі, й учених Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Згідно з цим документом, за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм відзначено двох науковців НАН України, а саме:

– орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня нагороджено директора Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, президента Національного центру «Мала академія наук України» академіка Станіслава Довгого;

– почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно провідному науковому співробітникові відділу Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктору політичних наук Володимирі Горбатенку.

Вітаємо нагороджених колег і бажаємо їм нових високих досягнень!

16.05.2019

Реформа науки потребує ще багато роботи, однак, уже запущено Нацраду та Нацфонд досліджень, зросла підтримка молодих вчених, змінюються підходи до фінансування, – Лілія Гриневич

За 2,5 роки вдалося зробити важливі кроки для реформування науки. Зокрема, створено Нацраду з питань розвитку науки і технологій та Нацфонд досліджень, підтримка молодих вчених зросла з 0,5 % від загального фінансування науки до 1,5 %, запроваджуються механізми базового фінансування науки в університетах, а загалом фінансування науки з 2019 р. і до сьогодні зросло на 77 %. Про це зазначила Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

[Докладніше див. додаток 40](#)

04.06.2019

Уряд затвердив нову редакцію Українського правопису

Кабінет Міністрів України за пропозицією Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України схвалив Український правопис у новій редакції.

[Докладніше див. додаток 41](#)

15.05.2019

Уряд більш ніж удвічі підвищив розмір стипендій президента та КМУ для молодих вчених – зростання відбудеться вже з 1 липня

Уже 1 липня цього року розмір стипендій Президента України та Кабінету Міністрів України для молодих вчених зросте більш ніж удвічі. Відповідна постанова була прийнята 15 травня 2019 р. під час засідання Уряду ([Урядовий портал](#)).

Так, розмір стипендії Президента для молодих науковців збільшиться з 2305,2 грн на місяць до 6021 грн, а розмір стипендії КМУ – з 1921 грн на місяць до 4014 грн. Кожна із цих стипендій призначається на 2 роки.

«Щорічно Президент та Уряд надають ці стипендії найталановитішим молодим вченим, щоб підтримати їх, мотивувати до подальшого розвитку. Однак останніми роками склалася ситуація, що розмір саме цих стипендій був найменшим серед усіх премій та стипендій для молодих вчених в Україні. Звісно, нам треба було змінити цю ситуацію, і цього року ми знайшли в бюджеті необхідні кошти, щоб більш ніж удвічі підняти ці виплати. І дуже важливо, що це підвищення буде не в кінці року, а вже з 1 липня», – зазначила Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

Вона також нагадала, що в рік в Україні призначають 300 стипендій Президента України та 320 стипендій КМУ.

27.05.2019

Перший заступник Голови Комітету з питань науки і освіти: «Надбавки та доплати педагогічним працівникам, що встановлені чинним законодавством, не можуть бути зменшені з метою економії коштів»

Під час засідання погоджувальної, яке відбулося 27 травня 2019 р., Перший заступник Голови Комітету з питань науки і освіти О. Співаковський звернувся до колег з проханням якнайшвидше розглянути у сесійній залі проект Постанови Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» реєстр. № 10326 ([Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти](#)).

На цих парламентських слуханнях понад 500 фахівців обговорили шляхи вирішення головних проблем у сфері освіти і науки, які мають забезпечити збереження і збалансований розвиток людського капіталу в Україні. В рекомендаціях враховані та систематизовані пропозиції народних депутатів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, освітян, науковців, представників бізнесу, профспілкових та громадських організацій, експертів, що були висловлені під час та після цих парламентських слухань. У рекомендаціях чітко визначено завдання, які потрібно вирішити в найближчій перспективі, і вони мають стати дороговказом для всіх гілок влади в Україні.

31.05.2019

Проекти вчених Академії на здобуття фінансування з Громадського бюджету Києва

Вчені НАН України спільно зі своїми колегами з інших наукових і освітніх інституцій подали проекти на здобуття фінансування з Громадського бюджету Києва – «Рік науки для Києва» та «Науковий сквер на Оболоні».

[Докладніше див. додаток 42](#)

Суспільні виклики і потреби

Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства

17.05.2019

Указ Президента України № 242/2019 «Про забезпечення умов для впровадження системи рухомого (мобільного) зв'язку п'ятого покоління»

З метою прискорення цифровізації суспільства та всіх галузей економіки, впровадження новітніх технологій у сфері телекомунікацій,

високошвидкісного безпроводного доступу до мережі Інтернет Кабінету Міністрів України доручено розробити за участю Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, інших заінтересованих державних органів та затвердити план заходів на 2019-2020 роки щодо впровадження в Україні у 2020 році системи рухомого (мобільного) зв'язку п'ятого покоління ([Офіційне інтернет-представництво Президента України](#)).

23.05.2019

Доступ до баз даних Scopus та Web of Science

Державна науково-технічна бібліотека (ДНТБ) України розпочинає прийом заявок для надання установам України доступу до баз даних Scopus та Web of Science за рахунок коштів державного бюджету ([Національна академія наук України](#)).

Надіслати заявку можуть **усі** українські заклади вищої освіти та наукові установи державної та комунальної форм власності. Заявки подаються до ДНТБ України у паперовому вигляді та на електронному носії у форматі PDF. Установи можуть подати Заявки на отримання доступу до декількох баз. Для доступу до кожної бази даних подається окрема Заявка.

Для підключення установи до обраних баз даних рекомендовано:

- заповнити електронну форму <https://forms.gle/WDeArVfGWPjJHeXu5>;
- завантажити та заповнити Типовий договір та Заявку для доступу до обраної бази (або баз);
- подати Договір та Заявку до [ДНТБ України](#) у паперовому та електронному вигляді.

Електронні версії документів необхідно надсилати на адресу dbservice@gntb.gov.ua. З усіх технічних питань – контактний email: dbservice@gntb.gov.ua. Докладніша інформація – за посиланням: <https://dntb.gov.ua/news/3736>.

Читайте також: [Лілія Гриневич: Кожен державний виш чи наукова установа зможе підключитися до Scopus та Web of Science за кошти бюджету](#)

03.05.2019

Наказом МОН визначено процедуру реєстрації технологій та їх складових через електронну систему

Наказом Міністерства освіти і науки України внесено зміни до форми Реєстраційної картки технології та її складових (РКТ), а також до інструкції з її оформлення, затверджених наказом МОН від 9 листопада 2015 р. в частині регламентування процедури реєстрації уповноважених осіб в електронній системі, заповнення полів реєстраційної форми для реєстрації технологій, які

не містять секретної або службової інформації, та відправлення РКТ до МОН на перевірку та реєстрацію.

[Докладніше див. додаток 12](#)

24.05.2019

Впровадження і використання геоінформаційних технологій посилюють розвиток АПК, – Олена Ковальова на GeoDigital Ukraine

Подальша інтеграція цифрових технологій та кращих міжнародних кейсів з використання геопросторових даних в український аграрний сектор є беззаперечною умовою для його стрімкого та ефективного розвитку. Про це заявила заступник Міністра аграрної політики та продовольства України О. Ковальова під час відкриття Першої міжнародної конференції з геоінформаційних технологій GeoDigital Ukraine.

[Докладніше див. додаток 43](#)

17.05.2019

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського надає доступ до Поточного електронного архіву наукових публікацій American Physical Society

З 1 травня до 31 грудня 2019 р. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського за підтримки асоціації «Інформатіо-Консорціум» надає доступ до Поточного електронного архіву наукових публікацій American Physical Society ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Американське фізичне товариство (APS) є другою в світі за величиною організацією фізиків. Товариство публікує більше десятка наукових журналів, включаючи престижні журнали Physical Review і Physical Review Letters, а також щорічно організовує більше двадцяти наукових зустрічей.

Для того, щоб отримати доступ із читальних залів НБУВ, необхідно перейти за посиланням <https://journals.aps.org/>.

17.05.2019

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського надає доступ до електронних продуктів на платформі EBSCO

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського надає доступ до бази даних ACADEMIC SEARCH COMPLETE на платформі EBSCO з 1 травня 2019 до 31 грудня 2019 р. ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

ACADEMIC SEARCH COMPLETE – мультидисциплінарна база даних, що містить понад 8 500 повнотекстових періодичних видань, серед яких 7 300

журналів є рецензовані експертами. Водночас надається анотований покажчик до понад 12 500 журналів та 13 200 публікацій (монографії, звіти, матеріали конференцій тощо).

Для того, щоб отримати доступ із читальних залів НБУВ, необхідно перейти за посиланням <http://search.ebscohost.com/>.

Міжнародний досвід

05.06.2019

Реалізацію амбітного Plan S відкладено

31 травня 2019 р. організація cOAlition S, яка ініціювала Plan S, офіційно повідомила, що відкритий доступ до наукових публікацій відкладено, щоб дозволити дослідницькій спільноті адаптуватися.

[Докладніше див. додаток 50](#)

08.05.2019

Про ініціативу Євросоюзу щодо відкритого доступу до наукових публікацій

На Загальних зборах Відділення фізики і астрономії НАН України було заслухано доповідь провідного наукового співробітника відділу фізики магнітних явищ Інституту фізики НАН України доктора фізико-математичних наук Г. Морозовської з теми: «Про ініціативу Євросоюзу щодо відкритого доступу до наукових публікацій». Ця ініціатива була запущена 4 вересня 2018 р. великими національними фондами з 12 європейських країн і Міністерством європейських дослідників та спрямована на консолідацію, яка надає повний відкритий доступ до будь-якої наукової публікації.

[Докладніше див. додаток 13](#)

02.05.2019

Kelly E.

European open access plan should hold fast to its ambition

Ребекка Лоуренс из издательской платформы F1000 призывает авторов Плана S не отклоняться от первоначального курса... По ее мнению, платформы вроде F1000, которые предлагают практически немедленную публикацию статей и других результатов исследований, демонстрируют, что качественная альтернатива подписным журналам уже существует. Лоуренс защищает План S как наиболее перспективный путь положить конец традиционному научному издательству с платным доступом ([Інтелектуальна власність в інформаційному суспільстві](#)).

По её словам, чем больше спонсорских агентств присоединятся к Плану S, тем выше шансы, что коммерческие научные издательства изменят свою бизнес-модель. «...Я думаю, что общий тренд указывает на развитие открытого издательства и даже если издатели выполняют 90 % принципов Плана S, это будет большой прогресс».

Лоуренс отметила, что присоединение Китайского национального спонсорского агентства к Плану S в декабре прошлого года указывает на то, что и другие страны могут поддержать принципы открытого доступа к научным исследованиям...

21.05.2019

Initiative aims to 'unite all OA book content'

Организация Knowledge Unlatched сообщила о планах «объединить все книги открытого доступа в одном месте» уже в ближайшие месяцы. Для этой цели Knowledge Unlatched вместе с рядом международных партнеров запустила библиотеку Open Research Library, где будут собраны все научные книги, опубликованные в открытом доступе... ([Інтелектуальна власність в інформаційному суспільстві](#)).

Из-за особенностей технической инфраструктуры в настоящий момент различные версии монографий размещены на разных порталах и без единого поискового сервиса. Однако новый ресурс Open Research Library уже работает с издателями и библиотеками, чтобы исправить ситуацию...

Организация Knowledge Unlatched подчеркивает, что размещение монографий на новом ресурсе будет бесплатным. Для того чтобы покрыть расходы на обслуживание технической инфраструктуры, Knowledge Unlatched намерена инициировать смежный проект для привлечения финансирования...

Формування та впровадження інноваційної моделі економіки

23.05.2019

Експерти ООН проведуть дослідження інноваційної сфери України і порадять, як покращити розвиток інновацій

Як стимулювати інноваційну діяльність та підвищити ефективність національної інноваційної системи – експерти ООН проведуть дослідження інноваційної сфери України та дадуть відповідні рекомендації. Про це йшлося під час зустрічі делегації Європейської економічної комісії ООН (UNECE) з представниками Міністерства освіти і науки України.

[Докладніше див. додаток 44](#)

23.05.2019

Україна повинна змінюватися інноваційно – Президент Володимир Зеленський на iForum – 2019

Україна повинна змінюватися інноваційно, адже в іншому разі у неї немає шансів. Про це Президент України В. Зеленський заявив на iForum – 2019 у Києві. Глава держави виступив із презентацією «Гарант інновацій: створюємо майбутнє разом» ([Офіційне інтернет-представництво Президента України](#)).

«Нещодавно Великобританія тиждень прожила без вугілля. Британці показують, що весь світ відходить від вугілля. У них «Роттердам мінус», а у нас – «Роттердам плюс». Це два абсолютно різних світогляди. Ми з вами не можемо все змінити. Але ми повинні інноваційно змінюватися, бо інакше у нашої країни немає шансів», – сказав В. Зеленський.

Глава держави також зазначив, що відставання у тій чи іншій галузі має підштовхувати нас до втілення проривних ідей, оминаючи «ями вчорашнього дня». Свого часу так вчинила Африка, перескочивши етап дротового телефонного зв'язку і впровадивши одразу мобільний. «У нас багато проблем, але відсутність електромереж підштовхує уряд у бік відновлюваної енергетики, відсутність банківської інфраструктури – до цифрового банкінгу, відсутність транспортної логістики – до дронів», – наголосив В. Зеленський.

За словами Президента, Україні потрібно зосередитися на конкретних напрямках...

28.05.2019

З 1 червня стартує конкурс на здобуття премії КМУ за розроблення і впровадження інноваційних технологій

З 1 червня 2019 р. оголошується проведення конкурсу на здобуття щорічної Премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2012 р. № 701 ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Ознайомитися з умовами проведення конкурсу можна [за посиланням](#).

Текст оголошення опубліковано в газеті «Урядовий кур'єр» від 25 травня 2019 р. № 97 (6460), стор. 11.

21.05.2019

5 кращих колективів науковців нагородили Преміями Кабінету Міністрів України за передові відкриття – вони отримають по 200 тис. гривень

Відбулося вручення Премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій п'ятьом кращим колективам науковців, серед яких – вчені НАН України.

[Докладніше див. додаток 45](#)

16.05.2019

Наш інтелект – це наша перевага, – Глава Уряду під час IV Всеукраїнського фестивалю інновацій

Частина українського інтелектуального продукту є у найкращих рішеннях світу. Тож завдання – формувати цілісний продукт саме всередині України, наш інтелект – це наша перевага. Про це сказав Прем'єр-міністр України В.Гройсман під час участі у Четвертому Всеукраїнському фестивалі інновацій.

[Докладніше див. додаток 14](#)

14.05.2019

Конкурс проектів оборонних технологій. Перший в Україні

Платформою для організації спілкування та взаємодії розробників нової техніки з підприємствами оборонно-промислового комплексу, представниками Збройних Сил України та інших силових структур і потенційними інвесторами має стати перший в Україні конкурс проектів оборонних технологій. Кінцевою метою конкурсу є надання авторам кращих розробок сприяння та допомоги в комерціалізації, створенні успішних стартап-компаній та виведенні інноваційних продуктів на національний та міжнародний ринки.

[Докладніше див. додаток 15](#)

24.05.2019

Конкурс інноваційних проектів в Одесі

Південний науковий центр НАН України і МОН України разом з Одеським інноваційно-інформаційним центром та за підтримки Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації організували та провели конкурс інноваційних проектів. Переможці та лауреати конкурсу підтвердили актуальність, різноманітність і привабливість досягнень одеської науки, збереження її плідного творчого ядра і перспективу подальших ефективних наукових відкриттів та інноваційних досягнень.

[Докладніше див. додаток 46](#)

04.05.2019

Почти Br11 млн направят на создание в НАН пилотных инновационных объектов

Почти Br11 млн направят в 2019 г. на создание в Национальной академии наук Беларуси пилотных инновационных объектов. Это предусмотрено постановлением Совета Министров от 3 мая 2019 г. № 279, сообщили корреспонденту БЕЛТА в пресс-службе правительства ([БЕЛТА](#)).

Речь идет о пилотных инновационных объектах по отработке новейших перспективных технологий, машин и оборудования для агропромышленного комплекса. Объекты создаются за счет средств республиканского бюджета, предусмотренных на финансирование мероприятий Государственной программы развития аграрного бизнеса в Беларуси на 2016-2020 гг. В перечень тех, кто получит финансирование в 2019 г., вошли семь проектов по созданию в НАН пилотных инновационных объектов.

17.05.2019

В Беларуси от вузов ожидают инициативы в национальной и региональных инновационных системах

В Беларуси от вузов ожидают инициативы в национальной и региональных инновационных системах. Об этом заявила первый заместитель министра образования И. Старовойтова ([БЕЛТА](#)).

И. Старовойтова напомнила, что согласно концептуальным подходам к развитию системы образования до 2020 г. и на перспективу до 2030 г. при формировании инновационной экономики вузы должны обеспечить подготовку специалистов, которые способны создавать инновации. «Университеты должны проявлять инициативу и в рамках национальных и региональных инновационных систем, формируя у студентов компетенции, которые востребованы в условиях быстро меняющегося рынка труда и необходимых для обучения на протяжении всей жизни», – отметила И. Старовойтова. Основной концепт развития вузов – в интеграции образовательного процесса с научно-образовательной деятельностью. Первый замминистра уточнила, что речь идет о концепции предпринимательского университета – «Университета 3.0», который развивается в белорусских вузах. «Подход Беларуси к развитию высшей школы по модели "Университет 3.0" основан на представлении о том, что система высшего образования должна не только подстраиваться под рынок труда, но и сама служить источником и инкубатором новых идей, инновационных решений, прогрессивных технологий», – добавила она.

07.05.2019

Сармакешян Г.

Инжиниринговые фирмы – требование времени

В интервью «Голосу Армении» академик-секретарь Отделения химии и наук о земле Национальной академии наук Республики Армения Л. Тавадян говорит о создании условий для практического использования результатов научных исследований.

[Докладніше див. додаток 47](#)

Проблеми енергозбереження

21.05.2019

Інформація про результати конкурсу наукових проектів цільової програми наукових досліджень НАН України «Розвиток наукових засад отримання, зберігання та використання водню в системах автономного енергозабезпечення»

На виконання постанови Президії НАН України від 27.02.2019 р. № 56 «Про виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Фундаментальні аспекти відновлювано-водневої енергетики і паливно-комірчанних технологій» та відповідно до постанови Президії НАН України від 19.12.2018 р. № 341 «Про затвердження розподілу бюджетного фінансування НАН України на 2019 рік» Наукова рада цільової програми наукових досліджень НАН України «Розвиток наукових засад отримання, зберігання та використання водню в системах автономного енергозабезпечення» (далі – Програма) 14 березня 2019 р. оголосила про проведення конкурсу проектів програми на 2019-2021 рр. ([Національна академія наук України](#)).

Для участі у конкурсі було подано 37 запитів від 17 установ 8 відділень НАН України. Відповідно до умов конкурсу та його основних вимог робоча група при Науковій раді Програми із залученням експертів провела оцінювання поданих запитів. Наукова рада Програми 16.05.2019 р. розглянула результати конкурсного відбору і запропонувала до виконання та фінансування у 2019 р. 21 проект згідно з переліком.

Кириленко О. В., академік НАН України, академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України, голова наукової ради цільової програми наукових досліджень НАН України «Науково-технічні основи енергетичного співробітництва між Україною та Європейським Союзом» (Об'єднання-3)

Про виконання цільової програми наукових досліджень НАН України «Науково-технічні основи енергетичного співробітництва між Україною та Європейським Союзом» (Об'єднання-3) (Стенограма

доповіді на засіданні Президії НАН України 13 лютого 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 4. – С. 33–37.

Доповідь присвячено результатам виконання цільової програми наукових досліджень НАН України «Науково-технічні основи енергетичного співробітництва між Україною та Європейським Союзом» (Об'єднання-3) за 2016–2018 рр., головною метою якої було сприяння забезпеченню ефективного, стабільного та надійного функціонування енергетичної галузі країни в рамках реалізації курсу на співробітництво між Україною та Євросоюзом у галузі енергетики.

[Завантажити](#)

Солонін Ю. М., академік НАН України, директор Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України, голова наукової ради цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Фундаментальні аспекти відновлювано-водневої енергетики і паливно-комірчаних технологій»

Про виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Фундаментальні аспекти відновлювано-водневої енергетики і паливно-комірчаних технологій» (Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 27 лютого 2019 року) // Вісник НАН України. – 2019. – № 4. – С. 38–42.

Доповідь присвячено результатам виконання цільової програми наукових досліджень НАН України «Фундаментальні аспекти відновлювано-водневої енергетики і паливно-комірчаних технологій» за 2016–2018 рр., головною метою якої було опрацювання фундаментальних проблем створення нових матеріалів, технологічних процесів, конструкцій та систем, які могли б стати основою для широкого впровадження в Україні водневих і паливно-комірчаних технологій та сприяли б поступовому зменшенню залежності від імпорту енергоносіїв, використанню вітчизняних відновлюваних енергетичних ресурсів, а також зменшенню викидів при виробництві електроенергії.

[Завантажити](#)

08.05.2019

Сучасний стан, проблеми і перспективи створення в Україні нафтового та енергетичного резервів

У виданні проаналізовано загальну методологію запобігання кризам, які зумовлені збоями в постачанні нафти й нафтопродуктів, розглянуто чинники, що спричиняють виникнення цих криз у державах – членах Європейського Союзу. Виокремлено проблеми, пов'язані з утворенням мінімальних запасів нафти й нафтопродуктів в Україні. Проаналізовано хід формування цих

запасів, досліджено їх інфраструктурні елементи. Розроблено модель створення мінімальних запасів нафти й нафтопродуктів і здійснено її фінансово-економічний аналіз. Визначено перспективи розвитку цієї моделі й цільові стани створення в Україні нафтового та енергетичного резервів. Установлено пріоритети політики в цій сфері, розроблено рекомендації центральним органам виконавчої влади ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

Розраховано на фахівців у сфері національної, економічної та енергетичної безпеки, представників органів влади, які формують і реалізують державну політику енергетичної безпеки та державну політику в нафтовій сфері.

[Завантажити](#)

Міжнародний досвід

31.05.2019

Відновлювана енергія стала найдешевшою в більшості регіонів світу – дослідження

Згідно з новим дослідженням Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA), відновлювальні джерела енергії (ВДЕ) у більшості регіонів світу стали найдешевшим та найдоступнішим новим джерелом енергії. Комплексне дослідження організації показало, що витрати на «усі комерційно доступні технології відновлюваної енергетики» знизились в 2018 р.: концентрована енергія сонця стала дешевше на 26 %; біопаливо – на 14 %; сонячна енергетика і сухопутний вітер – на 13 %; гідроенергетика – на 12 %; геотермальна електрика і енергія морського вітру – на 1 % ([mind](#)).

Очікуване продовження зниження витрат робить відновлювальну енергетику ще більш привабливою і робить ВДЕ найдешевшим варіантом енергії в ще більшій кількості країн, йдеться з звіту. Також в IRENA наголошують, що берегова енергія вітру та сонячна енергія наразі часом обходяться дешевше, ніж будь-який варіант використання викопного палива. Крім того, агентство очікує, що з проєктів, які мають бути введені в експлуатацію в 2020 р., більше трьох четвертих «повинні забезпечити дешевшу електроенергію, ніж найдешевші нові вугільні, нафтові чи інші станції».

14.05.2019

Федосенко Н.

МВФ закликає країни скоротити енергетичні субсидії на викопне паливо

Міжнародний валютний фонд (МВФ) у новій доповіді представив нові дані про те, скільки країни витрачають на енергетичні субсидії, а також

закликав до скорочення держпідтримки видобутку викопного палива (EcoTown.com.ua).

У 2015 р. субсидії 191 країни на викопне паливо становили \$ 4,7 трлн (або 6,3 % світового ВВП). Найбільше на енергетичні субсидії витратив Китай (\$ 1,4 трлн), за ним слідує США (\$ 649 млрд), трійку лідерів замикає Росія (\$ 551 млрд). Далі розташувалися Європейський союз (\$ 289 млрд) і Індія (\$ 209 млрд). У перерахунку на душу населення лідерство у Росії (\$ 3832 на душу населення), потім слідує Саудівська Аравія (\$ 3709), ОАЕ (\$ 2 452), США (\$ 2028) і Казахстан (\$ 1 631).

У 2017 р. цей показник в глобальному масштабі зріс до \$ 5,2 трлн (або 6,5% ВВП). МВФ очікує, що в подальшому високий рівень енергетичних субсидій збережеться і закликає скоротити їх, адже це вимагає великих витрат від держави і може перешкоджати зусиллям уряду щодо скорочення бюджетного дефіциту. Крім того, субсидії заохочують надмірне споживання енергії, прискорюючи виснаження природних ресурсів, а також зменшують стимули для інвестицій в інші форми більш чистої енергетики.

06.05.2019

Федосенко Н.

Вперше в історії США відновлювані джерела виробили більше електроенергії, ніж вугілля

У квітні цього року відновлювані джерела енергії вперше випередили генерацію електроенергії з вугілля в США. Частка електроенергії з ВДЕ більше на 16 %, а у травні вона має збільшитися ще на 1,4 % (EcoTown.com.ua).

Вугілля почали широко використовувати в Америці в 1880-х роках. Століттями це паливо було основним для виробництва електроенергії в США, проте нині його використання повільно підходить до кінця. Оскільки відновлювані джерела енергії мають сезонний характер, у підсумку 2019 р. генерація електроенергії з вугілля знову перевищить «зелені» джерела. Однак прослідковується тенденція зростання відновлюваних джерел, тому прогнозується, що у 2020 р. річний обсяг виробництва електроенергії з вугілля та відновлюваної енергії приблизно однаковим.

«Прибічники вугільного палива можуть називати ці щомісячні та щоквартальні підйоми та падіння відновлюваної енергії неважливими, але ми вважаємо, що вони свідчать про фундаментальні зрушення, що відбуваються в секторі виробництва електроенергії, – пише Institute for Energy Economics and Financial Analysis (IEEFA). – Відновлювані джерела енергії наздоженуть вугілля швидше, ніж прогнозується».

Зарубіжний досвід організації наукової діяльності

Світовий досвід організації наукової діяльності

Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу [Текст] / НАН України, ДУ «Ін-т дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва» ; [Б. А. Маліцький та ін. ; голов. ред. акад. НАН України В. Л. Богданов]. – Київ : Фенікс, 2018. – 343 с.

Розвиток сучасної науки характеризується інтернаціоналізацією і міждисциплінарністю, що досягається активною співпрацею учених і фахівців різних країн, які спрямовують свою діяльність у різноманітних науково-технічних галузях. Важливу роль в інтеграційних процесах формування загального наукового простору відіграють міжнародні академічні організації, що об'єднують національні академії наук або видатних учених та фахівців з різних країн світу. У цьому розділі узагальнені відомості щодо діяльності Міжнародних академічних організацій, що підтримуються в межах програм, пов'язаних з ЮНЕСКО, та/або входять до складу Всесвітнього (глобального) співтовариства академій наук (The Global Network of Science Academies – IAP). Абревіатура IAP залишилась від попередньої назви – International Academic Panel – IAP.

[Докладніше див. додаток 16](#)

Естонська Республіка

28.05.2019

Майліс Репс: в одном можно быть уверенным – мы должны достичь одного процента

По словам министра образования и науки М. Репс, то, что финансирование науки должно достичь одного процента от внутреннего валового продукта, является безальтернативным решением. Для сохранения нынешнего уровня финансирования наука получит дополнительно 143 млн евро.

[Докладніше див. додаток 48](#)

Республіка Вірменія

15.05.2019

Сармакешян Г.

Проблема – неумение использовать научные результаты

В интервью «Голосу Армении» директор Центра эколого-ноосферных исследований Национальной академии наук Республики Армения А. Сагателян говорит о проблемах практического использования результатов научных исследований.

[Докладніше див. додаток 49](#)

Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Актуальные проблемы биотехнологии и биоинженерии [Текст] : монография / [И. А. Белых и др.] ; под ред. А. Н. Огурцов ; Нац. техн. ун-т «Харьков. политехн. ин-т». – Харьков : Типография Мадрид, 2019. – 239 с.

Рассмотрены и обобщены научные, технологические и методические подходы к решению современных задач биотехнологии и биоинженерии на молекулярном уровне в нанобиотехнологии, биокатализе, биосенсорике и нанофармации.

Монография рекомендуется научным сотрудникам, аспирантам и студентам, специализирующимся в области биотехнологии и биоинженерии.

Шифр зберігання: ВА831180

Гуторов А. О. Інклюзивний розвиток економіки і аграрної сфери (теорія, методика, аналіз) [Текст] / Гуторов А. О. ; Нац. наук. центр «Ін-т аграр. Економіки». – Харків : Точка, 2019. – 145 с.

Узагальнено теоретико-методологічні засади інклюзивної економіки та інклюзивного розвитку. Базуючись на методичному підході до розрахунку індексу інклюзивного розвитку, що схвалили в 2018 р. у Давосі на Всесвітньому економічному форумі, розроблено методику оцінювання інклюзивності розвитку аграрної сфери та регіонів України. Проаналізовано стан і тенденції інклюзивного розвитку економіки регіонів та її аграрної сфери, виявлено системні вади на шляху поступу національної економіки на засади інклюзивності.

Для науковців, працівників органів державної влади, викладачів, здобувачів наукових ступенів, студентів закладів вищої освіти.

Шифр зберігання: ВА831107

Керманич української науки. Життєвий і творчий шлях Б. Є. Патона [Текст] : до сторіччя від дня народж. / [О. С. Онищенко та ін. ; редкол.: А. Г. Наумовець та ін. ; фот.: О. Г. Вакаренко та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 2018. – 349 с.

Ця книга є своєрідним науковим і соціальним портретом Бориса Євгеновича Патона – унікальної особистості, великого вченого, організатора науки і видатного державного і громадського діяча. Ідеться про його внесок у вічну проблему з'єднання матеріалів (новаторські науково-технічні прориви в галузі електрозварювання на землі, у воді, космосі), розбудову Національної академії наук України як головного вітчизняного і визнаного міжнародного наукового центру, формування національної наукової системи в Україні,

відповідальну громадянську позицію в складних доленосних соціальних ситуаціях.

Розрахована на науковців, освітян, працівників засобів масової інформації, усіх, хто цікавиться історією науки і знаковими постатями в ній. Книга багато ілюстрована.

Шифр зберігання: ВС65501

Космічні дослідження в Україні, 2016 - 2018 [Текст] : звіт до COSPAR / наук. ред. О. П. Федоров ; [упоряд. Л. І. Самойленко] ; НАН України, [Ін-т косміч. дослідж., Держ. косміч. агентство України]. – Київ : ІКД НАНУ : ДКАУ, 2018. – 166 с.

У збірнику представлено короткий огляд основних результатів космічних досліджень, проведених українськими ученими у 2016-2018 роках. Висвітлюється поточний стан української космічної науки за тематичними напрямками: астрономія, вивчення Землі та навколоземного простору, науки про життя, космічні технології та матеріалознавство, суттєва увага приділяється актуальним прикладним аспектам космічного моніторингу Землі. Збірник є звітом України до Міжнародного комітету з космічних досліджень COSPAR.

Для читачів, які цікавляться космічними дослідженнями.

Шифр зберігання: СО36399

Сукач М. К. Трансфер технологій [Текст] : [монографія] / М. К. Сукач. – Київ : Компрінт, 2018. – 423 с.

Розглянуто джерела, сутність та структуру інноваційного процесу. Визначено особливості інформаційного забезпечення інновацій, захисту та ліцензування об'єктів інтелектуальної власності, проблеми і форми трансферу сучасних технологій. Наведено методи і прийоми інноваційного менеджменту, управління ризиками та забезпечення якості інновацій.

Шифр зберігання: ВА830807

Технології зниження шкідливих викидів до атмосфери тепловими електростанціями та котельними великої і середньої потужності України [Текст] : монографія / [А. В. Сміхула та ін.] ; НАН України, Від-ня фіз.-техн. проблем енергетики. – Київ : Маслаков, 2019. – 107 с.

Монографію створено під час виконання цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Науково-технічні основи енергетичного співробітництва між Україною та Європейським Союзом («Об'єднання-3»)).

Показано поточний рівень шкідливих викидів до атмосфери України, при спалюванні викопного палива в котлоагрегатах теплоенергетичних установок. Розглянуто найбільш доступні, насамперед, для існуючих типових конструкцій котлоагрегатів встановлених в Україні, перевірені технології зменшення утворення шкідливих речовин під час спалювання палив, а також технології вилучення шкідливих речовин з димових газів, що викидаються до атмосфери на існуючих ТЕС, ТЕЦ та котельних від 1 МВт. Рекомендовано для ознайомлення спеціалістами, студентами та викладачами вищих навчальних закладів напряму підготовки теплоенергетика.

Шифр зберігання: ВА831100

Фундаментальні аспекти відновлювано-водневої енергетики і паливно-комірчаних технологій [Текст] : [колект. монографія] / за заг. ред. Ю. М. Солоніна ; НАН України. – Київ : КІМ, 2018. – 259 с.

Видання включає основні результати наукових досліджень, виконаних в провідних інститутах Національної академії наук України в рамках цільової комплексної програми наукових досліджень «Фундаментальні аспекти відновлювано-водневої енергетики і паливно-комірчаних технологій» на протязі 2016-2018 років. Монографія буде корисна фахівцям в галузі водневої енергетики.

Шифр зберігання: СО36434

ДОДАТКИ

Додаток 1

15.05.2019

Спільний конкурс Національної академії наук України та Словацької академії наук

Національна академія наук (НАН) України та Словацька академія наук (САН) на підставі укладеної між ними Угоди оголошують конкурс українсько-словацьких проектів на 2020–2022 рр. ([Національна академія наук України](#)).

Умови конкурсу

До конкурсу з української сторони допускаються проектні пропозиції вчених, які працюють в установах НАН України та партнерами яких є науковці САН.

Узгоджені заявки подаються: українськими співкерівниками проектів – до НАН України українською та англійською мовами; словацькими співкерівниками проектів – до САН.

Форма подання заявок додається.

До участі у конкурсі не допускаються:

- проектні пропозиції, подані на конкурс після закінчення визначеного терміну конкурсу;
- проектні пропозиції, оформлені не за правилами;
- неузгоджені проектні пропозиції;
- проектні пропозиції, подані на розгляд тільки одній Стороні.

Допущені до конкурсу заявки проходять паралельно експертну оцінку. Кожна зі Сторін здійснює незалежну оцінку пропозицій на національному рівні відповідно до своїх внутрішніх правил. Ухвалення спільного рішення щодо остаточного відбору проектних пропозицій здійснюється на основі результатів оцінки на національному рівні. Максимальна кількість схвалених проектів – 10. Рішення про підтримку відібраних проектних пропозицій затверджується розпорядженням Президії НАН України.

Результати конкурсу буде підбито в грудні 2019 р. Затверджений перелік українсько-словацьких проектів мобільності, які реалізовуватимуться в рамках Протоколу про наукове співробітництво між Національною академією наук України і Словацькою академією наук у зазначений період, буде опубліковано на веб-сайті НАН України (<http://www.nas.gov.ua>).

Фінансування проектів здійснюється кожною установою-партнером окремо в рамках бюджетних програм установ.

Обмін ученими для проведення дослідницької роботи в рамках затверджених проектів здійснюється за встановленою квотою обміну. Максимальна квота обміну становить 14 днів на рік для кожної дослідницької групи. Невикористана її частина не переноситься на наступний рік.

Фінансові умови наукового обміну:

- Сторона, що направляє, покриває витрати на проїзд своїх фахівців в іншу країну і назад, сплачує добові згідно зі внутрішніми фінансовими законами своєї країни;
- Сторона, що приймає, покриває витрати із забезпечення науковців житлом.

Термін подання заявок закінчується 30 вересня 2019 р.

Заявки для участі в конкурсі з української сторони, підготовлені відповідно до встановлених НАН України форм, слід направляти разом із супровідним листом на ім'я начальника Відділу міжнародних зв'язків НАН України Мирончука Анатолія Святославовича за адресою:

01601 МСП, Україна, Київ 30,
вул. Володимирська, 54,
Президія Національної академії наук України,
Відділ міжнародних зв'язків НАН України.

Наявність електронних версій обов'язкова (надсилати у форматі doc на адресу: petrushenko@nas.gov.ua).

Довідки за телефоном: (044) 234-37-28 (Ганна Григорівна Петрушенко)

Контактна особа в САН:

František Fundárek, PhD.

Programmer Officer

Department of International Cooperation
Slovak Academy of Sciences
Phone: ++421 2 5751 0138
E-mail: fundarek@up.upsav.sk
([ВГОРУ](#))

Додаток 2

10.05.2019

Національну академію наук України відвідала делегація Китайської академії наук

7 травня 2019 р. в будівлі Президії НАН України відбулася зустріч представників керівництва й науковців Національної академії наук України з делегацією Китайської академії наук (КАН) на чолі з віце-президентом цієї академії професором Чжаном Тао ([Національна академія наук України](#)).

Українську сторону під час зустрічі представляли віце-президент НАН України, директор Інституту теоретичної фізики імені М. М. Боголюбова НАН України академік Анатолій Загородній, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України, директор Інституту фізичної хімії імені Л. В. Писаржевського НАН України академік Вячеслав Кошечко, директор Інституту проблем матеріалознавства імені І. М. Францевича НАН України академік Юрій Солонін, директор Інституту харчової біотехнології та геноміки НАН України академік Ярослав Блюм, заступник директора Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України академік Ігор Кривцун, учений секретар цього ж інституту кандидат технічних наук Ілля Клочков, начальник Відділу міжнародних зв'язків НАН України кандидат історичних наук Анатолій Мирончук.

Привітавши високоповажних зарубіжних гостей і представивши учасників з української сторони, академік А. Загородній коротко

поінформував китайських колег про історію, завдання та діяльність НАН України. Він наголосив на тому, що Академія приділяє велику увагу розвитку міжнародного наукового й науково-технічного співробітництва. На цей час Національною академією наук України укладено понад 120 угод із різними державними установами, науковими організаціями, освітніми закладами, фірмами та промисловими компаніями 50 країн світу. Одним із головних пріоритетів міжнародного співробітництва НАН України є налагодження тіснішої взаємодії з китайськими науковцями. За цим напрямом роботи Академія має багаторічний досвід і добрі традиції. При цьому співпраці з КАН – вищою науковою установою КНР – НАН України приділяє особливу увагу. Академік А. Загородній зауважив, що науковців двох академій поєднують багаторічні творчі зв'язки, наукові установи НАН України й інститути КАН виконують спільні дослідження у всіх галузях сучасної науки, вчені та керівництво академій обмінюються візитами. Академік А. Загородній, зокрема, нагадав, що делегація Китайської академії наук на чолі з президентом професором Бай Чунлі брала участь в урочистих заходах із нагоди відзначення 100-річчя Національної академії наук України.

Голова китайської делегації – віце-президент КАН професор Чжан Тао розповів, що це його перший візит до Києва та НАН України і він радий можливості обговорити з керівництвом Академії перспективи подальшого розширення двосторонньої взаємодії.

Професор Чжан Тао коротко поінформував українську сторону про сучасну структуру і діяльність Китайської академії наук. За його словами, останнім часом, крім розвитку фундаментальних досліджень, академія дедалі більшу увагу приділяє прикладному аспектові наукових досліджень і практичному застосуванню їхніх результатів у промисловості. У площині ж фундаментальних досліджень пріоритет надається природничим наукам.

Він також наголосив, що дуже радий дізнатися від керівництва НАН України про високий рівень співпраці провідних наукових організацій України та КНР – велику кількість спільних науково-технічних проєктів, зростання числа спільних лабораторій і наукових центрів.

За словами професора Чжан Тао, керівництво КАН і особисто президент академії професор Бай Чунлі надають великої ваги співробітництву з НАН України. Наразі КАН розробляє спеціальну «президентську» програму двостороннього співробітництва з НАН України.

Професор Чжан Тао також повідомив, що цьогоріч Китайська академія наук відзначає своє 70-річчя, та від імені академії запросив делегацію НАН України відвідати Китай і взяти участь у заходах, приурочених до цього свята.

Далі слово взяв академік Вячеслав Кошечко, який розповів про співпрацю установ очолюваної ним Секції хімічних і біологічних наук НАН України з інститутами КАН. Крім того, він поінформував китайських учених про найновіші розробки українських хіміків та біологів. Цю тему продовжили й розвинули керівники академічних наукових установ академіки Юрій Солонін, Ярослав Блюм та Ігор Кривцун.

Найбільшу зацікавленість китайських учених викликали розробки у галузі перероблення відходів сільськогосподарського виробництва (соломи, рисового лушпиння тощо) з метою отримання целюлози й біогазу, а також дослідження щодо виробництва біопалива.

Підбиваючи підсумки зустрічі, академік А. Загородній зазначив, що обговорення засвідчило значний потенціал двосторонньої співпраці українських і китайських учених, який, на жаль, усе ще залишається недостатньо реалізованим. Для розвитку інформаційного обміну між академіями академік А. Загородній і професор Чжан Тао домовилися щодо розміщення інформації про сучасні розробки вчених НАН України на веб-сайті КАН.

Наприкінці зустрічі керівники делегацій обмінялися пам'ятними подарунками.

([вгору](#))

Додаток 3

13.05.2019

Українсько-німецька програма UKRATOR оголошує новий конкурс на стипендії

У рамках проекту «Топологічний порядок електронів у твердих тілах: нові матеріали, явища та концепції застосування» (UKRATOR), який фінансується Федеральним міністерством освіти та досліджень (BMBF) і має на меті створення українсько-німецького центру передового досвіду з топологічних матеріалів, відкрито прийом заявок на отримання стипендій для молодих українських дослідників (студентів магістратури, аспірантів і постдоків) для підтримки спільних досліджень Київського академічного університету (КАУ) НАН України та МОН України та IFW Dresden / TU Dresden. Кінцевий термін подання заявок – 15 травня 2019 р. ([Національна академія наук України](#)).

Стипендії можна отримати за однією з трьох спеціалізацій (матеріали, експеримент або теорія):

- студенти-магістри (до 5 асистентів протягом 6 місяців): близько 800 євро на місяць + плата і страхування здоров'я студента,
- аспіранти (до 5 стипендій на 2 роки кожен): 1250 євро / місяць + плата і страхування здоров'я студента,
- постдоки (до 4 стипендій на 18 місяців): 2500 євро на місяць.

Ідея цих стипендій полягає у стимулюванні спільних досліджень українських і німецьких учених. Очікується, що студенти й аспіранти захищатимуться в Україні, що буде підставою встановлення співробітництва між українськими та німецькими науковими керівниками цих студентів.

Тематика досліджень пов'язана з топологічним упорядкуванням електронів у твердих тілах і охоплює нові матеріали, явища та застосування.

Успішні кандидати, залежно від спеціалізації (матеріали, експеримент або теорія), приєднуються до дослідницьких груп IFW Dresden.

Аби подати заявку, необхідно надіслати копію свого резюме та супровідного листа до директора КАУ члена-кореспондента НАН України Олександра Кордюка (kordyuk@imp.kiev.ua, +380 95 0104594). Резюме має містити інформацію про попередню освіту, вже проведені дослідження, список публікацій (якщо такі є), імена та контактні адреси двох референтів. Заявки подаються англійською мовою до 15 травня 2019 р. Стипендії буде надано з 1 жовтня 2019 р.

Докладніша інформація – на сайті КАУ за посиланням:

<https://kau.org.ua/centers/ukratop>.

(вгору)

Додаток 4

17.05.2019

Горизонт 2020: Українські проекти отримали найбільше великих грантів для малого та середнього бізнесу серед країн Східного партнерства

Українські проекти вже отримали близько 2 млн євро великих грантів для реалізації бізнес-стартапів у межах програми ЄС Горизонт 2020 – наразі це найбільша сума серед країн Східного партнерства, асоційованих у програму ([Урядовий портал](#)).

Загалом же українські учасники вже отримали більш як 22 млн євро на свої проекти від Горизонту 2020.

«Зрозуміло, що участь у Горизонті дає змогу нашим дослідникам отримати додаткові кошти під їхні ідеї. Однак я не розглядала б членство в програмі лише з позиції фінансових переваг. По-перше, так вчені мають більше можливостей для співпраці із закордонними колегами – перейняти їхній досвід і показати себе світу. По-друге, вони отримують досвід участі в програмі, авторитет якої визнає увесь світ. І те, що після 4 років асоційованого членства ми маємо такі досягнення, свідчить: ми генеруємо ідеї, які цікаві не лише на внутрішньому ринку, а й в масштабах всієї Європи та світу», – наголосила Міністр освіти і науки Л. Гриневич.

З 2015 р., коли Україна стала асоційованим членом Горизонту 2020, наші розробники отримали можливість брати участь у SME Instrument (Small and Medium-sized Enterprises Instrument) – конкурсі для малого та середнього бізнесу. Перша фаза конкурсу передбачає отримання заявниками до 50 тис. євро для розвитку бізнес-плану. У наступній – другій фазі – розробники можуть претендувати на отримання понад 1 млн євро для реалізації плану і комерціалізації розробки.

Наразі учасниками першої фази SME Instrument є 10 українських організацій, а другої – 2.

Перший український проект, який отримав 1,2 млн євро в другій фазі, належить компанії Polyteda Cloud. Він пропонує інструменти для перевірки мікросхем перед їх запуском до масштабного виробництва. Цей механізм допоможе виробникам уникати збитків і затримок у виведенні продукції на ринки.

Інший проект – SolarGaps – стосується енергетичної галузі. Він виграв 1 млн євро цього року. Євгеній Ерік – засновник проекту – створив жалюзі із сонячних панелей, які підлаштовуються під кут падіння сонячного світла і виробляють електроенергію. Електрики, яку виробляє один квадратний метр таких жалюзі, вистачить для підзарядки 3 ноутбуків та 30 світлодіодних ламп. Виготовляють SolarGaps у Києві, біля мікрорайону Бортничі.

Таке рішення орієнтоване на власників квартир, які не мають можливості використовувати великі площі під інсталяцію сонячних батарей.

Нагадаємо, що [Україна планує стати асоційованим учасником нової рамкової програми ЄС Horizon Europe, яка стартує 2021 року.](#)

([вгору](#))

Додаток 5

23.05.2019

Конкурс Об'єднаного дослідницького центру Європейської Комісії (JRC) на доступ до дослідницької інфраструктури

Об'єднаний дослідницький центр Європейської Комісії (JRC) оголосив конкурс на доступ до дослідницької інфраструктури (користування лабораторіями й обладнанням) для науковців із дослідницьких організацій будь-якого типу, в тому числі академічних інститутів, закладів вищої освіти, малих та середніх підприємств, промисловості і приватних дослідницьких організацій ([Національна академія наук України](#)).

JRC надає доступ до своєї **неядерної інфраструктури** для дослідників із країн-членів ЄС, країн-кандидатів і країн, пов'язаних із програмою Горизонт 2020. Доступ до **ядерної інфраструктури** JRC відкрито для країн-членів ЄС, країн-кандидатів (на умовах, визначених у відповідних угодах) та країн, пов'язаних із науково-дослідницькою програмою Euratom, у тому числі для України.

Програмою передбачено два види доступу до дослідницької інфраструктури JRC:

Перший (виходячи з актуальності досліджень) базується на науковій та соціально-економічній доцільності запропонованого проекту і включає в себе оголошення конкурсу з подальшою експертною оцінкою отриманих пропозицій. Такий тип доступу орієнтований, в основному, на університети, науково-дослідні установи, а також малі й середні підприємства (МСП) у сферах, пов'язаних зі стратегічними пріоритетами JRC та ЄС, спрямованими на стандартизацію, інтеграцію, узгодження, стає зростання й підвищення конкурентоспроможності. За такого типу організації доступу користувачам

необхідно покривати лише додаткові витрати JRC. Доступ до ядерних дослідницьких установ може надаватися «безкоштовно».

Другий тип доступу (виходячи з потреб ринку) орієнтований, головним чином, на промислові та комерційні організації та передбачає повну сплату витрат за надання доступу.

На даний момент оголошено конкурси на доступ до ще однієї з 41 наявних у JRC лабораторій.

Критерії відбору

Всі пропозиції оцінюватимуться згідно зі зваженими критеріями відбору, такими як:

- Наукова реалізація
- Доступ до малих і середніх підприємств і нових користувачів
- Стратегічне значення для JRC
- Стратегічне значення для Європи

<https://ec.europa.eu/jrc/en/research-facility/open-access/about>

У разі схвалення заявки з боку JRC, НАН України зможе починаючи з 2019 року профінансувати відрядження для виконання робіт.

Нанобіотехнологічна лабораторія (Nanobiotechnology laboratory)

Основні напрями діяльності:

1. Характеристика наноматеріалів, включаючи їхню взаємодію з біологічними системами (поживні середовища, білки та ін.).
2. Виявлення наноматеріалів і мікропластиків у складних матрицях.
3. Поверхневий хімічний аналіз макро- і наноматеріалів. Модифікація поверхні та виготовлення наноматеріалів. Визначення характеристик біосенсорних основ.
4. Клітинні культури. Дослідження біосумісності матеріалів. Аналізи *in vitro* для оцінки генотоксичності наноматеріалів, дослідження цитотоксичності та поглинання. Транскриптоміка.
5. Визначення характеристик матеріалів для небіологічних застосувань (енергетика, транспорт і т. д.).

Довідково

Нанобіотехнологічну лабораторію (Nanobiotechnology laboratory) оснащено найсучаснішими обладнанням і матеріалами, призначеними для виконання міждисциплінарних досліджень. Основний напрям діяльності лабораторії орієнтований на визначення характеристик наноматеріалів, мікропластиків, наномедицині, сучасних матеріалах та їх взаємодії з біологічними системами, а також на виявленні, ідентифікації та визначенні характеристик наноматеріалів у продуктах харчування і споживчих продуктах.

Заявки на конкурс приймаються з 1 лютого по 7 червня 2019 р.

Деталі щодо умов конкурсу й подання заявок – за адресою: <https://bit.ly/2HUnMKT>.

(вгору)

27.05.2019**Учені допомагали армії й під час Другої світової, і під час першої гібридної**

16–17 травня 2019 р. на виставці досягнень НАН України, що відбулася в межах Всеукраїнського фестивалю науки, вчені розповіли про деякі з наукових розробок, присвячені зміцненню обороноздатності України ([Національна академія наук України](#)).

Українець Іван Пулюй за 14 років до німця Вільгельма Рентгена сконструював трубку – прообраз сучасного рентгенівського апарата і першим у світі зробив знімок людського скелета. Компакт-диск наприкінці 1960-х винайшов аспірант Київського інституту кібернетики В'ячеслав Петров. «Упертий українець» Володимир Вернадський – фундатор і перший президент Академії, вчений світового масштабу, засновник біогеохімії та радіогеології, що подарував світу учення про біосферу та ноосферу. А батьком «сопромату» (опору матеріалів) вважають українського вченого Степана Тимошенка – основоположника теоретичної механіки.

Наука в усі часи працювала й на мирне життя, і на оборонну сферу. Застосування винайденого фундатором і першим керівником Інституту електрозварювання АН України Євгеном Патonom автоматичного швидкісного зварювання перетворило Т-34 на найкращий середній танк періоду Другої світової. Сьогодні, в часи гібридної війни, дослідники допомагають вітчизняній армії протистояти російській агресії. Так, зусиллями вітчизняних учених в Україні налагоджено виробництво твердого ракетного палива для Збройних Сил.

У НАН України працює окрема програма, присвячена зміцненню обороноздатності країни. Про деякі з наукових розробок, які можуть нагодувати наших воїнів чи врятувати їм життя, розповіли на виставці досягнень Академії, яка відбулася в межах Всеукраїнського фестивалю науки. В Інституті фізичної хімії імені Л. В. Писаржевського НАН України розробили кровоспинний засіб, який за істотно нижчої вартості значно переважає за якостями закордонні зразки. Його так і назвали – «Кровоспас». До речі, препаратів такої дії у світі зовсім небагато.

Директор Інституту технічної теплофізики НАН України академік Юрій Снежкін розповів про запропоновану вченими технологію виготовлення сухих пайків швидкого приготування для гарячого харчування військовослужбовців. Загальна вага добового пайка – 477–650 грамів, а при додаванні окропу об'єм суміші збільшується в вісім разів і дозволяє за три хвилини в екстремальних умовах приготувати корисний калорійний обід.

Наука і гроші — болюча тема. За даними профільного парламентського комітету, фінансування галузі за період 2005–2015 років скоротилося з 1,17 % до 0,62 % ВВП, а 2017-го становило лише 0,45 % за середньосвітового рівня 2,23 %.

Якщо порівняти обсяги фінансування галузі та кількість наукових досліджень в Україні та за її межами, можна сміливо заявити, що вітчизняні вчені продуктивніші за своїх закордонних колег. Інколи їхня праця нагадує чисте волонтерство. Статистично один український дослідник на 1 мільйон доларів США публікує власних наукових статей приблизно в чотири рази більше, ніж його колеги в середньому у світі. На жаль, в Україні досі не запрацювали фінансові, податкові, кредитні стимули розвитку інноваційної діяльності та залучення коштів приватних підприємств у проведення досліджень.

Докладніша інформація – за посиланням:

<http://www.golos.com.ua/article/317121>

(вгорі)

Додаток 7

17.05.2019

Засідання Президії Національної академії наук України 16 травня 2019 року

16 травня 2019 р. під головуванням Президента Національної академії наук України академіка Б. Патона відбулося чергове засідання Президії НАН України ([Національна академія наук України](#)).

«Про стан реалізації Меморандуму про співробітництво між Національною академією наук України та Українським союзом промисловців і підприємців» доповів перший віце-президент НАН України академік А. Наумовець.

Налагодження взаємовигідної співпраці вітчизняних наукових установ та промислових підприємств є важливим фактором для розвитку підприємництва, поліпшення інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності й зростання вітчизняної економіки.

Активізацію розвитку співробітництва НАН України з Українським союзом промисловців та підприємців (УСПП) й іншими об'єднаннями представників бізнесу було передбачено Концепцією розвитку НАН України на 2014–2023 роки. З метою реалізації цього завдання постановою Президії НАН України від 14.09.2016 № 177 було створено робочу групу з координації співпраці НАН України з галузевими і громадськими організаціями промисловців, підприємців та роботодавців. Важливим результатом її діяльності стала підготовка і укладання 19 квітня 2017 р. Меморандуму про співробітництво між Національною академією наук України та Всеукраїнською громадською організацією «Український союз промисловців та підприємців».

Меморандум передбачає спільне проведення та організацію конференцій, семінарів, круглих столів тощо з тематики, що становить взаємний інтерес, обмін і розповсюдження в інтересах сторін торговельно-економічної, науково-технічної, аналітичної інформації, а також допомогу суб'єктам

підприємницької діяльності у вирішенні проблем, які можуть виникнути під час реалізації спільних проєктів або домовленостей.

У рамках реалізації меморандуму в липні 2018 р. відбулася зустріч науковців Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій і систем НАН України та МОН України з представниками Спілки підприємців і промисловців м. Києва. У ході зустрічі було організовано презентацію сучасних розробок центру в галузі інформаційних технологій та цифрової медицини, частина яких вже поставлена на виробництво й успішно впроваджується у кількох країнах світу.

З метою ознайомлення вітчизняних промисловців з сучасними розробками та наявним у НАН України значним науково-технічним потенціалом у галузі матеріалознавства в грудні 2018 р. в Інституті надтвердих матеріалів імені В. М. Бакуля НАН України було проведено нараду з представниками промислових підприємств м. Києва, керівництвом і фахівцями УСПП, Київської торговельно-промислової палати, Ради директорів промислових підприємств м. Києва, Федерації роботодавців України та Управління промисловості та інноваційної політики Київської міської державної адміністрації. Обговорення проблемних питань співпраці науки та промисловості, презентація науково-технічних розробок дали змогу активізувати й розвинути робочі контакти між учасниками зустрічі, зокрема співробітники інституту в подальшому відвідували ВО «Київприлад», ПрАТ КЦБ «Арматуробудування», ТОВ КМЗ «Магістраль», Вагоноремонтний завод КП «Київський метрополітен», АТ «Київполіграфмаш», ЦКТБ «Арсенал», «Релеекспорт» та інші підприємства. Вже є конкретні приклади успішного співробітництва: для ВО «Київприлад» відновлено гальмівний вузол шліфувального верстата; для ЦКТБ «Арсенал» виконуються поставки алмазних інструментів; з АТ «Київполіграфмаш» проводяться роботи зі шліфування валів та зубчастих коліс.

У квітні 2019 р. відбулося спільне засідання Президії Ради директорів підприємств, установ та організацій м. Києва, керівництва УСПП, Департаменту промисловості та розвитку підприємництва Київської міської державної адміністрації й Інституту технічної теплофізики НАН України. Учасники зустрічі ознайомились як з науковими розробками вчених зазначеного інституту, так і зі станом та можливостями промислового комплексу м. Києва. За її результатами досягнуто домовленостей про проведення у травні 2019 р. консультацій та переговорів між інститутом і підприємствами столиці щодо налагодження виробництва розроблених науковцями інноваційних приладів, призначених, зокрема, для підвищення ефективності та рівня безпеки котельних установок.

У лютому 2019 р. в Інституті проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України за підтримки Українського союзу промисловців і підприємців відбулося засідання круглого столу, присвяченого проблемним питанням розвитку ринку інноваційних товарів як одного із засобів подолання деіндустріалізації економіки України. З метою формування спільної позиції

громадських об'єднань підприємців, роботодавців, представників науки, освіти та бізнесу щодо розв'язання нагальних проблем у промисловому секторі економіки на засіданні було розглянуто питання щодо сучасних трендів розвитку України, впливу на економіку України світових тенденцій розвитку ринку інноваційних товарів, забезпечення реіндустріалізації вітчизняної економіки через інноваційний розвиток тощо.

Науковці Відділення економіки НАН України підготували для УСПП, Торгово-промислової палати України й інших об'єднань промисловців і підприємців низку науково-аналітичних та інформаційно-аналітичних матеріалів щодо законодавчого, нормативного та методичного забезпечення реалізації заходів із розвитку вітчизняної промисловості, зокрема матеріали з дослідження шляхів збалансування та можливості розвитку трудового потенціалу, пропозиції до проекту Стратегії розвитку промислового комплексу України на період до 2025 р. в частині залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій у промисловість, довідку про можливі наслідки зупинення транспортного сполучення з Російською Федерацією, матеріали щодо завдань Уряду в сприянні промисловому розвитку, взаємодії уряду та бізнесу з цією метою, науково-аналітичну доповідь «Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки», науково-довідну записку щодо пріоритетів інвестиційного забезпечення виробництва з високою доданою вартістю.

Важливу роль у взаємодії НАН України й УСПП відіграє діяльність Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва НАН України у співпраці з громадською організацією «Інститут еволюційної економіки». Зокрема, у 2018 р. Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва НАН України й УСПП уклали та реалізували Угоду щодо виконання науково-технічного проекту «Розроблення економіко-інституційних механізмів сприяння співпраці академічної науки з високотехнологічним сектором економіки». В рамках взаємодії у сфері пропаганди і експертного забезпечення розвитку інноваційної економіки зазначені сторони спільно взяли участь у підготовці та проведенні парламентських слухань із питань «Національна інноваційна система: стан та законодавче забезпечення розвитку» (2018 р.), «Збалансований розвиток людського капіталу в Україні: завдання освіти і науки» (2019 р.) та у підготовці проекту Стратегії інноваційного розвитку України у складі робочої групи при МОН України.

З ініціативи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, УСПП, НАН України, Інституту еволюційної економіки проведено круглі столи, форуми, семінари з питань прогнозу макроекономічної динаміки економіки України та світу, інвестиційних аспектів інноваційних процесів, макроекономічного прогнозу на 2018-2019 рр., розвитку інноваційної системи в Україні в контексті євроінтеграції.

Фахівці Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва НАН України брали участь у спільних засіданнях

Антикризової ради громадських організацій України та Правління УСПП, у підготовці, проведенні, інформаційному забезпеченні й публікації матеріалів ХХІІ та ХХІІІ міжнародних науково-практичних конференцій «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки в контексті інтеграції України в Європейський науково-інноваційний простір» (2017 р.) та «Академії сучасного політика» (2018 р.). У рамках взаємодії НАН України й УСПП в інформаційно-аналітичній сфері за участі науковців інституту підготовлено чотири макроекономічні прогнози для Мінекономрозвитку України на 2019–2022 роки; а вони взяли участь у двох бізнес-форумах із представниками Агентства інвестицій та розвитку Латвії.

Практика взаємодії науковців НАН України з представниками промислових підприємств свідчить про їхню значну фахову зацікавленість у науково-технічних розробках наукових установ Академії. Разом із тим ситуація, що склалася в економіці України, не викликає значної зацікавленості бізнесу в інвестуванні у реалізацію науково-технічних розробок і налагодженні випуску інноваційної продукції. У зв'язку з цим є необхідність не лише системної взаємодії реального сектору економіки України з фахівцями НАН України, а й вжиття державою дієвих заходів зі стимулювання інноваційної діяльності з метою уникнення загострення негативних тенденцій в економіці України.

([вгору](#))

Додаток 8

17.05.2019

XIII Всеукраїнський фестиваль науки: відкриття

17 травня 2019 р. в Інституті електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України відбулось урочисте відкриття XIII Всеукраїнського фестивалю науки – науково-популярної події загальнодержавного значення, засновником і одним із організаторів якої є Національна академія наук України ([Національна академія наук України](#)).

Фестиваль проводиться з метою популяризації досягнень науки в нашій країні, залучення молоді до наукових досліджень, піднесення авторитету та престижу науки в Україні. У рамках Фестивалю проходять науково-популярні заходи найрізноманітнішого формату – від днів відкритих дверей до квестів. Цьогоріч таких заходів заплановано понад тисяча. Організатори XIII Всеукраїнського фестивалю науки – Національна академія наук України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, Національний центр «Мала академія наук України», Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія аграрних наук України, Національна академія правових наук України, Національна академія мистецтв України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Генеральний партнер – Посольство Китайської Народної Республіки в Україні. Головний партнер – Посольство Французької Республіки в Україні, Інститут Франції. Партнер – компанія «Huawei».

Фестиваль офіційно відкрив перший віце-президент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік Антон Наумовець. Він представив високих гостей урочистого заходу – Надзвичайного і Повноважного Посла Китайської Народної Республіки в Україні пана Ду Вей, Надзвичайного і Повноважного Посла Французької Республіки в Україні пані Ізабель Дюмон, генерального секретаря Європейської академії наук, мистецтв і літератури пані Ніколь Лемер Д'Адалджіо, а також оголосив присутнім вітання Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона учасникам Фестивалю.

«Шановні учасники та гості Фестивалю! Вітаю вас із XIII Всеукраїнським фестивалем науки! Відкриття, покладені в основу сучасних досягнень науки і техніки, сформували світ у тому вигляді, яким ми бачимо і

знаємо його сьогодні. Наука й освіта – це галузі, доступ до яких має бути в якомога більшої кількості людей будь-якого віку. Тому особливо цінним є те, що Всеукраїнський фестиваль науки, який згуртовує навколо себе велику кількість учасників, щороку розширює свої масштаби. Фестиваль уже став доброю традицією в житті нашої держави. Фестиваль дає можливість майбутнім ученим і винахідникам по всій Україні отримати уявлення про багатогранність науки, дізнатися про нові дослідження, почути найкращих науковців і зробити свої перші кроки на шляху до великих відкриттів. У всіх країнах фестивалі науки орієнтовані, перш за все, на молодь. І дуже важливо, що багато заходів проводиться не тільки для студентів і школярів, а й для дітей молодшого віку. Таким чином, Фестиваль науки сприяє формуванню інтелекту, стимулює інтерес до пізнання світу, викликає повагу до науки. Головними нашими цінностями є високий професіоналізм, досвід та відданість справі наших учених, талант і цілеспрямованість української молоді. Наша відданість державі та велике бажання працювати для покращення життя людей стануть запорукою того, що Україна посідатиме гідне місце у глобальній економіці. Хочу висловити щире подяку всім організаторам, а також Посольству Китайської Народної Республіки в Україні та Посольству Французької Республіки в Україні за підтримку й активну участь в організації та проведенні Фестивалю. Бажаю всім учасникам Фестивалю великих відкриттів, досягнень і успіхів», – ішлося у зверненні.

Далі головний учений секретар НАН України академік Вячеслав Богданов оголосив [привітання Голови Верховної Ради України Андрія Парубія з нагоди Дня науки](#).

Із вітальним словом до присутніх звернувся також Президент Національного центру «Мала академія наук України» НАН України та МОН України (МАН) академік Станіслав Довгий. «Дуже приємно бачити сьогодні, під час святкування, наших давніх друзів – представників Посольства Китайської Народної Республіки в Україні, Посольства Французької Республіки в Україні й інших. І дуже приємно, що з кожним роком наша співпраця поглиблюється. Є багато проектів, за якими українські академічні інститути, дослідницькі команди залучають молодь. Цього року ми матимемо великий проект із Асоціацією науковців Китаю, яка опікується молодими талантами. Ми підписали з цією організацією угоду про співпрацю та започаткували проект із проведення літніх шкіл і створення Українсько-китайського аерокосмічного університету. Українські діти навчатимуться в Китаї, а китайські – приїжджатимуть до України. У нас також багато проектів із таким надійним партнером, як Французька Республіка. У МАН працює секція французької мови. Водночас, у секціях історії, краєзнавства й інших вивчаються різні аспекти історії та культури Франції. Один із наших партнерів – Університет Поля Сабатьє, з яким ми вже багато років проводимо спільні літні школи. Останній проект, який ми реалізували разом з Європейською академією наук, мистецтв і літератури, присвячувався

поєднанню науки та мистецтва. Хочу особисто подякувати Посольству Французької Республіки в Україні й особисто пані Послу за надану підтримку та можливість запросити до України Генерального секретаря Європейської академії наук, мистецтв і літератури, доктора, професора Ніколь Лемер д'Агаджіо». Академік С. Довгий також проанонсував виставку пані Генерального секретаря «Наука і мистецтво» та запросив усіх присутніх відвідати цю подію <...> На завершення свого виступу вчений привітав учасників заходу з Днем науки і запевнив, що МАН підтримувала, підтримує та підтримуватиме науку в Україні.

Від імені генерального партнера XIII Всеукраїнського фестивалю науки – Посольства Китайської Народної Республіки в Україні – з вітальним словом до присутніх звернувся Надзвичайний і Повноважний Посол Китайської Народної Республіки в Україні пан Ду Вей. «Для мене це велика честь – бути запрошеним на Всеукраїнський фестиваль науки. Хотів би привітати вчених усієї України зі святом. Україна, ця сильна держава, що виховала не одну плеяду талановитих учених, має розвинену науково-технічну сферу з міцним фундаментом, посідає важливе місце в історії світової науки і техніки. Саме зараз ми перебуваємо у відомому на весь світ Інституті електрозварювання імені Є.О. Патона. Нещодавно, до урочистого відкриття, у нас була нагода відвідати Музей Інституту, і хотів би відзначити, що розроблені Інститутом технології електрозварювання у відкритому космосі й у морських глибинах отримали широке визнання. Минулого року в мене також була нагода відвідати Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». З його стін вийшла велика кількість випускників – таких яскравих, які сяють, неначе зорі на небі.

Проведення Всеукраїнського фестивалю науки спрямоване на передачу любові до науки, звеличення поваги до знань. Як говорив відомий французький учений Луї Пастер, немає батьківщини у науки, але мають батьківщину вчені. Протягом останніх років, хоча розвиток Україні і зіштовхнувся з певними труднощами, проте українські вчені, як і раніше, не полишають рідну землю. Вони не бояться складнощів, займаються чесною справою. Ви – найліпші люди України. Я хотів би висловити вам свою глибоку повагу та шану. Ви поруч – і в Україні є надія.

Протягом багатьох років Китай та Україна здійснюють тісне науково-технічне співробітництво. Але у порівнянні з вами ми колись були школярами. Наразі науково-технічна галузь Китаю досягла значного прогресу. А втім, ми, як і раніше, готові у вас навчатися. Водночас, ми готові задіяти свої сильні сторони та сформувати модель використання власних переваг для взаємної вигоди та виграшу.

Цього року у Фестивалі беруть участь також китайські компанії, зокрема, ті, що займають провідні позиції у сфері телекомунікаційних технологій, і ті, що мають виняткову креативність у сфері комерціалізації науково-технічних результатів та розвитку підприємництва. Крім цих двох

компаній, є ще багато надзвичайно зацікавлених у співпраці з Україною першокласних китайських компаній науково-технічного спрямування, а також провінцій та міст. Сподіваюся, що спільні зусилля та спільна робота трансформуються в дедалі більші результати, стимулюючи розвиток економіки обох держав, несучи вигоди китайському й українському народам.

Шановні друзі-вчені! Сьогодні ви відзначаєте своє свято. Та цього року і ми відзначатимемо власне свято – 70-ту річницю утворення Китайської Народної Республіки. За 40 років ми пройшли важкий шлях, але досягли успіхів, що привертають увагу всього світу. Китайський народ завжди пам'ятатиме, що у процесі розвитку науково-технічної сфери Україна надала нам цінну допомогу. Сьогодні на шляху відродження нації Уряд та народ Китаю готові і прагнуть рухатися з дружнім народом України в одному напрямі, пліч-о-пліч іти вперед, підтримуючи один одного. Нехай живе дружба між Китаєм та Україною!», – сказав він.

Від імені головного партнера XIII Всеукраїнського фестивалю науки й багаторічного учасника Фестивалю – Посольства Французької Республіки в Україні – присутніх привітала Надзвичайний і Повноважний Посол Французької Республіки пані Ізабель Дюмон. «Хотіла б спочатку сказати кілька слів французькою мовою, насамперед тому, що зараз триває Рік французької мови в Україні, який за кілька місяців завершиться. Мене дуже зворушила молодь, яка нас сьогодні так гарно зустрічала, зокрема, учні школи №49. Насамперед хочу подякувати всім дітям, які нас тут сьогодні зустрічали. Серед них були молодші й старші. І серед дорослих, яких приємно сьогодні бачити, я з подивом впізнала наших друзів Влада та Єву. Бачу, як вони подорослішали відтоді, коли ми вперше побачилися чотири роки тому в цьому ж приміщенні та з такої ж нагоди. А тепер вони вже майже дорослі. Але приємно відзначити, що продовжують співати і вдосконалювати своє знання французької мови.

Французька мова – це мова серйозних наукових досліджень. Вивчаючи французьку мову, ви отримуєте можливість продовжувати свої наукові дослідження у франкомовному світі. Звичайно, англійська мова перебуває в такому ж статусі, і її повинен знати кожен із нас. Те саме стосується й китайської мови. Моя рідна мова – французька, та, звичайно, вивчаю й українську мову і за декілька місяців почну вивчати китайську.

Наукове співробітництво є одним із пріоритетних напрямів діяльності Посольства Французької Республіки в Україні та налічує багато різних програм: надання стипендій, фінансування успішних дослідницьких проектів, підтримку науковців у пошуку партнерів. Підтвердженням успішного співробітництва наших країн є факт активної участі України в європейських проектах Erasmus+ та «Горизонт 2020», в яких Франція є одним із її основних партнерів. Завдяки цим інструментам французькі й українські наукові групи тісно співпрацюють, і ми можемо пишатись успішністю співробітництва наших науковців. Наша спільна праця над виконанням дослідницьких проектів

за умов об'єднання технічних ресурсів і знань стає необхідною задля нових наукових досягнень

Франція – країна культурних звичаїв та традицій: гастрономія, парфумерія, мода. Але це також країна інновацій та великої кількості стартапів, наукових відкриттів і багатьох нобелівських лауреатів. Один із них виступав перед вами минулого року. Цього року в рамках XIII Всеукраїнського фестивалю науки ми пропонуємо вам послухати лекцію блискучого французького науковця пана Давіда Пастре, який використовує свої знання з фізики й оптики в дослідженнях у галузі молекулярної біології, генетики та медицини. Мені б хотілося нагадати, що Посольство підтримує заходи Малої академії наук, зокрема, ті, що спрямовані на посилення пізнавального інтересу молодого покоління задля розбудови науки майбутнього».

На завершення пані Посол побажала всім плідного Фестивалю та майбутнього, наповненого відкриттями й успіхами, зокрема в рамках французько-українського наукового співробітництва.

Останнє слово взяла Генеральний секретар Європейської академії наук, мистецтв і літератури, доктор, професор Ніколь Лемер д'Агаджіо. «Мені надзвичайно приємно брати участь у цьому заході як представниці, Генеральному секретарю Європейської академії наук, мистецтв і літератури в Парижі. Академію було створено 40 років тому, коли ще існувала «залізна завіса» між Західною та Східною Європою. Знаю, що українська наукова традиція має давню історію. І я щаслива, що ми зможемо ближче познайомитися з нашими українськими колегами. У нас уже є традиція співпраці з Національною академією наук України. Кілька років тому ми спільно організували колоквіум із Президентом НАН України академіком Борисом Патоном.

Наша академія теж має давні традиції організації міжнародних наукових заходів, оскільки у нас представлені учасники 55-ти країн світу і понад 50 національних академій наук, з якими ми співпрацюємо. У нашій Академії налічується понад 40 нобеліатів, не лише французьких, а й іноземних. Ми також давно співпрацюємо з Китайською Народною Республікою. Кілька років тому на запрошення Міністерства охорони здоров'я Китаю ми взяли участь у міжнародному конгресі, присвяченому питанням охорони здоров'я. І ми продовжуємо співпрацю з нашими китайськими партнерами.

Завдяки нашим іншим партнерам із різних країн світу реалізуємо різні проекти. В межах видавничої серії, заснованої нашою Академією, в Парижі зараз готуються антологічні видання, пов'язані з мистецтвом, зокрема антологія китайської поезії. Слід сказати, що всі ці проекти ми реалізуємо звичайно, за підтримки наших видатних діячів, зокрема академіка Станіслава Довгого, який дуже давно з нами співпрацює. Зараз спільно готуємо антологію української поезії. І продовжуватимемо цю роботу й у майбутньому. Для нас дуже важливо поєднувати наукові й мистецькі пошуки, тому що, зрештою, наука – це теж творчість. А творчість має розвиватися

і може виявлятися в дуже різних формах. Розповім вам децю кумедну історію. Один із наших членів – нобелівський лауреат з фізики, професор П'єр-Жиль де Жен, якого, власне, наша Академія і висувала на здобуття цієї нагороди, після отримання премії відкрив ресторан. Замість того, щоб займатися науковою роботою. Проте це була інша сторона його творчості. Тому я заохочую вас до творчості в різноманітних сферах.

Ми дуже раді, що сьогодні тут багато талановитої молоді, тому що саме молодь створюватиме майбутній світ, нові наукові розробки. Останнім часом у цьому напрямі вдало розвивається Китайська Народна Республіка, яка зробила великий крок уперед. Але і Європа не має від неї відставати. Тож будемо над цим працювати. Маю надію, ви працюватимете разом із нами», – сказала висока гостя Фестивалю й на завершення свого виступу подякувала Національній академії наук України за запрошення, а академіку С. Довгому – «за всіляку підтримку й багаторічну співпрацю».

Далі академік А. Наумовець від імені Національної академії наук України вручив Надзвичайному і Повноважному Послові Китайської Народної Республіки в Україні пані Ду Вей відзнаку НАН України за сприяння розвитку науки. «Сподіватимемося, що наші спільні дії і надалі сприятимуть підвищенню престижу науки в суспільстві і слугуватимуть подальшому зміцненню науково-технічного співробітництва між нашими двома державами», – зазначив академік А. Наумовець.

«Для мене це велика честь – отримати відзнаку Національної академії наук України за сприяння розвитку науки. Ця відзнака вручається не мені особисто, а демонструє позицію наукових кіл України щодо розгортання співпраці з Китаєм, а також закладає новий початок для такого співробітництва. Дійсно, це й визнання роботи, проведеної Посольством Китайської Народної Республіки в Україні. Ми з колегами цінуватимемо виявлену нам честь. Ми обов'язково виправдаємо ваші сподівання, сприятимемо двосторонньому співробітництву у сфері науки і техніки, що дозволить науково-технічному й інноваційному співробітництву надати нашим двом величним націям крил для стрімкого злету. Слава Україні! Слава Франції! Слава Китаю!» – сказав дипломат у своєму подячному слові.

Надзвичайному і Повноважному Послу Французької Республіки в Україні пані Ізабель Дюмон академік А. Наумовець вручив пам'ятну відзнаку на честь 100-річчя НАН України. «Ми сподіваємося, що наші спільні дії сприятимуть підвищенню престижу науки в суспільстві, а співробітництво між науковими установами України і Французької Республіки буде зміцнюватись і розквітати», – наголосив він, вітаючи пані Посла з нагородою.

«Це мій останній Фестиваль, адже за кілька місяців я завершую свою місію в Україні. Хочу вас запевнити: я дуже рада, що останні 4 роки ми працювали разом. Переконана, що наступний посол продовжить співпрацю з вами. Бо справа не в особі посла, а в підтримці Франції, яка ще довгі роки працюватиме з вами. Всім дякую!» – сказала пані Ізабель Дюмон. «Пані Посол, нам буде дуже шкода розлучатися з Вами. Але ми пам'ятатимемо

Вас, Вашу чудову, щирю роботу, котра значно зміцнила наше співробітництво та наші наукові й людські зв'язки», – підкреслив академік А. Наумовець.

Почесну грамоту за активну участь в організації та проведенні XIII Всеукраїнського фестивалю науки отримала від Національної академії наук України Генеральний секретар Європейської академії наук, мистецтв і літератури, доктор, професор Ніколь Лемер д'Агаджіо.

Нагороди з нагоди Дня науки отримали також митці. *«Наприкінці минулого року наша Академія, як відомо, відсвяткувала свій 100-річний ювілей, а також ювілей Президента НАН України Бориса Євгеновича Патона. І велику допомогу в проведенні урочистого засідання з цієї нагоди нам надав Національний академічний театр опери і балету України імені Тараса Шевченка. Від імені Академії та від імені Фестивалю науки хочу висловити щирю вдячність колективу Національної опери України й особисто її генеральному директору академіку Національної академії мистецтв України, Народному артистові України Петру Яковичу Чуприні за багаторічну співпрацю та повідомляю, що Президія нашої Академії прийняла рішення про відзначення подякою НАН України трудового колективу Національного академічного театру опери та балету імені Тараса Шевченка, а його генерального директора нагородила пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя Національної академії наук України. На превеликий жаль, через зайнятість Петро Якович Чуприна не зміг узяти участь у нашому Фестивалі. Тому ми попросимо передати цю відзнаку іншого нашого шановного друга і колегу, який багато років допомагає прикрашати наші академічні збори своїм мистецтвом – відомого в Україні і за її межами керівника симфонічного оркестру «Київ-Класик», Народного артиста України, професора Германа Георгійовича Макаренка, творчий колектив якого – симфонічного оркестру «Київ-Класик» і його особисто як головного диригента і художнього керівника цього колективу Президія НАН України нагородила пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя Національної академії наук України», – поінформував академік А. Наумовець.*

Виступаючи зі словами подяки, Народний артист України Герман Макаренко наголосив: *«Дві сфери – емоційна й інтелектуальна – роблять людину гармонійною та творять із неї особистість. НАН України – інтелектуальна слава і гордість нашої країни. Для оркестру це велика честь – 15 років співпрацювати з Академією».*

На продовження заходу його учасники мали можливість прослухати дві науково-популярні лекції від визначних учених сучасності.

Про «Контроль експресії генів через поділ клітин та людські хвороби» розповів професор Університету Еврі, директор Лабораторії структур і діяльності нормально-патологічних біомолекул (SABNP, Франція) Давід Пастре, який прибув до нашої країни на запрошення своєї української колеги – завідувача відділу функціональної геноміки Інституту молекулярної біології і генетики НАН України члена-кореспондента НАН України Алли Риндич.

Із теми «Національна наукова спадщина – інтелектуальні скарби держави» виступив лауреат Золотої медалі імені В.І. Вернадського НАН України, почесний генеральний директор Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського академік Олексій Онищенко.

На завершення урочистостей відбулося вручення дипломів і почесних грамот за організацію та проведення Фестивалю.

Перший день XIII Всеукраїнського фестивалю науки прикрасили музичні номери у виконанні учнів спеціалізованої школи з поглибленим вивченням французької мови № 49 і київської гімназії східних мов № 1.

Перед початком і під час урочистостей у стінах Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України тривали виставка-презентація наукових досягнень установ НАН України і презентація науково-дослідницьких робіт, стендові доповіді учнів-членів Малої академії наук України й учнів середніх навчальних закладів м. Києва.

Додатково про Фестиваль дізнавайтеся зі статті у свіжому номері газети Верховної Ради України «Голос

України»: <http://www.golos.com.ua/article/317096>.

Дивіться також фоторепортаж журналістів цього видання: <http://www.golos.com.ua/collection/5104>.

Ще більше світлин – [у фотоальбомі на Facebook-сторінці Академії](#).
([вгору](#))

Додаток 9

17.05.2019

Участь НБУВ у XIII Всеукраїнському фестивалі науки

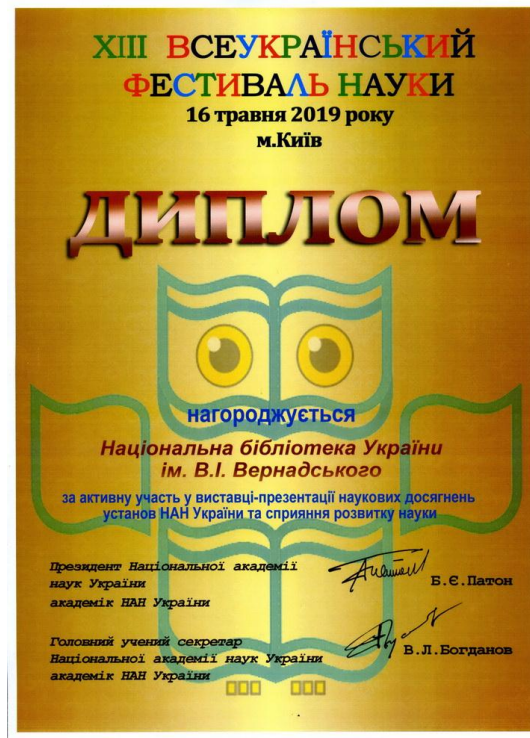
16 травня 2019 р. Національна бібліотека України імені Вернадського взяла участь у XIII Всеукраїнському фестивалі науки Національної академії

наук України. Метою проведення фестивалю є популяризація досягнень науки в Україні, залучення молоді до наукових досліджень, піднесення авторитету та престижу науки в українському суспільстві ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Організаторами заходу виступили також Міністерство освіти і науки України, Міністерство молоді та спорту України, Національний центр «Мала академія наук України», Національна академія медичних наук України, Національна академія педагогічних наук України, Національна академія аграрних наук України, Національна академія правових наук України, Національна академія мистецтв України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Під час урочистого відкриття фестивалю прозвучала доповідь-лекція радника Президії НАН України, голови Інформаційно-бібліотечної ради НАН України, почесного генерального директора НБУВ, академіка НАН України О. С. Онищенка за темою «[Національна наукова спадщина – інтелектуальні скарби держави](#)». У виступі наголошувалося на ролі НАН України у світовому дослідницькому пошуку і на внеску у наукове забезпечення життя українського суспільства та на важливості репрезентації її здобутків у веб-середовищі. Здійснено огляд електронних проєктів, реалізованих у НБУВ: «Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини», електронні архіви спадщини [В. І. Вернадського](#) та [М. С. Грушевського](#). Відзначено участь НБУВ у започаткуванні проєкту формування повного Національного лінгвістичного корпусу, який включатиме електронні версії всіх оригінальних українських текстів (наукових, художніх, ділових, релігійних), видання в електронній формі Українського реферативного журналу «Джерело».

У рамках виставки-презентації наукових досягнень установ НАН України [Інститутом інформаційних технологій](#) НБУВ було представлено бібліотечні портали знань: [електронну бібліотеку «Україніка»](#) та інформаційний портал [«Наука України: доступ до знань»](#). Відзначено, що метою бібліотечного порталу [«Наука України: доступ до знань»](#) є створення інтегрованого інформаційного простору української науки в цифровому суспільстві, популяризація, підвищення рейтингу і доступності наукових досягнень учених України, надання розширеного до них доступу за рахунок використання сучасних бібліотечних та веб-технологій. Представлено особливості наповнення [електронної бібліотеки «Україніка»](#) та побудовану для тематичного представлення документів ресурсу систему предметних рубрик, статистичні показники відвідуваності користувачами електронної бібліотеки, географію місць видання розміщених у ній документів та [інтелектуальний календар електронної бібліотеки «Україніка»](#).

Додаткові матеріали:

 [НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА СПАДЩИНА – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СКАРБИ ДЕРЖАВИ \(доповідь академіка НАН України О. С. Онищенка\)](#)
([вгору](#))

Додаток 10

08.05.2019

Премія «Для жінок у науці – 2019» (АНОНС)

З 25 квітня 2019 р. стартував прийом заяв для участі у премії «Для жінок у науці – 2019». Термін подання заявок для участі у програмі – до 15 червня 2019 р. включно ([Національна академія наук України](#)).

Премію запроваджено ТОВ «ЛОРЕАЛЬ УКРАЇНА» у партнерстві з Національною академією наук України під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО.

Українська премія є частиною глобальної програми L'ORÉAL-ЮНЕСКО «Для жінок у науці», що сприяє збільшенню внеску жінок у сферу наукових досліджень на глобальному рівні з 1998 р. Її мета – підтримати та відзначити талановитих жінок-науковців та заохотити молодих жінок обирати наукові професії та допомагати їм у їхній кар'єрі. Гасло програми – «Світу потрібна наука, а науці потрібні жінки».

До участі в цій програмі запрошуються жінки, які професійно проводять наукові дослідження у галузі STEM (наука, технології, інжиніринг та математика) на території України в будь-якому державному вищому навчальному закладі, дослідницьких центрах цих закладів або в Національній академії наук України і відповідають таким умовам:

- є громадянками України;
- мають вік від 18 до 40 років на момент закінчення терміну подання заяв;
- мають науковий ступінь;
- мають публікації в журналах, що індексуються у міжнародних наукометричних базах Scopus і/або Web of Science;
- соціально активні задля популяризації науки.

Заяви від потенційних учасниць приймаються за встановленою формою через онлайн-платформу www.forwomeninscience.in.ua з 25 квітня до 15 червня 2019 р. (включно).

Кожну заяву оцінюватиме незалежне журі програми, до складу якого входять експерти з різних галузей науки, запрошені організатором до участі. **Рішення журі щодо визначення переможниць публічно оголосять на офіційній церемонії в листопаді 2019 р.**

За результатами проведення програми, трьом учасницям, яких визначать переможницями, буде присуджено грошові премії у розмірі 150 тис. грн., відповідно до встановлених правил.

Інформування про правила програми та зміни до них здійснюватиметься на сайті: www.forwomeninscience.in.ua.

Контактні особи:

Юлія Романенко (Директор корпоративних комунікацій, ТОВ «ЛОРЕАЛЬ УКРАЇНА»): Yulia.ROMANENKO@loreal.com;

Марина Саприкіна (Керівниця, Центр «Розвиток КСВ»): ms@csr-ukraine.org.

Докладніша інформація та онлайн-заява для участі – за посиланням:
<https://forwomeninscience.in.ua>

Читайте також: [Міжнародна премія L'OREAL-UNESCO 2020 для жінок-науковців](#)
([вгору](#))

11.05.2019

Науково-дослідна експедиція «Дунай – 2019»

23–26 квітня 2019 р. Державна установа (ДУ) «Держгідрографія» Міністерства інфраструктури України спільно з Науковим гідрофізичним центром НАН України провели чергову спільну комплексну річкову науково-дослідну експедицію «Дунай – 2019». Вона стала першою в запланованій у поточному році серії спільних досліджень морського і річкового середовища, що проводитимуться ДУ «Держгідрографія» та Науковим гідрофізичним центром НАН України в рамках укладеної між цими установами Угоди про науково-технічне співробітництво ([Національна академія наук України](#)).

Об'єктом досліджень квітневої експедиції стали акваторії головного навігаційного фарватеру р. Дунай від 0 км до 67 км, а також рукавів Прямий, Іванешть, Катенька, Машенька й Соломонів.

Здійснення запланованих гідрографічних, гідроакустичних, геологічних і гідрологічних досліджень на окремих ділянках р. Дунай було обумовлене необхідністю отримання нових детальних гідрографічних даних про стан головного навігаційного фарватеру від 0 до 67 км, суднохідних фарватерів у рукавах Прямий, Іванешть, Катенька, Машенька та Соломонів; збирання гідроакустичних і геоморфологічних даних про рельєф дна в акваторіях; виявлення навігаційних небезпек та затонулих об'єктів.

Дослідження виконувалися з використанням спеціалізованих суден – малого гідрографічного судна (МГС) «Шляховик» і малого гідрографічного катера (МГК) «Гідрограф-3» (судновласник – ДУ «Держгідрографія»).

Згідно з програмою, експедиційні роботи було проведено в таких акваторіях р. Дунай:

– 23 квітня: від портопункту Вилкове (20-й км) до гирла Бистре (0-й км), морський підхідний канал;

– 24 квітня: від портопункту Вилкове (20-й км) до портопункту Кілія (46-й км) через Прямий рукав;

– 25 квітня: від портопункту Кілія, (46-й км) до островів Великий Даллер і Малий Даллер (67-й км) Кілійським гирлом і у зворотному напрямі рукавом Іванешть до портопункту Кілія;

– 26 квітня: від портопункту Кілія (46-й км) до островів Катенька і Машенька, (53-й км) рукавами Катенька і Машенька і у зворотному напрямі Кілійським гирлом у бік Вилкового через Соломонів рукав.

Наукові експедиційні дослідження включали комплекс спеціальних робіт, а саме – гідрофізичних, гідроакустичних, гідрологічних і геологічних.

Гідрографічні дослідження виконувались із застосуванням МГК «Гідрограф-3» на навігаційному фарватері й на окремих небезпечних для навігації об'єктах із використанням багатопроменевого ехолоту для:

– визначення основного та додаткових суднових шляхів на українській ділянці р. Дунай, виявлення додаткових суднових ходів і місць якірних стоянок;

– детальної гідрографічної зйомки рукавів Прямий, Іванешть, Катенька, Машенька, Соломонів та вивчення можливості їх використання для безпечного судноплавства;

– виявлення сучасного положення берегової лінії островів Великий Далер, Малий Далер, Катенька, Машенька, Майкан;

– виявлення загального рельєфу дна і встановлення характеру та розташування навігаційних небезпек;

– визначення донних ґрунтів, швидкості і напрямку течій, а також характеру й інтенсивності переформувань рельєфу дна та корінних берегів.

Гідрологічні дослідження проводилися під час робіт на станціях і включали вивчення характеру й сили течій, хімічного складу водного стовпа та фізичних і динамічних характеристик річкового русла у весняний період року.

Науковці гідрологічної експедиційної групи за допомогою спеціальних приладів здійснювали вимірювання течій на різних водних горизонтах, прозорості (мутності) води, температури води та швидкості звуку у воді.

Гідроакустичні дослідження проводилися на відповідних галсах під час маневрування МГС «Шляховик». Одним із найактуальніших завдань був аналіз характеру й динаміки основних чинників седиментації дистанційними методами, що особливо важливо через недостатню вивченість особливостей та чинників розповсюдження основних літологічних типів донних осадів р. Дунай.

Програма гідроакустичних досліджень передбачала:

– виконання площинної гідроакустичної зйомки акваторій р. Дунай для виявлення на дні й у водній товщі об'єктів природного та штучного походження, в тому числі потенційно небезпечних;

– визначення географічних координат і розмірів знайдених об'єктів, побудову 3-D схем інтенсивності відбитого сигналу;

– побудову геоморфологічних інформаційних моделей для різних ділянок дна акваторій р. Дунай з урахуванням структурних та літологічних характеристик;

– оптимізацію методик проведення гідроакустичних спостережень і науково-технічне оновлення програмно-технологічних засобів збору, аналізу, зберігання, передачі гідрофізичних даних.

Дистанційні гідроакустичні дослідження комплексної експедиції супроводжувалися геологічним опробуванням, що передбачало одержання безпосередньої інформації про характер і літологічний склад донного ґрунту р. Дунай та особливості його розподілу.

Геологічне опробування верхнього шару річкових донних відкладів виконувалося за допомогою тросового ковшового дночерпака Петерсена (площа захоплення 0,025 м²) із застосуванням палубного крану з метою:

– встановлення характеру донного ґрунту р. Дунай у місцях опробування та його розподілу;

– візуального визначення і польового опису літологічних особливостей поверхневого шару донних осадів р. Дунай;

– відбору проб поверхневого шару річкових осадів для подальшого проведення лабораторних аналізів зразків донних порід.

Усі зібрані дані, включно з геоморфологічними інформаційними моделями дна з урахуванням структурних і літологічних характеристик, отриманих дистанційними методами, доповнені результатами лабораторних досліджень зразків донного ґрунту, піднятого під час геологічних досліджень експедиції, буде передано до спеціалізованих баз банку океанографічних даних.

Результати комплексних досліджень буде використано в процесі прогнозування змін річкового русла у весняний період повної води, змін геологічної будови донного рельєфу, коректури річкових карт і посібників для плавання з урахуванням фактичного гідрографічного, гідроакустичного та гідрологічного стану аномальних ділянок досліджуваних акваторій, а також при розробленні рекомендацій для безпечного судноводіння, формування й поповнення спеціалізованих баз банку океанографічних даних.

Спільну комплексну річкову науково-дослідну експедицію «Дунай – 2019» успішно завершено.

([вгору](#))

Додаток 12

03.05.2019

Наказом МОН визначено процедуру реєстрації технологій та їх складових через електронну систему

Постановою Кабінету Міністрів України від 3 липня 2013 р. № 472 запроваджено обов'язкову реєстрацію технологій та їх складових, створених чи придбаних за бюджетні кошти або створених чи придбаних

підприємствами державної форми власності. Звертаємо увагу, що відповідно до статті 13 Бюджетного кодексу України бюджетними коштами є кошти загального та спеціального фондів ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 145, якою внесено зміни до Порядку реєстрації технологій та їх складових, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 липня 2013 р. № 472, реєстрація технологій, які не містять секретної або службової інформації, здійснюється через електронну систему (згідно з пунктами 71-73 Порядку реєстрації технологій та їх складових), а для технологій, які містять секретну або службову інформацію, залишено процедуру заповнення та подання до МОН визначеного переліку документів у паперовій формі.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2019 р. № 414, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 квітня 2019 року за № 426/33397, внесено зміни до форми Реєстраційної картки технології та її складових (РКТ), а також до інструкції з її оформлення, затверджених наказом МОН від 09 листопада 2015 р. № 1156 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02 грудня 2015 року за № 1501/27946) в частині регламентування процедури реєстрації уповноважених осіб в електронній системі, заповнення полів реєстраційної форми для реєстрації технологій, які не містять секретної або службової інформації, та відправлення РКТ до МОН на перевірку та реєстрацію.

Звертаємо увагу, що відповідно до абзацу другого пункту 3 Порядку реєстрації технологій та їх складових, технології, які створені чи придбані за бюджетні кошти або створені чи придбані підприємствами державної форми власності, підлягають обов'язковій реєстрації у місячний строк з дня закінчення відповідних робіт (НДДКР) чи підписання договору про трансфер технологій.

Обов'язковій реєстрації підлягають також технології, створені бюджетними установами за кошти замовників, оскільки відповідно до частини 4 статті 13 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ включаються до спеціального фонду бюджету.

Детальна інформація щодо здійснення реєстрації технологій за допомогою електронної системи, а також посилання для входу в систему доступні на сайті МОН [у розділі «Реєстрація технологій та їх складових»](#).

З наказом Міністерства освіти і науки України від 01 квітня 2019 р. № 414, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 квітня 2019 р. за № 426/33397, можна ознайомитися за посиланням: <https://bit.ly/2WOFrsD>.

([вгору](#))

08.05.2019

Про ініціативу Євросоюзу щодо відкритого доступу до наукових публікацій

24 квітня 2019 р. на Загальних зборах Відділення фізики і астрономії НАН України було заслухано доповідь провідного наукового співробітника відділу фізики магнітних явищ Інституту фізики НАН України доктора фізико-математичних наук Г. Морозовської з теми: «Про ініціативу Євросоюзу щодо відкритого доступу до наукових публікацій» ([Національна академія наук України](#)).

Ця ініціатива була запущена 4 вересня 2018 р. великими національними фондами з 12 європейських країн і Міністерством європейських дослідників (ERC) та спрямована на консолідацію, яка надає повний відкритий доступ до будь-якої наукової публікації. Під егідою ERC Фонди утворили консорціум під назвою «сOAlition S» [S – science – наука, OA – open access – відкритий доступ, coalition – об'єднання].

Основна мета діяльності «сOAlition S» полягає в тому, що після 1 січня 2020 р. результати наукових досліджень, які були профінансовані або фінансуються за рахунок державних грантів «сOAlition S», мають публікуватись у відповідних журналах або платформах відкритого доступу.

При цьому важливою вимогою є оплата публікації статті у журналах відкритого доступу.

Виклики для українських науковців і видавців

1. Чинне законодавство України не передбачає можливості офіційної оплати публікацій ні у вітчизняних, ні, тим більше, у закордонних виданнях.

Права автора повинні забезпечувати ліцензії відкритого доступу Creative Commons (CC). Вони є електронними. В Україні всі договори, укладені не у письмовій (паперовій) формі, є нікчемними. Тому ліцензії CC перебувають поза законодавчим полем України. Нелегітимні в Україні й оферти – відкриті договори приєднання, якими автор може підтвердити свою згоду на оприлюднення статті у закордонному журналі.

2. Усі питання щодо розміщення публікацій у різних виданнях із забезпеченням фінансових пільг у ЄС вирішуватимуться за допомогою угод між видавцями. Ми ж не маємо повноправних видавців наукової літератури. Наприклад, ВД «Академперіодика» НАН України, видаючи півсотні академічних журналів, не є їхнім видавцем законодавчо. Ці права належать науковим установам. Чи зможе кожна наукова установа налагодити контакти із закордонними видавцями, які щороку готують сотні видань різного тематичного спрямування і зацікавлені у «пакетній» співпраці?

Детальніше читайте у [МАТЕРІАЛАХ ДОПОВІДІ](#).

([вгору](#))

16.05.2019

Наш інтелект – це наша перевага, – Глава Уряду під час IV Всеукраїнського фестивалю інновацій

Частина українського інтелектуального продукту є у найкращих рішеннях світу. Тож завдання – формувати цілісний продукт саме всередині України, наш інтелект – це наша перевага. Про це сказав Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман під час участі у Четвертому Всеукраїнському фестивалі інновацій. Цей захід проходить щороку і цього разу зібрав рекордну кількість заявок – 250. До числа фіналістів, а це 60 проектів, увійшли розробки у сферах енергоефективності, агросектору, медицини, безпеки, кібербезпеки, зеленої енергетики, технологій викладання і літакобудування ([Урядовий портал](#)).

Цього року в числі номінантів на перемогу у фестивалі серед іншого – складні мобільні додатки для бухгалтерів, туристичні та гастрономічні гіді, пристрої для мотивації, для допомоги незрячим, діагностичні системи, військові розробки на основі акустики, інтерактивні дошки, які працюють на будь-яких поверхнях, навіть платформи розваг для хатніх улюбленців та спеціальні пекарні, що випікають хліб із комплексом вітамінів та елементів для хворих на тяжкі форми анемії.

Загалом заявки на фестиваль подали 75 закладів освіти, у тому числі 61 заклад вищої освіти, 30 наукових установ та 12 підприємств. За інформацією організаторів, серед ВНЗ найбільшу кількість заявок подали Вінницький національний аграрний університет та Луцький національний технічний університет. Половина всіх заявок – це технічні та технологічні розробки.

Вітаючи учасників фестивалю, Глава Уряду сказав, що побачив велику націю новаторів. «Сьогодні нові рішення та ідеї надзвичайно потрібні Україні і світу. Останнім часом ми бачимо гарні тенденції – об'єднання ідей з реальним сектором. Бізнес інвестує в інновації, аби представити ринку затребуваний продукт, – сказав В. Гройсман. – Наш інтелект – це наша перевага. Частина нашого інтелекту вже є у найкращих рішеннях світу. Тож завдання – формувати цілісний продукт саме всередині України».

Глава Уряду наголосив, що зараз Уряд виходить на фіналізацію запуску Фонду підтримки інновацій та стартапів. «Ми виходимо на фіналізацію запуску Фонду підтримки інновацій і стартапів. Вже є ресурс – 400 млн грн. Винахідники і новатори потрібні Україні, бо вони роблять Україну сильною», – додав Глава Уряду.

Довідково. Всеукраїнський фестиваль інновацій-2019 проходив у рамках відзначення Дня науки. Він є традиційним майданчиком для представлення кращих проектів та поєднує освітнє, наукове та бізнес-середовище. Як правило, тут демонструють розробки, які мають потенціал для комерціалізації.

Минулого року Україна посіла найвищу позицію в Глобальному індексі інновацій за останні 12 років – 43-тє місце серед 126 економік світу. При цьому в середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду визначено, що у

найближчі роки Україна має наростити рівень наукоємності економіки та питомої ваги високотехнологічної продукції та послуг у структурі експорту.

Читайте також: [Інтерактивна дошка будь-де, нові методи діагностики й лікування раку та багатомовні аудіокниги – підбито підсумки конкурсів Всеукраїнського фестивалю інновацій](#)
([вгору](#))

Додаток 15

14.05.2019

Конкурс проектів оборонних технологій. Перший в Україні

14 травня в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» розпочався фінал першого в Україні конкурсу проектів оборонних технологій. Він проводиться як оборонна панель відомого в Україні фестивалю інноваційних проектів «Sikorsky Challenge» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Організаторами конкурсу виступили Державний концерн «Укроборонпром», Воєнно-наукове управління Генерального штабу Збройних Сил України, Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України, Державна інноваційна фінансово-кредитна установа, Громадська спілка «Ліга оборонних підприємств України», КПП ім. Ігоря Сікорського, Науковий парк «Київська політехніка» та Інноваційний холдинг «Sikorsky Challenge». Представники цих організацій входили і до складу Експертної ради конкурсу.

«Мета конкурсу – зменшити розрив між зацікавленими в нових розробках виробниками техніки оборонного призначення, з одного боку, і з не поінформованими повною мірою про запити підприємств оборонного комплексу вітчизняними науковими школами – з іншого», – наголосив, відкриваючи конкурс, ректор КПП ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський.

Отож цей конкурс має стати платформою для організації спілкування та взаємодії розробників нової техніки з підприємствами оборонно-промислового комплексу, представниками Збройних Сил України та інших силових структур і потенційними інвесторами. Кінцевою його метою є надання авторам кращих розробок сприяння та допомоги в комерціалізації, створенні успішних стартап-компаній та виведенні інноваційних продуктів на національний та міжнародний ринки.

На розгляд Експертної ради (журі) конкурсу було надіслано 132 проекти технологій оборонного та подвійного призначення. 82 з них надійшло від закладів вищої освіти (в тому числі 54 – від КПП), 10 – від установ Національної академії наук, 34 – від підприємств і організацій, 6 – від фізичних осіб. У другий тур увійшло 85 проектів. До фіналу було відібрано 43 з них.

Серед надісланих робіт – проекти техніки та технологій оборонного та подвійного призначення з найрізноманітнішої тематики: багатоцільовий БПЛА і спеціальні кулі, що виводитимуть з ладу електронні пристрої ворога; мобільні додатки для потреб військових і артилерійський та протитанковий тренажери; спецкамуфляж з особливими властивостями та засоби тактичної медицини; апаратно-програмний комплекс захищеного цифрового транкінгового зв'язку і нові технології вироблення вибухових речовин; супутникове угруповання для дистанційного зондування Землі й технологія отримання багатошарових покриттів на твердих сплавах для обробки матеріалів високої твердості військового призначення та багато іншого.

На відміну від традиційних конкурсів, на цьому автори найцікавіших проектів не посядуть ані першого, ані другого, ані третього місць. Переможцями стануть ті розробники, з якими буде підписано протоколи про наміри щодо розвитку та впровадження їхніх ідей. Тобто таких переможців може бути більше, ніж троє. Головне, щоб проект було визнано потрібним потенційним замовникам і цікавим для інвесторів. Однією зі сторін цих угод виступатиме Науковий парк «Київська політехніка» або Інноваційний холдинг «Sikorsky Challenge» як середовище, в якому розробники, науковці, інвестори та виробничники зможуть ефективно співпрацювати. До слова, одразу після урочистої церемонії відкриття фінальної частини конкурсу було підписано перший такий протокол – з автором проекту «Безпілотний авіаційний комплекс квадрокоптерного типу для спеціального застосування».

«Ті розробки, з авторами яких сьогодні не буде підписано угоди про подальше їхнє впровадження, нікуди не зникають, – зауважив М. Згуровський, – Оскільки платформа на базі конкурсу, який ми проводимо, є постійно діючою, то створюється база даних таких проектів, і свого часу на ті або інші з них можуть знайтися замовники, які будуть зацікавлені в їхньому впровадженні».

У день відкриття фінальної частини конкурсу також було підписано меморандум про науково-технічне співробітництво між КПІ ім. Ігоря Сікорського та Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України. Сторони співпрацюватимуть у частині підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації фахівців з кібербезпеки, у питаннях створення першого українського угруповання мікросупутників для дистанційного зондування Землі та за іншими напрямками.

([вгору](#))

Додаток 16

Національна академія наук України: статистичний і наукометричний аналіз ефективності наукового потенціалу [Текст] / НАН України, ДУ «Ін-т дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва» ; [Б. А. Маліцький та ін. ; голов. ред. акад. НАН України В. Л. Богданов]. – Київ : Фенікс, 2018. – С. 92–97.

Академічні організації молодих учених

Створення в Німеччині «Молодої академії» (Junge Akademie), що відбулось в 2000 р. за участю Національної академії наук Леопольдина та Берлінсько-Бранденбурзької академії наук, започаткувало формування подібних інституцій в інших країнах світу (Нідерланди – 2005 р., Австрія – 2007 р., Судан – 2007 р., Пакистан – 2009 р.).

Завдяки високій міжнародній активності Junge Akademie були створені передумови для об'єднання молодих учених у цілому в світі.

Першою всесвітньою молодіжною організацією в галузі науки була Всесвітня академія молодих учених (World Academy of Young Scientists – WAYS). Ця організація була створена в грудні 2004 р. в Мараккеші, Марокко спільними зусиллями ЮНЕСКО, Академії наук для світу, що розвивається, Організації ісламського співробітництва в галузі освіти, науки і культури (the Islamic Educational, Scientific and Cultural Organization) і двох організацій Марокко – Міністерства освіти і наукових досліджень і Національної комісії ЮНЕСКО.

Мета WAYS – створити ресурс і мережу для молодих учених для реалізації їх енергії і досвіду. Членами цієї організації могли бути активні молоді учені віком до 40 років. 150 молодих учених з 87 країн стали учасниками першого конгресу WAYS. Волонтерський характер організації привів в 2008 р. до зміни її назви на Всесвітню асоціацію молодих учених, що відображало відсутність виборчого членства як це встановлено в академічних організаціях. За словами президента WAYS, Gaell Mainguu, «WAYS – це соціальна мережа, свого роду науковий Facebook». Приблизно третина всіх осіб, які приєдналися до WAYS, була вихідцями з Африки. Організація створила кілька платформ для підтримки молодих учених. Нині відомості щодо сучасної активності WAYS практично відсутні.

Глобальна молода академія (Global Young Академія – GYA) була створена в лютому 2010 році в Берліні. У створенні GYA взяли участь Німецька національна академія наук Леопольдина, Берлін-Бранденбурзька академія природничих і гуманітарних наук і Junge Akademie за сприяння IAP. Офіс GYA в 2011-2016 рр. знаходився в Берлін-Бранденбурзькій академії природничих і гуманітарних наук, а з 2017 р. він розташовується в Галле, в адміністративній будівлі Німецької національної академії наук. Федеральне міністерство з освіти і наукових досліджень надає необхідне базове фінансування GYA. Про неї вже йшлося в п. II.2, наведемо більш повну інформацію.

GYA – унікальна міжнародна академічна організація, яка об'єднує видатних молодих учених і фахівців з різних країн світу і намагається створити національні організації молодих учених у всьому світі. Девізом GYA є спроба бути голосом молодих учених з усього світу (the voice of young scientists around the world). За статутом GYA, членами організації можуть бути активні молоді вчені віком у середньому до 35 років (від 30 до 40 років), які отримали учений ступінь (Ph.D.) не пізніше 7 років до вступу в GYA. Відбір

кандидатів відбувається на багатоступінчастій основі групами міжнародних експертів за показниками дослідницької роботи, неакадемічної активності; прихильністю цілям GYA, включаючи підтримку молодих дослідників на національному рівні; виконання дій, що грають значну роль у національних молодих академіях. Термін перебування в організації – 5 років.

Максимальне число членів GYA встановлено в 200 чоловік. Особи, які раніше перебували в лавах Академії (Alumni), продовжують брати участь в її діяльності. Станом на травень 2018 р. в GYA було 207 членів і ще 211 осіб, які перебували раніше в рядах організації, загалом з 83 країн світу. Перевищення встановленої кількості членів (200 осіб), може бути пов'язано з тим, що відповідно до статуту члени можуть призупинити своє перебування в лавах GYA через поважні причини (хвороба, догляд за дитиною тощо).

У 2015 року у складі GYA було 32 % жінок, а із загального числа членів GYA – 33 % були з Європи, 28,5 % – Азії, 14,5 % – Північної Америки, 14 % – Африки, 6,5 % – Південної Америки, 3,5 % – Австралії. Органи управління GYA: генеральна асамблея як вищий її орган, що складається з усіх членів GYA, і виконавчий комітет. Виконавчий комітет обирається генеральною асамблеєю і складається з двох співголів, одного – резидента з країн, що розвиваються, а інший – резидента розвинених країн, і дев'яти членів. Вибори співголів і членів виконавчого комітету проводяться щорічно на чергових загальних зборах таємним голосуванням. GYA підтримується консультативною радою, що складається з видатних учених і організаторів науки.

У рамках своєї глобальної компетенції, GYA має намір скоротити розрив у науковій сфері між розвиненими і країнами, що розвиваються шляхом об'єднання молодих учених з різних країн. Протягом перебування в лавах GYA її члени беруть участь у розробці міжнародної наукової політики і вирішенні питань щодо створення та діяльності національних молодих академій. GYA також підтримує створення і координацію роботи національних молодих академій у всьому світі. Через сайт GYA можливий доступ до останньої інформації про діяльність національних молодих академій. Нині 35 молодих академій та 11 їх аналогів працюють у всьому світі, в тому числі 18 організацій в Європі, 3 – в Північній і Південній Америці, 12 – в Азії, 13 – в Африці.

Кандидати в члени молодих академій повинні бути, зазвичай, у віці 25-45 років, одержати вчений ступінь протягом останніх 3-10 років (у Молодій академії В'єтнаму до 15 років), працювати на наукових посадах у країні, мати науковий авторитет і публікації в рейтингових журналах. Тривалість членства була встановлена в середньому до 5 років (в Молодій академії Австрійської академії наук – 8 років) і передбачає діяльність, спрямовану на вирішення актуальних наукових проблем і здійснення діалогу науки і суспільства. Структура новостворених організацій приблизно однакова. Вони складаються зі спільноти відібраних молодих учених і органів управління, які представлені

загальними зборами, і виконавчим органом, який обирається членами організації.

Діяльність молодих академій (і їх аналогів), які пройшли період становлення, спрямована на рішення актуальних питань, які стоять перед науковою молоддю в цих країнах. У тих країнах (Австрія, Німеччина, Нідерланди, Швеція), де національні академії наук досить активні в підтримці молоді та існують численні фонди, молоді академії орієнтовані на вирішення таких проблем, які мають загальнонаукове або важливе суспільне значення.

В інших країнах (країни колишнього СРСР, Близького Сходу та Африки), в яких відбувається реформування наукових систем або їх створення, молоді академії спрямовані зокрема на різні види підтримки дослідницької роботи молоді, рішення її працевлаштування та питань життєдіяльності.

Інформація щодо молодих академій

Назва організації	Рік утворення	Кількість членів, осіб	Кількість жінок, %
Молода академія (Німеччина)	2000	50	40,0
Молода академія Нідерландської королівської академії наук і мистецтв	2005	49	51,0
Молода академія Австрійської академії наук	2007	56	30,3
Суданська академія молодих учених	2007	...	...
Національна академія молодих учених Пакистану	2009	500	...
Нігерійська молода академія	2010	25	16,0
Академія молодих учених Польської академії наук	2010	35	23,0
Молода академія Данської королівської академії наук і літератури	2011	34	38,0
Молода академія наук Зімбабве	2011	...	...
Академія тайських молодих учених (Таїланд)	2011	15	46,7
Філіппінська академія молодих учених	2011	300	...
Шведська молода академія	2011	34	50,0
Молода академія Шотландії (Королівське товариство Единбургу)	2011	131	53,0
Молода академія наук Південної Африки	2011	50	44,0
Молода академія Японії	2011	...	...
Молода академія (Бельгії)	2011	...	...
Молода академія Ізраїлю	2012	31	41,8
Об'єднання молодих учених – Академія наук Малайзії	2012	52	28,8
Академія молодих учених Шрі Ланки	2012	25 (до 100)	...
Молода академія В'єтнаму	2014	...	...
Молода академія Гани	2014	...	...
Єгипетська молода академія наук	2014	15	...
Національна молода академія Індії	2014	20 (до 100)	...
Індонезійська молода академія	2015	40	...
Кенійська національна молода академія наук	2014	...	...
Коледж молодих спеціалістів, художників і учених Королівського товариства Канади	2014	220	37,6

продовження таблиці

Назва організації	Рік утворення	Кількість членів, осіб	Кількість жінок, %
Молода академія Норвегії	2015	20	...
Національна академія молодих учених Сенегалу	2015	...	...
Національна молода академія Уганди	2015	...	...
Ефіопська молода академія наук	2015	20	...
Молода академія наук Танзанії	2017	...	...
Молода академія Албанії	2017	...	...
Молода корейська академія наук і технологій	2017	73	6,0
Молода академія Фінляндії	2017	34	44,0

Організації молодих учених – аналогів Молодих академій

Назва організації	Рік утворення	Кількість членів, осіб	Кількість жінок, %
Рада молодих учених Національної академії наук Білорусі	2003	...	...
Асоціація молодих учених Латвії	2005	300	...
Рада молодих учених при Фонді Першого Президента Республіки Казахстан	2007	...	...
Молодіжне крило Бразильської академії наук	2007	217	21,2
Рада молодих учених Російської академії наук	2009	28	...
Венесуельське об'єднання молодих учених	2010	64	...
Центр молодих учених Черногорської академії наук і мистецтв	2010	72	26,4
Ліберійська асоціація молоді для розвитку науки	2012	...	...
Рада молодих учених і спеціалістів Національної академії наук Азербайджану	2013	52	...
Рада молодих учених Асоціації жінок-учених Узбекистану	2016	...	...
Рада молодих учених Бурунді	2016	...	...

(вгору)

Додаток 17

24.05.2019

Від витоків – до взаємного розвитку

Традиції – річ важлива і незмінна, з них виростає майбутнє. За усталеною традицією до Дня слов'янської писемності і культури в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського проводиться масштабна Міжнародна наукова конференція. Цьогорічна її назва – «Славістика й

україністика: взаємне посилення розвитку» ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Організаторами заходу стали Національна академія наук України, Український комітет славістів, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Інститут української мови НАН України, Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України, Український мовно-інформаційний фонд НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Участь у конференції взяли дослідники з усіх напрямів славістики і суміжних з нею дисциплін: історики, філологи, мовознавці, мистецтвознавці, фахівці з етнології з багатьох наукових установ НАН України та провідних вищих навчальних закладів. Серед них також іноземні гості – представники Білорусі, Польщі, Сербії, Словаччини, Угорщини.

Вступним словом конференцію відкрила генеральний директор НБУВ, член-кореспондент Національної академії наук України Любов Андріївна Дубровіна. Вона відзначила, що в Україні рух консолідації зі слов'янським світом починався давно, і нині він розвивається, набирає новий потужностей. Наша держава є дуже ґрунтовною складовою такого спільного слов'янського руху. Л. А. Дубровіна висловила задоволення тим, як правильно вибрано місце проведення конференції, оскільки бібліотека акумулює всі джерела знань та інформації, щоб розвивати цей напрям, має унікальних фахівців. Вона із вдячністю наголосила, що академік Олексій Семенович Онищенко був ініціатором і продовжує залишатись енергетичним центром проведення цієї традиційної міжнародної конференції, і щиро побажала учасникам конференції успіхів у розвитку слов'янознавства.

З доповіддю «Взаємозв'язок славістики й україністики: історія і сучасні тенденції розвитку» виступив голова Українського комітету славістів, радник Президії НАН України, почесний генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академік Олексій Семенович Онищенко. Він відзначив, що славістика є інтегрованою соціогуманітарною наукою про історію, мову, літературу, культуру, матеріальне і духовне життя слов'янських народів. Україністика – така ж наука, що вивчає ті ж самі сфери життя українського народу. Історичні зв'язки українців з іншими слов'янами обумовили інтерес до взаємного знайомства і вивчення, що й зумовило постійну взаємодію україністики і славістики. Це сприяло і сприяє обміну науковими здобутками, збагаченню дослідницького арсеналу, взаємному стимулюванню їх розвитку. Вчений підкреслив, що славістика й україністика як комплексні науки базуються на трьох китах: філологія, історія і мистецтвознавство в їх багатолічному розмаїтті. Збагачення цих базових наук – шлях піднесення всієї славістики і її національних варіантів.

Директор Інституту книгознавства НБУВ, доктор історичних наук, професор Галина Іванівна Ковальчук присвятила свою доповідь «Дослідження Гнатом Житецьким «Граматики» Мелетія Смотрицького» 400-річчю видання Граматики і 100-річчю публікації Г. Житецького. 100 років тому, влітку 1919 р., створена незадовго до цього Всенародна бібліотека України (Національна бібліотека) опублікувала другий випуск свого журналу «Книжний вісник», у якому була стаття тодішнього завідувача відділу ВБУ Г. П. Житецького до 300-річчя Граматики Мелетія Смотрицького. І сьогодні, наголосила Г. І. Ковальчук, коли відзначаємо 400-річний ювілей цієї пам'ятки, варто повернутись до цього певною мірою новаторського дослідження. У доповіді підкреслено такі важливі моменти, як основні питання, винесені Г. Житецьким у своєрідну анотацію, привернення ним уваги до автентичності написання прізвища автора Граматики в оригіналі видання 1619 р., розгляд ним понять літературно-граматичної, книжної та народної мови, виклад короткої історії слов'янських граматик, значення «Граматики» Мелетія Смотрицького.

Доповідь ученого секретаря Українського комітету славістів, доцента кафедри слов'янської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидата філологічних наук Людмили Іванівни Даниленко «Славістика від з'їзду до з'їзду: сучасний контекст і завдання» була присвячена аналітичному огляду проблем славістичної науки в контексті викликів сьогодення. ХУІ Міжнародний з'їзд славістів у Белграді засвідчив комплексний, інтегральний характер славістики як галузі взаємодії різних гуманітарних дисциплін. Водночас було констатовано, що глобалізаційні процеси вплинули на позиції славістики в неслов'янських країнах і, на жаль, певним чином уже позначилися й на країнах слов'янських. Тому питання, як славістика має зберігати й утверджувати свої основні завдання, набуває все більшої актуальності.

Велике зацікавлення й навіть деяку полеміку викликала доповідь доктора мистецтвознавства й богословських наук, академіка Академії наук Вищої освіти, провідного наукового співробітника відділу образотворчого та

декоративного мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НБУВ, професора Дмитра Власовича Степовика «Українська ікона у міжслов'янському контексті». Він відзначив, що українська ікона має своє визнане і особистісне місце у слов'янському контексті, а також зробив історичний екскурс щодо долі деяких ікон українського походження, які стали відомими під іншими назвами і зберігаються у духовних осередках інших країн.

Про рівень етнічної єдності східних слов'ян у середньовічні часи розповів завідувач відділу давньоруської та середньовічної археології Інституту археології НАН України, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України Олександр Петрович Моця.

Конференція продовжила свою роботу. В її рамках заплановані секційні засідання, а також круглі столи «Славістична спадщина Пантелеймона Куліша і сучасність (до 200-річчя від дня народження)» та «Освітня книга ранньомодерної доби в Україні: побутування та історико-культурне значення (до 400-річчя «Граматики» Мелетія Смотрицького)».

Увазі учасників Міжнародної наукової конференції були запропоновані книжкові виставки з фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Одна – це виставка українських стародруків, інша присвячена Дню слов'янської культури та писемності.

А вчений секретар Українського комітету славістів, доцент кафедри слов'янської філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка Людмила Іванівна Даниленко зробила бібліотеці цінний подарунок, який з повним правом поповнить експозицію другої книжкової виставки. Вона вручила генеральному директору НБУВ Любові Андріївні Дубровиній книгу «Українсько-словенський та словенсько-український словник», яка вийшла друком наприкінці минулого року в Любляні. Л. І Даниленко є одним із авторів цього видання.

([вгору](#))

Додаток 18

17.05.2019

Шлях від традицій до інновацій

Якщо стисло охарактеризувати семінар для керівників бібліотек наукових установ Національної академії наук України, який відбувся 15 травня в Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, то це була зацікавлена й конструктивна розмова про те, як будувати роботу в сучасних умовах, модернізувати її форми й методи, як максимально повно відповідати на сучасні запити читачів та користувачів ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

Про актуальні питання діяльності бібліотек на сучасному етапі розповіла генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, член-кореспондент НАН України Любов Дубровіна. Любов Андріївна охарактеризувала стан наукової діяльності на сучасному етапі як

такий, що стрімко розвивається, і ці виклики слід сприймати бібліотекам з розумінням вимог часу.

Вона відзначила, що Академія наук і науковці загалом добре усвідомлюють роль і значення бібліотечної справи, але галузь має осучаснюватись, тому максимальний перехід на електронні ресурси й якомога ширше залучення до цього всіх учасників були визначені як наказ, як головна стратегія розвитку Національній бібліотеці імені В.І. Вернадського та іншим науковим бібліотекам. На жаль, у цій справі доводиться долати багато перепон, зокрема є труднощі з фінансуванням, справи рухаються іноді лише завдяки ініціативності людей. До оцінювання роботи галузі нині додаються наукометричні й бібліометричні показники. І, на жаль, рейтинг наших бібліотечних установ щодо публікаційної активності у цих показника нині дуже невисокий, хоча люди працюють з ентузіазмом і великим навантаженням, відзначила Л.А.Дубровіна. Одна з головних причин – не всі наявні ресурси, і нинішні, й з попередніх років, розміщуються в електронній формі. Тож генеральний директор нагадала, що на електронній платформі НБУВ створено академічний репозиторій, і закликала бібліотеки інших наукових установ максимально розміщувати на ньому весь інтелектуальний доробок фахівців (з дотриманням авторських прав). Саме це й засвідчить нашу активність, вартість, наші значення й здобутки, зазначила вона.

Л.А. Дубровіна вручила кільком учасникам семінару грамоти Інформаційно-бібліотечної ради Національної академії наук України.

Підсумки роботи бібліотек наукових установ НАН України за 2018 р. підбила вчений секретар Інформаційно-бібліотечної ради НАН України Галина Солоіденко. Вона насамперед відзначила як важливу оцінку роботи фахівців галузі вихід друком вагомого видання «Історія української бібліотечної справи в іменах». Галина Іванівна також повідомила, що низка бібліотек наукових установ нинішнього року відзначають поважні ювілеї – 100, 90, 80 і 50 років своєї діяльності. Разом з тим у своїй доповіді вона зосередила увагу на проблемних питаннях, які доводиться вирішувати бібліотекам. Головними, попри розуміння важливості цієї роботи, все ж залишаються питання кадрового та фінансового забезпечення закладів.

Цікаву електронну презентацію проекту «Українська бібліотечна енциклопедія» зробила провідний редактор сектору енциклопедичних досліджень науково-дослідного відділу Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого Лідія Поперечна. Вона звернула увагу, що це загальноукраїнський міжвідомчий проект, детально ознайомила учасників семінару з його метою, завданнями, розділами, можливостями, й закликала всіх фахівців до участі у наповненні проекту конкретним змістом.

Про електронний каталог НБУВ та інформаційний портал «Наука України: доступ до знань», їх організацію та можливості представлення ресурсів наукових установ розповіла завідувач відділу технологій електронного науково-інформаційного обслуговування НБУВ Людмила Коновал. Вона також наочно й повно продемонструвала зазначені можливості.

Досвідом роботи з електронними ресурсами у бібліотеці Інституту теоретичної фізики НАН України поділилась завідувач бібліотеки Інституту теоретичної фізики імені М. М. Боголюбова НАН України Надія Кузьменко.

Про надходження обов'язкового примірника видань від установ НАН України і актуальний стан справ поінформувала завідувач відділу комплексного формування бібліотечних фондів НБУВ Лариса Пестрецова.

А молодший науковий співробітник відділу комплексного формування бібліотечних фондів НБУВ Ольга Посметна ознайомила учасників заходу з новими вимогами і правилами балансового обліку періодики.

Учасники семінару змогли висловити актуальні запитання й конструктивно обговорити їх.

([вгору](#))

Додаток 19

29.05.2019

Засідання Президії НАН України 29 травня 2019 року

29 травня 2019 р. під головуванням Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона відбулося чергове засідання Президії НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Спершу академік Борис Патон вручив державні нагороди вченим, відзначеним до Дня науки згідно з Указом Президента України – за значний особистий внесок у державне будівництво, соціально-економічний, культурний розвиток України, вагомі трудові здобутки та високий професіоналізм. Нагороди отримали:

– президент Національного центру «Мала академія наук України» академік Станіслав Довгий – орден князя Ярослава Мудрого V ступеню;

– заступник директора з наукової роботи Інституту історії України НАН України член-кореспондент НАН України Олександр Ресент – орден «За заслуги» I ступеню;

– завідувач відділу Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України доктор юридичних наук, професор Наталія Малишева – орден «За заслуги» III ступеню;

– завідувач відділу Інституту всесвітньої історії НАН України доктор політичних наук, професор Ольга Зернецька – орден Княгині Ольги III ступеню;

– провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктор політичних наук, професор Володимир Горбатенко – почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки»;

– провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктор юридичних наук, професор Павло Кулинич – почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки»;

– провідний науковий співробітник Центру інноваційних медичних технологій НАН України кандидат медичних наук Олександр Калашников – почесне звання «Заслужений лікар України»;

– завідувач відділу Центру інноваційних медичних технологій НАН України кандидат медичних наук Сергій Косюхно – почесне звання «Заслужений лікар України».

Далі учасники зібрання заслухали дві наукові доповіді.

З теми «Біофізики канцерогенезу простати: новий погляд на проблему» виступив завідувач відділу нервово-м'язової фізіології Інституту фізіології імені О. О. Богомольця НАН України член-кореспондент НАН України Ярослав Шуба.

В Інституті фізіології імені О. О. Богомольця НАН України досягнуто значних успіхів у дослідженні клітинних, молекулярних і біофізичних механізмів канцерогенезу.

Зокрема, отримано важливі результати для з'ясування фундаментальних питань залучення мембранних кальційтранспортних структур, а також змін механізмів регуляції внутрішньоклітинного кальцієвого гомеостазу в злоякісне переродження епітеліальних клітин простати та виявлення молекулярних мішеней при лікуванні раку простати.

Уперше отримано дані щодо молекулярної природи кальційпроникних іонних каналів плазматичної мембрани, що беруть участь у стимулюванні проліферації та набутті стійкості до програмованої загибелі (апоптозу) епітеліальних клітин простати.

Показано, що перехід до невиліковного андрогеннезалежного раку простати супроводжується перебудовою механізмів внутрішньоклітинного кальцієвого сигналювання ракових клітин. В основі цієї перебудови лежить зменшення сталого надходження кальцію, взаємопов'язаного зі ступенем наповнення внутрішньоклітинних кальцієвих депо ендоплазматичного ретикулума, що підвищує резистентність до апоптозу, з одночасним посиленням надходження кальцію, залежного від метаболізму арахідонової кислоти, який через активацію Ca^{2+} -залежного транскрипційного фактора стимулює проліферацію ракових клітин.

Ідентифіковано каналоформувальний білок Orai3, надекспресія якого при раку простати призводить до вказаних онкогенних змін у шляхах надходження кальцію в епітеліальні клітини.

Отримані результати є перспективними для пошуку засобів селективного впливу на специфічні молекулярні структури кальцієвого гомеостазу андрогеннезалежних клітин раку простати, зокрема білок Orai3, з метою пригнічення проліферативної активності та підвищення проапоптичного потенціалу цих клітин.

«Про заходи з відзначення 75-річчя Головної астрономічної обсерваторії НАН України» поінформував директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України, член Президії НАН України академік Ярослав Яцків.

17 липня 2019 р. виповнюється 75 років від дня заснування Головної астрономічної обсерваторії НАН України, розвиток і становлення якої – як провідного вітчизняного та міжнародного центру наукових досліджень у галузі астрономії, астрофізики та фізики космосу – пов'язане з діяльністю видатних учених – академіків О. Я. Орлова та Є. П. Федорова, членів-кореспондентів В. П. Цесевича й А. О. Яковкіна, професора Е. А. Гуртовенка й інших.

Учені Обсерваторії зробили вагомий внесок у скарбницю світової науки. Зокрема, широке міжнародне визнання отримали їхні роботи з теорії нутації Землі, побудови глобальних систем відліку, фізики планет та Сонця, блакитних компактних карликових галактик з екстремально низьким вмістом важких елементів, визначення вмісту первинного гелію у Всесвіті, дослідження структури й кінематики Галактики і Всесвіту в цілому, теоретичного моделювання та дистанційного зондування об'єктів Сонячної системи методами астрофотометрії та поляриметрії.

Прикладні дослідження Головної астрономічної обсерваторії НАН України спрямовані на підтримку координатно-часового забезпечення потреб країни, розроблення ефективних систем комп'ютерних обчислень наукового спрямування, дослідження динаміки та фізики земної атмосфери, зміцнення обороноздатності країни. Обсерваторія бере активну участь у виконанні Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми.

Головна астрономічна обсерваторія НАН України координує та виконує низку великих міжнародних науково-дослідних проектів, спрямованих на розвиток глобальної навігаційної супутникової системи, космічної геодинаміки, фізики Сонця, зоряної, галактичної та позагалактичної астрофізики.

Наукові досягнення працівників обсерваторії відзначено високими міжнародними і державними нагородами: Премією імені Рене Декарта Європейського Союзу, Державними преміями СРСР, УРСР та України, Почесними грамотами Президії Верховної ради України, преміями імені видатних учених України, орденами, медалями та почесними званнями.

З нагоди 75-річчя Головної астрономічної обсерваторії НАН України заплановано низку заходів, у тому числі, дні відчинених дверей та екскурсії для студентів закладів вищої освіти у Музеї історії Головної астрономічної обсерваторії НАН України й організація аматорських астрономічних спостережень, міжнародну конференцію «Астрономія в Україні: від археоастрономії до астрофізики високих енергій», спільне засідання вченої ради Головної астрономічної обсерваторії НАН України та Бюро Відділення фізики і астрономії НАН України.

Потому присутні розглянули низку кадрових і поточних питань, зокрема, про відзначення 23-ї річниці Конституції України, про нову редакцію «Українського правопису» тощо.

([вгору](#))

22.05.2019

Семінар «Археологія на окупованих територіях та у зонах збройних конфліктів»

16 травня в Археологічному музеї Інституту археології НАН України відбувся семінар, присвячений питанням археології на окупованих територіях та у зонах збройних конфліктів. Що відбувається з культурною, зокрема археологічною, спадщиною України в зоні бойових дій та на окупованих територіях сьогодні? Чи використовує Україна міжнародні механізми правового захисту культурної спадщини? ([Національна академія наук України](#)).

Організатори: Всеукраїнська громадська організація (ВГО) «Спілка археологів України» та Інститут археології НАН України. Інформаційна підтримка – Секція археології і давнього мистецтва International council of museums (ICOM, Міжнародна рада музеїв) України.

Поняття «гуманітарна катастрофа» щодо зон ведення бойових дій та окупованих територій насамперед асоціюється з трагічними поворотами людських долі. Це цілком закономірно, адже життя та здоров'я кожної людини є найвищими гуманістичними цінностями. Однак гуманітарні втрати в «гарячих точках» мають й інші виміри. Зокрема, чималої шкоди завдається культурній спадщині, причому в значній кількості випадків йдеться про невідновлювані втрати.

Цей бік гуманітарної ситуації в окупованому Криму та зоні бойових дій на Донбасі практично позбавлений уваги медіа. Постійно «на слуху» хіба що перебіг судової справи щодо «скіфського золота», арештованого у Нідерландах через претензії Росії на частину матеріалів виставки, що зберігалася у кримських музеях. Насправді ж, проблемних питань у зазначених регіонах набагато більше. Що відбувається з культурною, зокрема археологічною, спадщиною України в зоні бойових дій та на окупованих територіях сьогодні? Чи використовує Україна міжнародні механізми правового захисту культурної спадщини?

Відповіді на ці та інші питання у своїх доповідях надали ключові спікери семінару.

Екс-генеральний директор Бахчисарайського державного історико-культурного заповідника, координатор проектів Кримського інституту стратегічних досліджень Ельміра Аблялімова виступила з темою «Порушення міжнародного гуманітарного права щодо захисту культурної спадщини на території тимчасово окупованого Криму: пошук міжнародно-правових шляхів». Вчена висловила наступні тези:

– політика Російської Федерації (РФ) стосовно суб'єктів РФ - це політика асиміляції, спрямована на впровадження «руськості» та нівелювання ролі та історії інших етнічних груп, в Криму – насамперед, корінного населення –

кримських татар; історія, археологія, культура використовуються як інструменти політики та пропаганди в РФ;

- реакції на переміщення музейних предметів з території Криму на територію РФ з боку ЦОВВ України відсутні; систематичний контроль та моніторинг не ведеться;

- об'єкти ЮНЕСКО та об'єкти з попереднього списку ЮНЕСКО повинні бути внесені до переліку об'єктів під загрозою, що дасть можливість запустити міжнародні механізми захисту;

- ратифікація Другого протоколу Гаазької конвенції Україною вкрай необхідна! Україна також має вдосконалювати національне законодавство в сфері охорони культурної спадщини та більше використовувати доступні міжнародні інструменти і представництва; важливим є створення Національного консультативного комітету з питань охорони культурної спадщини на окупованих територіях та у зонах збройного конфлікту;

- археологічний бум в Криму продовжується попри те, що норми міжнародного права передбачають утримуватися від здійснення розкопок;

- санкції наразі – фактично єдиний засіб тиску, однак санкцій в сфері культури на РФ накладено не було;

- усі кроки України мають бути системними та вкладатися у єдину стратегію/логіку, однак наразі міжвідомчої взаємодії та консенсусу немає, інтерес до кримського питання слабшає, тоді як російська пропаганда в Криму набирає обертів.

Науковий співробітник Інституту археології НАН України кандидат історичних наук Сергій Теліженко та PhD в галузі культурної спадщини Сем Харді (Norwegian Institute in Rome) підготували доповідь «Ситуація з археологічною спадщиною в зоні проведення бойових дій (Луганська область)». Сергій Теліженко розповів про руйнування та пошкодження пам'яток археології в зоні бойових дій, зокрема, під час облаштування оборонних споруд, про заміновані пам'ятки археології на лінії фронту, про проблеми з охороною пам'яток на окупованих територіях та особливості проведення моніторингу і досліджень у зоні бойових дій.

Сем Харді у своєму виступі «На лінії вогню: культурна спадщина в гібридній війні – окупація, руйнація, торгівля, шпигунство та пропаганда» звернув увагу, зокрема, на те, що копачі та торговці незаконно видобутими археологічними артефактами є «агентами», які відслідковуються та контролюються російською владою з метою шпіонажу та в кампаніях з дестабілізації регіонів; у разі конфіскації нелегально здобутих артефактів останні використовуються, зокрема, і з метою антиукраїнської пропаганди. Руйнація пам'яток та спекуляції на тему культурної спадщини використовуються режимами також для того, щоб відволікати увагу від численних порушень прав людини у зонах бойових дій тощо.

Науковий співробітник Інституту археології НАН України В'ячеслав Баранов розповів про «Кримську археологію в умовах окупації», а старший науковий співробітник Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН

України кандидат юридичних наук Олександр Малишев – про «Міжнародне право і «закривавлені старожитності»: новітні виклики та перспективи». Зокрема, Олександр Малишев доповів про сильні та слабкі сторони міжнародного та українського законодавства в галузі охорони культурної спадщини у зонах збройних протистоянь, про нагальну необхідність ратифікації Другого протоколу Гаазької конвенції, завершення процедури ратифікації Нікосійської конвенції, про слабку позицію Міністерства культури України, про важливість уваги держави до значення і потенціалу культурних цінностей в міжнародній політиці та інші важливі питання.

Модератор – Голова Співки археологів України, провідний науковий співробітник Інституту археології НАН України доктор історичних наук Яків Гершкович.

Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2EWONE1>.

Резолюція семінару «Археологія на окупованих територіях та у зонах збройних конфліктів».

(вгору)

Додаток 21

27.05.2019

Перебування науковців з Китаю в Інституті географії НАН України

Традиційно залишаються об'єктом інтересу науковців Заходу і Сходу напрацювання співробітників Інститутів НАН України ([Інститут географії НАН України](#)).

23 травня 2019 р. в Інституті географії НАН України відбулася зустріч з науковцями Шаньдунського науково-технічного університету (КНР). Університет представляли: Ян Фаньлін – директор Інституту геодезії і картографії ШНТУ, Лу Сюшань – директор Інституту океанічної інженерії ШНТУ та Чень Шаоце – помічник директора Інституту гірничої справи і техніки безпеки ШНТУ.

Шаньдунський науково-технічний університет, заснований у 1951 році, є багатопрофільним університетом, який здійснює комплексну підготовку в галузі інженерних наук, управління, гуманітарних наук, права, економіки та освіти. У 16 академічних коледжах та 9 відділеннях у складі університету отримують освіту близько 40 тис. студентів.

При зустрічі в Інституті географії значна увага була приділена питанням сучасної ролі природничо-географічних, суспільно-географічних та картографічних досліджень у життєдіяльності сучасного суспільства. Підкреслено важливість використання потенціалу сучасних ГІС-технологій для забезпечення високого рівня таких досліджень. Співробітники Інституту географії презентували роботи своєї установи, акцентуючи увагу на інтегративних, комплексних дослідженнях, у яких беруть участь фахівці з різних галузей знань. Яскравим прикладом таких робіт, що виконувалися спільно з фахівцями багатьох інститутів НАН України на основі прийнятої

спеціальної державної програми робіт, є Національний атлас України. Саме він (паперовий та електронний варіанти) був презентований спеціалістам Китаю. Також були представлені конкретні розробки, що стосуються веб-картографування гострих проблем сучасності.

Фахівці з Китаю особливу увагу приділили питанням доцільності співпраці між установами, зокрема не тільки щодо вирішення важливих наукових завдань, а й щодо обміну аспірантами, докторантами та студентами, публікації наукових напрацювань як у Китаї, так і в Україні.

Учасниками зустрічі з українського боку були: почесний директор, радник при дирекції Інституту акад. НАНУ Л. Г. Руденко, в. о. ученого секретаря Інституту, к. г. н В. М. Чехній, с. н. с. А. І. Бочковська, пров.н. с., к. г. н. К. А. Поливач, ст. н. с., к. ф.-м. н. В. С. Чабанюк.

[\(вгору\)](#)

Додаток 22

17.05.2019

У Києві урочисто вшанували пам'ять академіка А. П. Шпака

14 травня 2019 р. у Великому конференц-залі НАН України в Києві відбулося спільне засідання Загальних зборів Відділення фізики і астрономії та Загальних зборів Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України, присвячене 70-річчю від дня народження талановитого вченого й організатора науки академіка Анатолія Петровича Шпака (1949–2011) [\(Національна академія наук України\)](#).

Відкрив урочисте зібрання перший віце-президент НАН України академік А. Г. Наумовець, зачитавши привітання Президента НАН України академіка Б. Є. Патона учасникам заходу. У привітанні наголошено на важливості вшанування визначного вченого, талановитого організатора науки і прекрасної людини академіка Анатолія Петровича Шпака. 12 травня 2019 р. йому мало б виповнитися всього сімдесят, але Анатолій Петрович, на жаль, дуже рано пішов із життя, залишивши своїм учням місію продовжувати розпочаті ним важливі справи. Академік Б. Є. Патон також висловив побажання, щоб спільне засідання Загальних зборів двох відділень Академії, членом яких був академік А. П. Шпак, зробило все можливе для збереження доброї пам'яті про Анатолія Петровича та його науковий і науково-організаційний спадок.

Зібрання продовжилося доповіддю про життя й наукову діяльність академіка Анатолія Петровича Шпака, з якою виступив почесний директор Інституту металофізики імені Г. В. Курдюмова НАН України академік О. М. Івасишин.

Про науково-організаційну діяльність науковця розповів Головний учений секретар НАН України академік В. Л. Богданов. Він зазначив, що більше половини свого життя Анатолій Петрович присвятив роботі у Президії НАН України, де пройшов шлях від наукового співробітника – консультанта до першого віце-президента – головного ученого секретаря Академії.

Далі співголова Зборів. академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік В. М. Локтев запросив до виступів зі спогадами про Анатолія Петровича:

- академіка-секретаря Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України, заступники директора Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України академіка Л. М. Лобанова;

- першого заступника директора Інституту проблем матеріалознавства імені І. М. Францевича академіка С. О. Фірстова;

- голову Західного наукового центру НАН України та МОН України, директора Фізико-механічного інституту імені Г. В. Карпенка НАН України академіка З. Т. Назарчука;

- завідувача відділу фізики наноструктур Інституту металофізики імені Г. В. Курдюмова НАН України доктора фізико-математичних наук В. Л. Карбівського.

Загальні Збори ВФА та ВФТПМ НАН України глибоко вдячні дружині Анатолія Петровича – Євгенії Леонідівні та його синові – Олексію Анатолійовичу за те, що вони знайшли час і можливість бути присутніми на зібранні.

([вгору](#))

Додаток 23

31.05.2019

Відкриття телекомунікаційного центру Національного Контактного Пункту Євратом в Україні

17 травня 2019 р., напередодні Дня науки відбулося відкриття телекомунікаційного центру (ТКЦ) Національного Контактного Пункту Євратом в Україні (НКП Євратом-Україна), створеного на базі Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» ([Національна академія наук України](#)).

Створення телекомунікаційного центру є одним з поточних результатів діяльності НКП Євратом-Україна за проектом (CSA GA # 822257, UA NCP FOR DEEPER INTEGRATION OF UKRAINIAN RESEARCHERS TO EURATOM, UAinEuratom), який фінансується Європейською комісією в рамках робочої Програми Євратом.

Мета ТКЦ «UAinEuratom» – це розвиток комунікаційних можливостей для посилення співпраці та інтеграції української наукової спільноти в європейські дослідження за програмою Євратом та іншими міжнародними ініціативами.

ТКЦ «UAinEuratom» ННЦ ХФТІ обладнаний спеціальним телекомунікаційним обладнанням для проведення відеоконференцій, великим основним екраном, трьома телевізійними панелями, аудіосистемою прийому і передачі звуку, системою управління режимами роботи обладнання. Внутрішнє наповнення залу може трансформуватися в залежності від мети заходу: зустріч в форматі круглого столу, клас для тренінгу, обговорення в окремих командах. Набір цих можливостей дозволить проводити дистанційні

інтерактивні заходи, такі як дистанційні зустрічі з міжнародних і національних проектів, семінари, вебінари, тренінги, наради та інші заходи.

Першими користувачами ТКЦ стануть:

- учасники Українського дослідного підрозділу проекту EUROfusion, який реалізується за програмою Євратом і об'єднує близько 180 організацій зі всієї Європи;

- команда Національного контактного пункту Євратом;

- члени програмних комітетів програми Євратом за напрямками fusion and fission (синтез і розщеплення).

Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут» висловлює подяку українським партнерам, які допомогли в реалізації проекту створення ТКЦ «UAinEuratom» і зокрема постачальнику телекомунікаційного обладнання - компанії DEKOM і постачальнику дизайнерського рішення - компанії WizArt3D.

Докладніша інформація про «UAinEuratom», Національний контактний пункт Євратом в Україні – за посиланням: www.uaineuratom.kipt.kharkov.ua.

([вгору](#))

Додаток 24

03.06.2019

Міжнародна наукова конференція «До 100-річчя від дня народження академіка Омеляна Пріцака (1919–2006)»

16 травня 2019 р. відбулася Міжнародна наукова конференція, присвячена 100-річчю від дня народження іноземного члена НАН України Омеляна Йосиповича Пріцака (1919–2006) ([Національна академія наук України](#)).

Ініціатором проведення конференції та її організатором виступив Інститут сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України за участі Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України.

Теплі привітання учасникам Конференції передав Президент НАН України академік Борис Патон.

З вітальним словом до учасників Конференції також звернулися: Посол Республіки Туреччина в Україні Ягмур Ахмет Гюльдерє, віце-президент НАН України академік Сергій Пирожков, академік-секретар ВІФП НАН України академік Валерій Смолій, директор Українського наукового інституту Гарвардського університету доктор історичних наук Сергій Плохій.

У роботі пленарного засідання Конференції з доповідями про життєвий шлях та науковий доробок академіка Омеляна Пріцака взяли участь: директор Інституту сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України кандидат філологічних наук Олександр Богомолів, директор Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України доктор історичних наук Георгій Папакін, декан історичного факультету КНУ

імені Тараса Шевченка доктор історичних наук Іван Патриляк, заступник генерального директора з наукової роботи Національного заповідника «Софія Київська» доктор історичних наук В'ячеслав Корнієнко, старший науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України кандидат історичних наук Дмитро Гордієнко.

Загалом у рамках роботи Конференції було заслухано більше 50 доповідей за такими тематичними напрямками:

- Омелян Пріцак та сходознавство в Україні;
- культурно-цивілізаційний діалог народів Євразії;
- східні мови у світлі дискурс-аналізу та когнітивної семантики;
- писемні пам'ятки східного походження в Україні;
- історія та культури країн Східної Азії;
- питання українського правопису: східні реалії українською мовою.

([вгору](#))

Додаток 25

22.05.2019

Відбулася наукова конференція «Здобутки і перспективи розвитку геологічної науки в Україні», присвячена 50-річчю Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка НАН України

14–16 травня 2019 року в Інституті геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка (ІГМР) НАН України у Києві відбулася наукова конференція «Здобутки і перспективи розвитку геологічної науки в Україні», присвячена 50-річчю цієї академічної установи ([Національна академія наук України](#)).

До участі в заході долучилися 165 науковців і геологів-виробничників із кількох країн, зокрема з України, Словаччини, Туреччини. Вони представили понад 30 академічних і галузевих наукових установ, закладів вищої освіти, виробничих організацій і приватних підприємств, а саме: ІГМР НАН України, Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України, Інститут геологічних наук НАН України, Інститут геології і геохімії горючих корисних копалин НАН України, Інститут геотехнічної механіки імені М. С. Полякова НАН України, Інститут геофізики імені С. І. Субботіна НАН України, Науковий центр гірничої геології, геоекології та розвитку інфраструктури НАН України, Науково-інженерний центр радіогідрогеоекологічних полігонних досліджень НАН України, Центр проблем морської геології, геоекології та осадового рудоутворення НАН України, Інститут чорної металургії імені З. І. Некрасова НАН України, Національний науково-природничий музей НАН України, Інститут наук про Землю Словацької академії наук (Словаччина), Науково-навчальний інститут «Інститут геології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет «Києво-

Могилянська академія», Університет Фірат (Туреччина), Криворізький національний університет, Житомирський державний технологічний університет, Криворізький природничо-науковий ліцей, Український державний геологорозвідувальний інститут, Державне підприємство «Українська геологічна компанія», Громадське об'єднання «Спілка геологів України», Державне підприємство «Бурштин України», Міжнародний хаб природних ресурсів «Тутковський» (Tutkovsky PLC), ТОВ «Кварц» та інші.

Із вітальним словом до учасників конференції звернувся академік-секретар Відділення наук про Землю НАН України, директор ІГМР НАН України академік О. М. Пономаренко.

Із 50-річним ювілеєм Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка НАН України привітали Голова Державної служби геології та надр України О. В. Кирилюк, голова ради директорів Tutkovsky PLC П. О. Загороднюк, головний геолог Української геологічної компанії В. Л. Приходько. Вітання від Львівського національного університету імені Івана Франка оголосив професор О. І. Матковський, від Інституту геології і геохімії горючих корисних копалин НАН України – професор І. М. Наумко.

За високий професіоналізм, наукові досягнення та з нагоди 50-річчя ІГМР НАН України провідні співробітники цієї установи отримали відзнаки Національної академії наук України, Державної служби геології та надр України і Громадського об'єднання «Спілка геологів України».

Урочиста частина завершилася презентацією книги «Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка НАН України: 50 років», у якій висвітлено історію створення й розвитку цієї академічної установи, наведено його сучасну структуру та найвагоміші наукові здобутки за останні 25 років.

Головні досягнення й перспективи подальшого розвитку геологічної науки в Україні було висвітлено 14-15 травня 2019 р. на пленарних засіданнях у 52 усних і понад 100 стендових доповідях. Найповніше було розкрито наукові напрями, які розвиваються в ІГМР НАН України. Серед них: геохімія процесів мінерало-, породо- та рудоутворення, геохімічні пошуки корисних копалин; геохронологія й ізотопне датування процесів породо- і рудоутворення; геологічна будова, генезис та закономірності розміщення родовищ корисних копалин; еколого-геохімічні дослідження, геохімічний моніторинг довкілля; стратиграфія докембрійського фундаменту, його осадового чохла і фанерозойських регіонів; регіональна й генетична мінералогія, фізика мінералів; петрологія ендегенних процесів породо- та рудоутворення; космічна речовина й астроблеми.

Пленарні засідання завершилась обговореннями доповідей, дискусіями та ухваленням Проекту спільного рішення. Матеріали конференції (Збірник тез доповідей, Рішення конференції) після доповнень і узгоджень згодом буде розміщено на сайті ІГМР НАН України: <https://igmof.org.ua/>.

16 травня 2019 р. в рамках зазначеної конференції К. І. Деревська, В. В. Сукач, Є. П. Гуров провели польову геологічну екскурсію «Мандруючи

Іллінецьким кратером». Маршрут екскурсії дав змогу ознайомитися з геологічною будовою Іллінецької імпактної структури, обстежити розкриті кар'єрами докембрійські породи й утворені за їхній рахунок імпакти різноманітних структурно-текстурних типів, відібрати унікальні зразки зювітів, «бомб» та інших рідкісних імпактних утворень, отримати цікаву інформацію про видобування імпактитів у прадавні часи та виготовлення з них кам'яних виробів.

([вгору](#))

Додаток 26

30.05.2019

Урочисте засідання представників наукової громадськості Львівщини з нагоди Дня науки

17 травня 2019 р. з нагоди Дня науки у рамках XIII Всеукраїнського фестивалю науки Західний науковий центр НАН України і МОН України провів Урочисте засідання представників наукової громадськості Львівщини. Захід відбувся у Львівському національному університеті імені Івана Франка ([Національна академія наук України](#)).

Учасниками засідання стали представники обласної та міської влади, наукових установ, закладів вищої освіти, академіки та члени-кореспонденти Національної академії наук України і національних галузевих академій наук України, науковці, аспіранти, студенти, учні – члени Львівської обласної Малої академії наук, представники рад молодих вчених академічних установ та університетів Львівщини.

Із професійним святом науковців привітав голова Західного наукового центру НАН України і МОН України, директор Фізико-механічного інституту імені Г. В. Карпенка НАН України академік Зіновій Назарчук. Він подякував

їм за жертвовну працю та відзначив вагомі здобутки учених Західного регіону України: зокрема, серед авторів робіт, нагороджених Державною премією України в галузі науки і техніки 2018 р., – восьмеро дослідників із цього регіону. Як зазначив академік З. Назарчук, у рамках XIII Всеукраїнського фестивалю науки Західний науковий центр НАН України і МОН України проводить чимало різнопланових заходів, покликаних пропагувати наукові здобутки серед молоді. Закінчив він свій виступ словами, які під час відвідин Львова сказав лауреат Нобелівської премії миру 2007 р., американський учений українського походження Євген-Зенон Стахів: «Україна має великий ресурс талантів, освічену молодь, систему університетів і всі шанси бути передовою державою. Однак потрібно збільшувати фінансування науки, щоб молодь не покидала територію України».

Ректор Львівського національного університету імені Івана Франка член-кореспондент НАН України Володимир Мельник у своєму вітальному слові наголосив на важливості науки в сучасному світі, окресливши основні проблеми розвитку науки й освіти України: «Переконаний, що День науки – це справді свято загальнодержавне. Я вважаю, що з кожним роком розуміння ролі науки як визначальної ознаки цивілізаційного розвитку України стає дедалі помітнішим. Звісно, варто визнати, що розвиток науки безпосередньо залежить від фінансування, тому нам важко в умовах відкритості, демократизму, безвізу конкурувати з іноземними університетами».

Привітав науковців і голова Львівської обласної державної адміністрації (ОДА) Олег Синютка. Він підкреслив, що наука є одним із головних пріоритетів розвитку держави. Водночас, на його думку, «без забезпечення потреб війська було б зараз неможливо дискутувати про роль науки у житті країни». Відтак, за словами О. Синютки, впродовж останніх років держава докладала всіх зусиль задля зміцнення обороноздатності, проведення необхідних реформ та утвердження цивілізаційного вибору України. «Ми не маємо права сьогодні зійти зі шляху українізації, на який стали люди після Революції Гідності. Це – шлях у майбутнє, який вимірюється двома аббревіатурами – ЄС та НАТО. Вступ до ЄС дає зовсім іншу якість життя, НАТО – це система колективної безпеки», – зазначив очільник області.

О. Синютка вручив державні нагороди та відзнаки Львівської ОДА науковцям області за сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомі досягнення у науковій і науково-організаційній роботі та з нагоди Дня науки. Зокрема, Почесною грамотою Львівської ОДА відзначено п'ятьох осіб, Подякою Львівської ОДА – чотирьох учених, цінні подарунки від Львівської ОДА отримали двоє науковців. Відзнаки від Львівської обласної ради отримало шестеро науковців.

Академік З. Назарчук, своєю чергою, подякував голові Львівської ОДА О. Синютці за тривалу плідну співпрацю з науковою спільнотою Львівщини, вагомий особистий внесок у розвиток наукового та науково-технічного потенціалу регіону і вручив йому Подяку Західного наукового центру НАН України і МОН України.

Від імені громади міста науковців привітав директор Львівського конференц-бюро Андрій Павлів. За дорученням міського голови Львова він вручив п'ятьом ученим Подяки за вагомий внесок у розвиток науки, багатолітню сумлінну науково-організаційну працю, підготовку висококваліфікованих спеціалістів і з нагоди Дня науки.

Директор департаменту освіти і науки Львівської ОДА Любомира Мандзій наголосила у своєму виступі на важливості розвитку науки задля того, щоби в Україні відбулась «інтелектуальна революція»: «День науки – це свято наших можливостей, свято підбиття підсумків і творення нового. Це свято символізує здатність експериментувати і розвиватися. Можливо, настав час нам перейти від революції вулиці до революції інтелекту». Любомира Мандзій вручила Грамоти департаменту освіти і науки Львівської ОДА.

Академік З. Назарчук вручив Грамоти Західного наукового центру НАН України і МОН України найкращим науковим та науково-педагогічним працівникам академічних установ і закладів вищої освіти Львівської області за вагомі особисті досягнення в науковій, науково-педагогічній і науково-організаційній роботі та з нагоди Дня науки.

На завершення урочистостей доповіли провідні науковці. Директор Інститут Івана Франка НАН України член-кореспондент НАН України Євген Нахлік виступив із теми: «Україна в політико-філософських розмислах Пантелеймона Куліша. До 200-річчя від дня народження письменника, науковця, мислителя і громадсько-політичного діяча», а завідувач відділу корозійного розтріскування металів Фізико-механічного інституту імені Г. В. Карпенка НАН України член-кореспондент НАН України Мирослав Хома виголосив доповідь «Експлуатаційний ресурс металоконструкцій тривалого використання в Україні: стан та перспектива продовження».

([вгору](#))

Додаток 27

22.05.2019

Урочисте розширене засідання Ради Донецького наукового центру НАН України і МОН України та Ради ректорів вузів Донецької області до Дня науки

14 травня 2019 р. в рамках XIII Всеукраїнського фестивалю науки в м. Краматорськ відбулось урочисте розширене засідання Ради Донецького наукового центру (ДНЦ) НАН України і МОН України та Ради ректорів вузів Донецької області, присвячене Дню науки ([Національна академія наук України](#)).

У заході взяли участь радник голови Донецької обласної державної адміністрації (ДонОДА) Т. О. Лук'янчук, директор департаменту освіти і науки ДонОДА Т. В. Сідашева, секретар Краматорського міськвиконкому Д. В. Ошурко, голова Донецької обласної організації профспілки працівників освіти і науки України Т. М. Заморська, заступник голови Луганської обласної науково-координаційної ради ДНЦ НАН України і МОН України Е. В. Потапенко, голова Донецького територіального відділення Національного центру «Мала академія наук України» О. В. Євдокімова, директор Інституту економіки промисловості НАН України академік О. І. Амоша, директори академічних установ, відомі вчені і ректори вузів Донецької і Луганської областей, міст Києва, Дніпра, Покровська, Слов'янська, Маріуполя, Краматорська, Северодонецька.

Відкрив засідання голова ДНЦ НАН України і МОН України доктор технічних наук В. Д. Ковальов. У своєму виступі він повідомив, що Центр активно сприяє розвитку наукового потенціалу регіону, роботі з науковою молоддю, подальшій інтеграції науки й освіти, просвітницькій діяльності. Великою мірою робота ДНЦ НАН України і МОН України зосереджується на вирішенні економічних проблем Донеччини, пов'язаних із застарілими технологіями, високою енергоємністю продукції, високим рівнем екологічного забруднення. Як підкреслив голова Центру, сучасна регіональна політика передбачає залучення широкого кола зацікавлених сторін – органів влади, представників бізнесу, освітніх і наукових організацій, громадськості до вирішення проблем розвитку Донецького регіону.

На засіданні було підбито підсумки науково-організаційної діяльності ДНЦ НАН України і МОН України, проаналізовано стан наукового потенціалу установ та наукові здобутки вчених. Пролунали слова привітань і вдячності вченим за їхню нелегку, але вкрай важливу працю від представників обласної і міської влади, Луганської обласної науково-координаційної ради ДНЦ НАН України і МОН України, заклики до продовження наукового пошуку й побажання успіхів, які надихають.

Вітання пролунали також із вуст зовсім юних учених – членів Донецького відділення Малої академії наук України, які здобувають перші місця у

всеукраїнських олімпіадах і конкурсах, що дає надію на розвиток науки в Донецькому краї та в Україні загалом.

Директор Інституту економіки промисловості НАН України академік О. І. Амоша виступив із теми «Роль академічної економічної науки у вирішенні проблем модернізації промислових регіонів», розповівши про великий об'єм роботи з відновлення і розвитку економіки Донецького регіону, яку виконали та продовжують виконувати фахівці Інституту економіки промисловості НАН України. Зараз науковці цієї академічної установи розробляють довгострокові програмні документи щодо відновлення інфраструктури, відбудови основних галузей виробничої сфери Донбасу на новій технологічній базі з урахуванням екологічних вимог.

Директор Інституту фізики гірничих процесів НАН України доктор технічних наук О. М. Молчанов порушив чимало актуальних питань життя і функціонування академічної установи в умовах передислокації з міста Донецьк через бойові дії та поділився своїм досвідом їх вирішення.

Інформація, яка прозвучала в доповідях учених, викликала неабиякий інтерес, і їхнє жваве обговорення продовжилося вже в неформальному спілкуванні після урочистої частини.

З нагоди Дня науки видатні вчені отримали Почесні грамоти Донецької обласної державної адміністрації, Подяки від Департаменту освіти і науки ДонОДА, Грамоти Краматорського міськвиконкому, Донецької обласної організації профспілки працівників освіти і науки України, вітальні адреси від освітніх організацій.

Загалом цей захід сприяє популяризації науки, підвищенню її ролі та авторитету в суспільстві, що і є одним із головних завдань діяльності Донецького наукового центру НАН України і МОН України.

([вгору](#))

Додаток 28

22.05.2019

Читання імені академіка Миколи Зелінського

14 травня 2019 р. в Одесі на базі Фізико-хімічного інституту імені О. В. Богатського НАН України в період Фестивалю науки, напередодні професійного свята Дня науки України, відбулися традиційні Читання імені академіка Миколи Дмитровича Зелінського ([Національна академія наук України](#)).

Ініціатива проведення щорічних Читань імені академіка Миколи Зелінського належить видатному вченому, талановитому організатору науки, першому директору Фізико-хімічного інституту академіку Олексію Богатському, з іменем якого пов'язані вагомі наукові результати у вітчизняній хімічній науці і, насамперед в галузі фізіологічно активних речовин. Він започаткував наукову школу, яка набула визнання не тільки в Україні, але й

далеко за її межами. У цьому році виповнюється 90 років з дня народження Олексія Богатського.

Проведення наукового форуму імені академіка Миколи Зелінського символізує глибоку повагу до великого хіміка сучасності – заслуженого діяча науки СРСР, академіка АН СРСР, Лауреата Ленінської премії, Державних премій, Героя Соціалістичної Праці.

Вчені Фізико-хімічного інституту імені О.В. Богатського НАН України продовжують традицію, яка заснована Олексієм Богатським у 1978 р.

Відкрив урочисте зібрання голова Південного наукового центру НАН України та МОН України, директор Фізико-хімічного інституту імені О. В. Богатського НАН України академік Сергій Андронаті. У вступній промові наголошено на важливості вшанування видатного вченого, талановитого організатора науки академіка Миколи Зелінського, наукова школа якого зародилася саме в Одесі.

На Читаннях з науковими доповідями виступили: професор кафедри органічної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка член-кореспондент НАН України Володимир Хиля («Успіхи хімії природних і модифікованих ізофлаваноїдів») та завідувач відділу функціональних неорганічних матеріалів Фізико-хімічного інституту імені О.В. Богатського НАН України доктор хімічних наук Віктор Зінченко («Германій: особливості властивостей»).

([вгору](#))

Додаток 29

30.05.2019

Всеукраїнська конференція «Хімія, фізика та технологія поверхні» і семінар «Синтез та застосування біосумісних наносистем на основі металів»

15–17 травня 2019 р. в Інституті хімії поверхні (ІХП) імені О. О. Чуйка НАН України у Києві відбулися Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Хімія, фізика та технологія поверхні» і семінар «Синтез та застосування біосумісних наносистем на основі металів» ([Національна академія наук України](#)).

Робота конференції та семінару тривала за такими основними напрямками: теорія хімічної будови та реакційна здатність поверхні твердих тіл; фізико-хімія поверхневих явищ; хімія, фізика і технології наноматеріалів; медико-біологічні і біохімічні аспекти вивчення високодисперсних матеріалів; біосумісні наносистеми на основі металів: синтез та застосування.

Семінар проводився в рамках проекту «Розробка магнітоплазмонних наноматеріалів з фотоакустичним відгуком для мультимодальної візуалізації та фототермічної терапії» за підтримки Гранта Науково-дослідної лабораторії молодих вчених НАН України (керівник лабораторії – науковий співробітник

відділу наноматеріалів Інституту хімії поверхні імені О.О. Чуйка кандидат хімічних наук Євген Пилипчук).

Для участі в заході представники 13 країн (України, Білорусі, Грузії, Польщі, Туреччини, Великої Британії, Словаччини, Швеції, Чехії, Іспанії, Литви, Молдови, Узбекистану) заявили 198 доповідей. Українські науковці також представили дослідження, що виконувались у співавторстві із колегами з Аргентини, Греції, Німеччини, США, Угорщини, Франції, Китаю, Індії, Росії, Тайваню.

Учасниками конференції стали дослідники з 27 наукових установ НАН України, викладачі та студенти 33 вітчизняних закладів вищої освіти та 43 іноземних університети, а також співробітники компаній ДП «СМОЛИ» (Кам'янське), ТОВ «Укравіт Агро» (Київ), ПРАТ «ЕЛМІЗ» (Київ), ТОВ «АЛЕОЛ» (Київ), НДЦ «KERNEL» (Київ), ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ТЕХНОЛОГІКА»» (Київ), ТОВ «ANAMAD» (Брайтон, Велика Британія).

На конференції з лекцією «Нобелівська премія з хімії 1932 р.: Ірвінг Ленгмюр» виступив член Нобелівського комітету, директор Університетського центру AlbaNova Стокгольмського університету, академік Шведської королівської академії наук, професор Матс Ларссон (Mats Larsson) (Стокгольм, Швеція).

Найкращі доповіді молодих науковців було відзначено й нагороджено дипломами. Дипломи за усні доповіді отримали: кандидат хімічних наук Катерина Войтко (Інститут хімії поверхні імені О. О. Чуйка НАН України, Київ), кандидат хімічних наук Євген Пилипчук (Інститут хімії поверхні імені О. О. Чуйка НАН України, Київ) студентка Марина Чайка (Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка). Нагороди за стендові доповіді було вручено аспіранту Юрію Бойку (Національний університет «Києво-Могилянська академія», Інститут органічної хімії НАН України, Київ), аспірантці Аліні Гринько (Національний університет «Києво-Могилянська академія», Інститут хімії поверхні імені О. О. Чуйка НАН України, Київ) і студентці Ользі Федішин (Хімічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ).

У цілому на шести секційних засіданнях було заслухано 35 усних доповідей і обговорено більше 100 стендових презентацій від учасників із України, Білорусі, Польщі, Швеції, Словаччини, Чехії, Іспанії та Литви.

Статті за матеріалами поданих доповідей після рецензування буде опубліковано в журналі «Хімія, фізика та технологія поверхні» або збірнику «Поверхня».

Всі матеріали конференції доступні на сайті ІХП імені О. О. Чуйка НАН України: www.icvmtt34.org.ua.

(вгору)

Юрченко В., Іванчишен В.

Реалії соціокультурного розвитку сучасних об'єднаних територіальних громад

16 травня 2019 р. на базі Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (ІМФЕ) у рамках заходів «Дні науки» відбулося засідання круглого столу «Соціокультурний розвиток децентралізації: старий/новий досвід українських громад». Круглий стіл організовано з метою обговорення колективного дослідницького проекту, який розроблявся і втілювався представниками Ради молодих вчених ІМФЕ упродовж 2018–2019 рр. У фокусі дослідження науковців знаходиться культурницький розвиток новостворених громад, особливу увагу приділяється етнокультурній складовій. Вивчення окреслених питань відбувалось на теренах об'єднаних територіальних громад у Вінницькій, Київській, Чернігівській та Херсонській областях ([Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України](#)).

Децентралізація є одним із «стовпів» сучасного процесу реформування в Україні, адже вона має важливе значення для відновлення ролі громад в суспільному розвої, відтворення на основі історичної тяглості та спадкоємності ініціативності представників громадян, пробудження соціальної відповідальності кожного українця.

Утверджена нормативними актами 2014 р. реформа децентралізації поступово набирає обертів на всій території України, при цьому її втілення виявляє низку нових проблемних аспектів. На часі розробка ефективних механізмів популяризації власної культури у різних сферах життєдіяльності громади. Серед них – формування сприятливого освітнього, наукового й культурного простору, удосконалення системи адміністративних послуг у сфері культури, розвиток туристичної галузі на основі етнокультурної традиції як кожної окремої громади зокрема, так і України загалом.

Нині вивчення соціокультурного поступу українських громад показує множинність поглядів та ідей щодо цього явища. Обговорення проблеми розпочалося з доповіді Наталії Олійник, провідного методиста відділу з методичної роботи Харківського обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва, яка у своїй презентації «Традиційна народна культура: розвиток чи занепад у час децентралізації (на матеріалах Харківщини)» показала практичний бік проблеми на місцях, пов'язаний із збереженням фольклорного і етнографічного спадку українців у Харківській області.

У засіданні круглого столу також взяли участь співробітники Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Зокрема, головний науковий співробітник відділу соціально-політичної історії, доктор історичних наук, професор Тетяна Бевз розкрила теоретичні питання втілення реформи децентралізації в Україні. Дослідниця виступила з темою «Специфіка здійснення реформи децентралізації в регіонах України: здобутки

і прорахунки». В обговоренні доповіді взяли участь співробітники відділу «Український етнологічний центр» ІМФЕ. Молодший науковий співробітник, кандидат історичних наук Аліна Ярова подала коротку довідку щодо формування об'єднаних територіальних громад та громадської думки на теренах Сосницького району на Чернігівщині.

Наступним виступив старший науковий співробітник відділу соціально-політичної історії зазначеного Інституту, кандидат історичних наук Микола Горбатюк. Тема його доповіді стосувалася впливу регіональних політичних та економічних еліт на процес децентралізації в Україні у 2015-2019 рр. Доповідач наголосив на тому, що на процес децентралізації у регіонах України визначальним є вплив обласного керівництва (голів обласних державних адміністрацій та обласних рад, окремих депутатів обласних рад) та економічних інтересів. На його думку, політична поведінка районного керівництва (голови районних державних адміністрацій та райрад) переважно зводиться до перешкоджання проведенню реформи, що пов'язано з бажанням збереження status quo у владній вертикалі. Політична поведінка сільських голів переважно ситуативна і визначається їхніми економічними інтересами.

Обговорення теоретичних питань соціокультурного розвитку малої території було продовжено у доповіді старшого наукового співробітника ІМФЕ, кандидата історичних наук Віталіни Юрченко з темою «Проблеми соціокультурного розвитку об'єднаних громад в Україні». Дослідниця зазначила, що важливим важелем етнокультурного і туристичного потенціалу громади є ефективна самоорганізація населення. Тому окрім вивчення проблеми розвитку територіальної громади у соціокультурному розрізі важливим є вирішення питання щодо підвищення рівня громадської активності та самоорганізації мешканців населеного пункту. А інструментами для розбудови культурної сфери малої території, на думку дослідниці, можуть стати: відновлення або реконструкція наявного ресурсного потенціалу, впровадження інновацій (через розвиток креативної індустрії, використання сквотів), застосування нових джерел фінансування (так званий краудфандинг), формування бренду (іміджу) території.

Завершальним був виступ молодшого наукового співробітника ІМФЕ, кандидата філологічних наук Тетяни Волковічєр яка представила досвід утворення об'єднаних громад на території Херсонщини у доповіді: «Ми всі одна громада!: досвід Музиківської об'єднаної територіальної громади (Херсонська область)».

Таким чином, проблема вивчення процесів утворення об'єднаних територіальних громад в Україні набула великої ваги серед дослідників етносоціальних і етнополітичних студій. Так само і етнологи ставлять за мету зробити своєрідний зріз традиційного пласту культури як сіл, так і невеликих міст, аби в процесі культурних трансформацій, зафіксувати сучасні соціокультурні параметри суспільної свідомості.

([вгору](#))

04.06.2019

Школа-конференція молодих вчених «Сучасне матеріалознавство: фізика, хімія, технології» (СМФХТ-2019)

27–31 травня 2019 р. в Ужгороді на базі Ужгородської лабораторії оптоелектроніки та фотоніки Інституту проблем реєстрації інформації НАН України тривала Школа-конференція молодих вчених «Сучасне матеріалознавство: фізика, хімія, технології» (СМФХТ-2019), у рамках якої проводилася також сателітна конференція «ACCELERATE» ([Національна академія наук України](#)).

У роботі Школи-конференції взяли участь 128 молодих вчених, які представляли вітчизняні заклади вищої освіти та наукові установи Національної академії наук України (а саме – Києва, Харкова, Дніпра, Запоріжжя, Львова, Ужгорода, Луцька, Чернівців, Ніжина, Сум, Дрогобича, Миколаєва, Тернополя, Рубіжного), а також наукові центри зарубіжних країн (зокрема Бельгії, Великої Британії, Іспанії, Італії, Китаю, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, США, Угорщини, Чехії, Швеції).

У межах заходу було представлено 13 запрошених лекцій провідних українських і європейських науковців у галузі фізики, хімії та технології нових конструкційних і функціональних матеріалів, заслухано 35 усних і представлено 63 стендові доповіді за такими науковими напрямками:

- 1) метали, сплави, кераміка і композиційні матеріали;
- 2) напівпровідникові, діелектричні, магнітні та склоподібні матеріали;
- 3) наносистеми, наноматеріали, нанотехнології;
- 4) розмірні ефекти, самоорганізація і моделювання наноструктур;
- 5) плівки, покриття і поверхневі наносистеми;
- 6) біофункціональні наноматеріали, наносистеми в біології та медицині;
- 7) полімери, супрамолекулярні структури, колоїдні системи, аерогелі;
- 8) технологія, діагностика та застосування матеріалів різноманітного призначення.

У доповідях було проаналізовано світовий рівень досягнень у галузі одержання, вивчення та застосування нових матеріалів, представлено оригінальні результати досліджень, обговорено наукові проблеми, пов'язані з методами синтезу, діагностикою, атомною і електронною будовою, властивостями нових (у тому числі нанорозмірних) матеріалів різної природи, а також зі впливом технологічних і зовнішніх чинників на їхню структуру, властивості та стабільність. На підставі виконаних фундаментальних досліджень було розширено уявлення про природу самоорганізації, будову і властивості нанорозмірних систем, розглянуто перспективи створення новітніх технологій та нових матеріалів і їх застосуванню в машино- та приладобудуванні, електроніці, інформаційній техніці, медицині, біології.

Учасники конференції констатували зростання рівня досліджень у галузі нових (у тому числі наноструктурних) матеріалів і систем в Україні,

виникнення міждисциплінарних наукових напрямів, інтеграцію матеріалознавства, фізики, хімії, біології у вирішенні питань, пов'язаних із використанням цих матеріалів, розширення міжнародних зв'язків українських учених.

Організатори заходу відзначили високий науковий рівень доповідей молодих учених, середній вік яких склав 26 років <...> Наступну, 2-у Школу-конференцію «Сучасне матеріалознавство: фізика, хімія, технології» заплановано провести в Ужгороді у травні 2020 р.

([вгору](#))

Додаток 32

24.05.2019

Розпочалася робота з впровадження у виробництво проектів-переможців Конкурсу проектів оборонних технологій

23 травня в КПІ ім. Ігоря Сікорського відбулася перша міжвідомча нарада щодо впровадження в життя проекту «Безпілотний авіаційний комплекс квадрокоптерного типу для спеціального застосування», розробленого фахівцями університету ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Цей проект був одним із тих, що їх було визнано переможцями конкурсу, який нещодавно відбувся у КПІ ім. Ігоря Сікорського. Згідно з представленим на суд журі описом, базується проект на розробці та застосуванні нових оригінальних методів, зокрема, щодо проектування та виготовлення силової несучої платформи на основі модульного підходу (це забезпечуватиме використання розроблюваного БпАК під різні типи корисного навантаження); розробки та виготовлення силової несучої платформи на основі модульного підходу (це забезпечуватиме його використання під різні типи корисного навантаження); розробки апаратного комплексу, що реалізовуватиме керуючі та навігаційні алгоритми тощо. При цьому підвищення ефективності та якості проектного рішення для розроблюваного авіаційного комплексу планується досягти з використанням розробленого апаратного і програмного забезпечення.

До речі, автор цієї розробки став першим із тих, з ким було підписано протокол про наміри щодо впровадження її у виробництво.

У нараді, головував на якій проректор з наукової роботи КПІ академік НАН України Михайло Ільченко, взяли участь фахівці та Голова правління ВАТ «Меридіан», представники Воєнно-наукового управління Генерального штабу Збройних Сил України, Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки Збройних Сил України, Державного концерну «Укроборонпром» та шести інститутів і факультетів КПІ, які братимуть участь у доведенні розробки.

Учасники наради обговорили деякі технічні параметри безпілотного комплексу, а також питання створення необхідних умов для початку роботи з

реалізації цього проекту, її етапи та окремі організаційні аспекти, включаючи взаємодію між виконавцями тощо.

Також досягнуто домовленостей щодо створення спільної робочої групи, до складу якої увійдуть представники всіх зацікавлених у реалізації розробки відомств та фахівці університету.

([вгору](#))

Додаток 33

23.05.2019

Світлі люди науки у темні часи

Велике інтерв'ю Президента Національної академії наук України академіка Бориса Патона телеканалу «Інтер» ([Національна академія наук України](#)).

Про своє дитинство в охопленому революцією Києві, важку працю на перемогу у Другій світовій війні, широкий спектр практичного застосування зварювальних і споріднених технологій та про багато іншого Президент Національної академії наук України академік Борис Патон розповів у великому інтерв'ю журналістам телеканалу «Інтер».

«Мій батько був патріотом у найкращому сенсі слова. В часи революції та війни він продовжував працювати. І досягав значних успіхів. Його роль у моєму житті дуже велика. Євген Оскарович був неймовірним трудівником та прагнув, аби всі результати його роботи знаходили застосування на практиці. Візьмімо, наприклад, ланцюговий міст у Києві, який підірвали поляки. Євген Оскарович розробив проект нового мосту. І оскільки сталі на той момент не було, при спорудженні цього нового мосту використали металеві уламки, що лежали на дні Дніпра. Міст відкрили в 1925 році, і простояв він до початку Другої світової війни», – пригадує Борис Євгенович.

22 червня 1941 року студент Київського індустріального інституту (нині ці Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського») Борис Патон вирушив на захист дипломної роботи. «Ми тоді мешкали на вулиці Фундуклеївській, яка тепер називається вулицею Богдана Хмельницького. До інституту їздили трамваєм. Але того дня трамвай уже не ходив, тож ми, студенти, спустилися донизу і потрапили під бомби – німці якраз бомбардували авіаційний завод на Шулявці. Ми сховались у підворотті і там переcheкали наліт.

Коли я вже працював на заводі «Красное Сормово» у Горькому (зараз – Нижній Новгород), куди отримав направлення після початку війни, – потрапив під бомби вдруге. У цех, в якому я працював, потрапило кілька снарядів. На щастя, жертв не було. Взагалі це був дуже важкий час. Треба розуміти, що пережив народ і люди, які пішли на фронт. Якби не війна, я міг би стати електротехніком. Бо хотів цього, закінчив електротехнічний факультет Київського індустріального інституту. Але почалась війна – і все пішло шкереберть.

На заводі «Красное Сормово» я пропрацював приблизно півроку і батько – Євген Оskarович – через Наркомат танкової промисловості перевів мене у Нижній Тагіл, аби я працював там в Інституті електрозварювання АН УРСР [нині – Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України], який евакуювався на Урал. Там я отримав «хрещення» на виробництві танків Т-34. Цей танк у подальшому отримав назву найкращого танка Другої світової війни. У Нижньому Тагілі я працював на харківському заводі імені Комінтерну, який евакуювали на «Уралвагонзавод». За неймовірно короткий час там було організовано виробництво танків. І вже в 1943-1944 роках було поставлено рекорд – 35 танків на добу.

Зварювальників тоді було мало. Дійшло до того, що на цій роботі працювали діти. Їм навіть під ноги ящики підставляли, щоб вони діставали до апарата. А Євген Оskarович ще в Києві розробив зі своїми колегами з Інституту електрозварювання технологію зварювання сталі великої товщини, в тому числі і броньових сталей. Ця технологія дозволила отримати високу якість зварних швів для корпусів танків, а також танкових башт. І от у ці стислі терміни воєнного часу потрібно було, з одного боку, забезпечити таку високу якість, а з іншого – кількість танків. Випробувати корпус танка тоді було дуже важко, ніяких особливих випробувальних машин іще не існувало. І Євген Оskarович запропонував обстрілювати корпус танка снарядами. Виявилося, що половина корпусу, зварена вручну, руйнувалась, а зварена за новою технологією, під флюсом – витримувала випробування. Найвище керівництво держави дало дозвіл на зварювання танків за новою технологією. 2 березня 1943 року Євген Оskarович отримав за цю роботу звання Героя Соціалістичної Праці – першим в Академії наук України. До цієї нагороди батько ставився, як я можу судити, досить тверезо і скромно», – говорить академік Борис Патон.

Учений розповів також про те, як і навіщо зварювальні технології «полетіли» у космос: «Жила така геніальна людина – Сергій Павлович Корольов. Я був з ним добре знайомий, він звертався до нас із різноманітними проханнями щодо зварних конструкцій, передусім зварних конструкцій ракет. Крім того, він був великим мрійником. Прожив, на жаль, недовго, але зробив неймовірно багато. Другого такого генерального конструктора, як він, назвати не можна. Так от, ми запропонували Сергію Павловичу зробити таку зварну конструкцію, щоб ракету при багаторазовому використанні можна було – за потреби – полагодити просто у відкритому космосі. Він загорівся цією ідеєю. Ми зробили. І тут він, бідолашний, помирає – у віці всього 60 років. Але ми вже встигли зробити модель. І зварювання в безповітряному просторі провели космонавти Георгій Степанович Шонін і Валерій Миколайович Кубасов. Зварювання пройшло успішно. До речі, американці такої технології тоді не мали. Вийти у відкритий космос для здійснення зварювання, наплавлення, різання тощо було доручено Світлані Євгенівні Савицькій, яка на той час уже була двічі Героєм Радянського Союзу. Володимир Олександрович Джанібєков літав у космос п'ять разів. І відновив там корабель, який не підлягав

відновленню. У липні 1984 році зварювання у відкритому космосі здійснив Олексій Архипович Леонов. Вийти з корабля йому вдалось, а потрапити назад було складно. Він прийняв рішення на свій страх і ризик та зміг зберегти і себе, й обладнання».

Українські вчені розробили технології зварювання на землі, під землею, під водою та у відкритому космосі. Широке застосування їхні досягнення знайшли в медицині – йдеться про знамениту унікальну технологію зварювання м'яких живих тканин. «Усі ці технології дуже важливі і потрібні, – підкреслює академік Борис Патон. – Проведено вже тисячі хірургічних операцій за допомогою нашої зварювальної технології. Її визнано у світі. І ми продовжуємо цю роботу. Щороку в Інституті електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України відбуваються міжнародні й українські наукові конференції зі зварювання м'яких живих тканин. Є ідея зварювати й кістки. Поки що ми над нею працюємо. Гадаю, її теж буде реалізовано».

Докладніше про це, а також про найщасливіший час академіка Бориса Патона, його відмову очолити Академію наук СРСР, сучасний стан вітчизняної наукової сфери й інше дивіться за посиланням: <https://youtu.be/-9Rq6BYJwr0>.

(вгору)

Додаток 34

30.05.2019

Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України відзначив своє 70-річчя

13 і 14 травня 2019 р. в Києві відбулися заходи з нагоди 70-річного ювілею Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України ([Національна академія наук України](#)).

13 травня в українській столиці урочисто відкрили меморіальну дошку академікові Володимиру Михайловичу Корецькому – відомому вченому, засновникові Інституту держави і права у системі Національної академії наук України, який, до того ж, брав активну участь у роботі ООН від УРСР, розробленні проекту Загальної декларації прав людини, ухваленої 1948 р., працював суддею Міжнародного Суду ООН. Нинішні співробітники цієї академічної установи продовжують славетні наукові традиції, започатковані їхніми визначними попередниками.

Цього ж дня відбулася презентація англійського видання завідувача сектору порівняльного правознавства Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України доктора юридичних наук Олексія Кресіна «Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX ст.», котра отримала визнання як в Україні, так і за її межами. Докладно про презентацію читайте у статті з газети Верховної Ради України «Голос України»:

<http://www.golos.com.ua/article/317163>.

14 травня 2019 р. у Великому конференц-залі НАН України пройшла міжнародна науково-практична конференція «Юридична наука: сучасний стан та перспективи розвитку» (до 70-річчя Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України).

Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України організував цей захід із метою визначення сучасного стану та перспектив розвитку юридичної науки. Участь у зібранні взяли працівники Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, установ Національної академії наук України, Національної академії правових наук України, а також викладачі вітчизняних закладів вищої освіти.

Під час конференції було обговорено широке коло питань, а саме: теоретико-методологічні засади реформування державної влади в Україні; проблеми реформування політичної системи і публічної влади в Україні; проблеми забезпечення політико-правової реформи: необхідність, поняття, зміст, проблеми і перспективи реалізації в Україні; поділ і єдність державної влади в Україні: питання співвідношення; державна влада і місцеве самоврядування в Україні; утвердження парламентаризму – ключовий фактор розвитку України як демократичної правової держави; адміністративна реформа в контексті здійснення політико-правової реформи в Україні; судово-правова реформа в Україні: необхідність, концептуальні засади, проблеми реалізації; конституційний процес і розвиток національної правової системи; проблеми організації державної влади в контексті європейської інтеграції України тощо.

З вітальним словом до присутніх звернулися академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України, директор Інституту історії України НАН України академік НАН України Валерій Смолій, директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького академік НАН України Юрій Шемшученко, директор Інституту законодавства Верховної Ради України академік НАН України Олександр Копиленко, Президент Національної академії правових наук (НАПрН) України академік НАПрН України Олександр Петришин.

У межах заходу:

- директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України академік НАН України Юрій Шемшученко розповів про роль і місце очолюваної ним академічної установи в розвитку вітчизняної юридичної науки;

- заступник директора з наукової роботи Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктор юридичних наук, професор Олександр Скрипнюк окреслив стратегічні напрями наукових досліджень Інституту в ретроспективному й перспективному аспектах;

- віце-президент НАПрН України – керівник Київського регіонального центру НАПрН України академік НАПрН України Наталія Кузнецова розкрила взаємозв'язок юридичної науки та юридичної освіти;

– завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України доктор юридичних наук, професор Наталія Оніщенко розтлумачила юридичну науку через алгоритм комунікацій;

– Народний депутат України, доктор юридичних наук Валерій Карпунцов означив формування юридичної професії як важливу умову забезпечення розвитку юридичної науки;

– іноземний член НАН України та НАПрН України доктор філософії Вільям Еліот Батлер (США) зосередився на дії порівняльного права на прикладі робіт С. Десницького та В. Блекстона;

– генеральний секретар Асоціації суддів країн-підписантів Меморандуму співпраці (Вірменії, Грузії, Естонії, України, Казахстану та Польщі) Вахтанг Тордія поділився досвідом із розвитку медіації в Грузії;

– заступник директора – керівник Інституту правових досліджень Національного центру законодавства і правових досліджень Республіки Білорусь кандидат юридичних наук, доцент Сергій Сівецько інформував про трансформацію законотворчого процесу в Республіці Білорусь;

– директор Інституту правових досліджень Наукового центру суспільних наук Угорської академії наук Гардош-Орос Фружина розкрив феномен свободи в наукових дослідженнях у міжнародному та внутрішньому праві;

– почесний професор-дослідник Інституту правових досліджень Наукового центру суспільних наук Угорської академії наук, почесний професор Католицького університету імені Петера Пазманя доктор юридичних наук, професор Чаба Варга зупинився на питаннях онтології права і складності соціального буття права;

– завідувач відділу історико-правових досліджень Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України кандидат юридичних наук, професор Ігор Усенко поділився новими фактами й документами про заснування Сектору (пізніше – Інституту) держави і права в системі АН УРСР.

За результатами конференції було ухвалено відповідні рекомендації.

Після завершення зібрання відбулось урочисте засідання, присвячене ювілейній даті. **Інститут у цілому й більшість його співробітників було відзначено нагородами Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Національної академії наук України, Київської міської державної адміністрації, Союзу юристів України й інших організацій – за вагомі здобутки в розвитку української юридичної науки, розбудову України як незалежної демократичної, правової держави.** Нагороди отримали академік НАН України Ю. С. Шемшученко, член-кореспондент НАН України В. Ф. Сіренко, а також О. В. Скрипнюк, Н. М. Пархоменко, В. П. Нагребельний, Н. М. Оніщенко, В. Н. Денисов, К. О. Савчук, О. В. Кресін, І. О. Кресіна, І. Б. Усенко, Н. Р. Малишева, В. І. Олещенко, О. М. Костенко, О. Ф. Андрійко, П. Ф. Кулинич та ін.

Роботу конференції висвітлили українські ЗМІ. Зокрема, у відеосюжеті телеканалу «1+1» Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України представлено відомою в нашій державі та за її

межами провідною вітчизняною науковою установою юридичного профілю, в якій протягом 70 років здійснюються фундаментальні й прикладні дослідження в галузі державознавства і правознавства, що впливають на прийняття доленосних для України політико-правових рішень.

Відеосюжет доступний за посиланням: <https://bit.ly/2ZbhUCY> (або <https://youtu.be/DXPdv9Kw6vs>).

Крім того, до ювілею Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України світ побачив документальний фільм, в якому відображено історичний поступ установи, що бере початок 13 травня 1949 р., коли у складі АН УРСР було утворено окрему самостійну науково-дослідну установу – Сектор держави і права, а вже у червні 1969 року Сектор було перетворено на Інститут держави і права АН УРСР. У цій стрічці широко висвітлено науковий доробок низки видатних постатей, у тому числі директорів Інституту – академіка В. М. Корецького (директував у 1969–1974 роках), академіка Б. М. Бабія (1974–1988 роки) й академіка Ю. С. Шемшученка (від 1988 року й донині). Наразі в Інституті держави і права імені В. М. Корецького НАН України працює 80 наукових працівників, у тому числі 79 докторів і кандидатів наук. Серед учених установи – один академік та один член-кореспондент НАН України, 14 академіків і членів-кореспондентів НАПрН України, 6 заслужених діячів науки і техніки України, 11 заслужених юристів України, 10 лауреатів Державної премії України. За 70 років науковці Інституту опублікували близько 750 монографій, понад 350 підручників, збірників, довідників і словників, 550 брошур, майже 5500 наукових статей з юридичної тематики. До найвагоміших досягнень науковців належать видання шеститомної «Юридичної енциклопедії», десятитомної «Антології української юридичної думки», тритомної «Енциклопедії міжнародного права», «Великого енциклопедичного юридичного словника».

Документальний фільм доступний для перегляду за посиланням: <https://youtu.be/S3knWH6RwQw>.

Про історію та сьогодення Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України читайте також у статті з журналу «Вісник Національної академії наук України»: <https://bit.ly/2MxZyL6>.

([вгору](#))

Додаток 35

06.06.2019

Конференція «Kyiv Smart Tracks»

31 травня 2019 р. науковці та представники міської влади зібрались на науково-практичній конференції «Kyiv Smart Tracks» для створення спільної концептуальної візії розвитку пріоритетних галузей столиці, яку буде покладено в нову Стратегію розвитку міста Києва. Участь у заході взяли представники Інституту економіки та прогнозування НАН України ([Національна академія наук України](#)).

ІТ-технології, креативні індустрії та деякі види промисловості як смарт-вектори визначено шляхом аналізу регіонального контексту та інноваційного потенціалу столиці, проведеного Інститутом економіки та прогнозування НАН України. Як найбільш інноваційні галузі економіки столиці, вони можуть дати місту найбільший соціальний та економічний ефект, а отже сприятимуть промоції столичних виробників на внутрішніх та світових ринках. Про їхні перспективи розвитку, бар'єри та конкурентні переваги йшлося під час конференції Kyiv Smart Tracks, що відбулась днями у столиці.

«Наразі саме ці напрями розглядаються як ті, що потенційно визначатимуть смарт-спеціалізацію столиці та можуть бути покладені в основу нової Стратегії розвитку міста Києва. Тому сьогодні ми, фактично, закладаємо основу соціально-економічного розвитку столиці на наступні роки», – зазначила під час конференції директора Департаменту економіки та інвестицій Київської міської державної адміністрації (КМДА) Наталія Мельник.

У рамках конференції відбулись секторальні дискусії за участю галузевих експертів. За словами директора Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій КМДА Юрія Назарова, минулого року експорт комп'ютерних та інформаційних послуг Києва склав 1,4 млрд дол. США або 40 % від загальної суми. Також він відзначив: «Місто, яке демонструє такий економічний успіх ІТ-сфери, обов'язково має використовувати цифрові технології для створення розумного середовища. Ми активно рухаємося в цьому напрямі. Завдяки реалізації концепції Kyiv Smart City кияни вже відчують переваги, які надає використання інноваційних рішень. Це доступні електронні послуги, якісна робота міських служб, безпечне та комфортне середовище».

Кілька останніх років Київ впевнено тримає лідерство за кількістю та масштабністю культурно-масових заходів. Більшість з них вже стали прикметною ознакою столиці – Книжковий Арсенал, Ukrainian Fashion Week, Kyiv Art Week, Anne de Kyiv Fest та інші. Креативні індустрії формують високу додану вартість. За словами експертів, у створенні одного продукту часто задіяні digital-технології, кіно та телевиробництво, анімація, медіа, дизайн, видавнича діяльність тощо. За рівнем розвитку креативних індустрій Київ навіть випереджає більшість європейських міст, переконані фахівці.

На думку учасників панельної дискусії, присвяченій розвитку промисловості міста Києва, потужна база наукових розробок столичних інститутів і науково-виробничих структур, впроваджена в промислове виробництво та управління міським господарством, здатна сприяти вирішенню нагальних проблем галузі та надасть значний поштовх до розвитку міста.

Участь у заході взяли також представники Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства культури, Міністерства освіти та науки України, Київської міської державної

адміністрації, команди підтримки реформ, програми «U-LEAD з Європою», галузевих асоціацій та провідні експерти.

Докладніша інформація – за посиланням:

<http://kreschatic.kiev.ua/ua/5218/news/1559567509.html>

(вгору)

Додаток 36

05.06.2019

**Семінар Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України
«Політична філософія: теорія, історія та головні проблеми»**

31 травня в Інституті філософії імені Г. С. Сковороди НАН України відбувся семінар «Політична філософія: теорія, історія та головні проблеми». Темою засідання стала актуалізація досвіду політичної філософії в Україні ([Національна академія наук України](#)).

У виступах завідувача відділу філософії культури, етики і естетики Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктора філософських наук Євгена Бистрицького та старшого наукового співробітника відділу філософії культури, етики і естетики Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України доктора філософських наук Олега Білого – відомих учених, які значною мірою спричинилися до розвитку філософсько-політичних студій в Україні в 1990-х та 2000-х роках, – було окреслено стан та можливості розвитку політичної філософії в Україні в наш час.

Євген Бистрицький, характеризуючи минулі студії, вказав, що після розпаду Радянського Союзу перед ученими постала ціла низка проблем, які до цього не мали шансу на адекватне філософське осмислення, наприклад, питання демаркації політичної теорії та політичної філософії, або окреслення предметної сфери ліберальної та марксистської традицій в політичній теорії. Одним із нових, проте ключових, трендів ще в середині 1990-х рр. стали посткомуністичні студії, зокрема, особливості формування державних інституцій в ситуації посткомунізму, а найголовніше – питання їх взаємодії та відносин із суспільством.

Важливим виявився і пошук нових методологічних орієнтирів для розуміння тодішньої політики. У нагоді стали різні процедури аналізу: і постмодерні засади вивчення усталених і нестабільних станів, і розробки в галузі теорії політичної дії, приміром, досліджень і описаний свого часу феномен вербальних висловлювань-дій, серед яких є і висловлювання, що можуть бути ілюквативними в політичному сенсі. Засадничою виявилася настанова, що всі політичні висловлювання є потенційно мовленнєвими діями, що можуть через дискурс брати участь у процесах легітимації.

Ще однією філософською проблемою розуміння посткомуністичного суспільства стала спроба розібратися у засадах трансформацій та утворення ідентичностей і політичних спільнот, яка знову ж таки впирається у питання

політичних відносин. Останні ж активно переформатувалися із крахом великих радянсько-комуністичних нарацій.

Висновок, який зробив Євген Бистрицький, такий: політична філософія в Україні може розвиватися тільки у зв'язку з активним осмисленням реальної вітчизняної політики.

Олег Білий зосередився у своїй доповіді на спробі філософського осмислення сучасної політичної ситуації, зокрема на тих утвореннях, які виникають в електоральному дискурсі в наш час. На його думку, в сучасному електоральному дискурсі працюють «машини спрощення», які деформують і примітивізують складну політичну реальність, активно впроваджуючись через PR-технології, і в основі своїй мають магічне застосування слова, властиве примітивним суспільствам. На погляд вченого, політичну культуру суспільства цілком можна назвати новою, та лише в тому розумінні, що наново складається система соціально-політичних спрощень. Це, на думку доповідача, є загрозливими, хоча б тим, що на основі «машин спрощення» можуть відродитися радянські управлінські моделі, а також з'явитися умови для диктатур.

Цей достатньо цікавий та дискусійний виступ активно обговорювався учасниками семінару.

На думку співробітників Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, семінар мав важливе значення для інституціоналізації політичної філософії в Україні, а також для окреслення її здобутків, перспектив та проблемного поля.

Докладніша інформація – за посиланням: <https://bit.ly/2XxYV4Y>.
(вгору)

Додаток 37

05.06.2019

Круглий стіл «Пам'ятки Криму – сучасний стан культурної спадщини України»

29 травня 2019 р. у Києві відбувся захід, присвячений стану культурної спадщини України в окупованому Криму. Під час роботи круглого столу представники влади і експерти обговорили гострі проблеми захисту культурної спадщини окупованого півдня країни та пошуків механізмів її захисту, зокрема необхідність ратифікації другого протоколу Гаазької конвенції про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту, конвенції UNIDRUA про незаконне переміщення культурних цінностей і Нікосійської конвенції, що переводить склад злочину і відповідальність у сферу кримінального законодавства ([Національна академія наук України](#)).

Захід організовано громадською організацією «Кримський центр ділового і культурного співробітництва «Український дім» за підтримки Українського культурного фонду.

У роботі круглого столу взяли участь представники органів влади, правоохоронних структур, експертного середовища і громадських організацій, зокрема, – виконувач обов'язків міністра культури України (1994-1995 рр.), почесний президент Українського національного комітету ІКОМОС Микола Яковина, перший заступник міністра з питань тимчасово окупованої території України Юсуф Куркчі, редактор журналу «Пам'ятки України: національна спадщина», народний депутат України І-ІІ скликань Дмитро Чобіт, директор Національного музею мистецтв Богдана та Варвари Ханенків Катерина Чуєва, головний редактор газети «Кримська світлиця» Андрій Щекун, член правління Національної спілки краєзнавців України, головний редактор газети «Культура і життя» Євген Букет, координатор проектів Кримського інституту стратегічних досліджень Ельміра Аблялімова, член правління Спілки археологів України кандидат юридичних наук Олександр Малишев, керівник Інкерманської експедиції Інституту археології НАН України Евеліна Кравченко.

Модерував захід – координатор Таврійської гуманітарної платформи кандидат історичних наук Андрій Іванець.

Відкриваючи круглий стіл, Андрій Іванець заявив: «Проблемою сьогодні є політика країни-окупанта щодо матеріальної культурної спадщини Криму. За ці п'ять років ми бачимо масові приклади переміщення культурних цінностей з Криму в Росію. Ми бачимо безпрецедентний бум незаконних археологічних розкопок і десятки тисяч артефактів, знайдених в Криму російськими та іншими археологами. Ми бачимо руйнування надзвичайно цінних музейних об'єктів, наприклад Хан Сарая (ханського палацу в Бахчисарай) і багато інших прикладів варварського ставлення до культурної спадщини Криму». За його словами, об'єкти культурної спадщини в окупованому Криму становлять майже десяту частину об'єктів культурної спадщини України та те, як до них ставиться країна-агресор, є яскравим проявом порушення українського національного законодавства та міжнародного права. Однак і Україна, і міжнародне співтовариство, заявив історик, недостатньо приділяють увагу механізмам захисту культурних прав громадян України та культурної спадщини на території Криму. Координатор Таврійської гуманітарної платформи висловив побажання, щоб представники державної влади, правоохоронці та експерти виробили спільні дії щодо захисту культурної спадщини Криму.

За словами першого заступника міністра з питань тимчасово окупованих територій України Юсуфа Куркчі, у березні цього року указом Президента України було запроваджено персональні санкції проти причетних до незаконних археологічних розкопок у Криму. Утім, учасники обговорення слушно зауважили, що покаравши пересічних кримчан і росіян, поза увагою залишилися справжні винуватці злочину. Керівник Інкерманської експедиції Інституту археології НАН України Евеліна Кравченко нагадала, що, зокрема, російський Ермітаж є членом Європейської асоціації археологів. На офіційній сторінці цієї організації він виставляє звіти про свою діяльність, зокрема й про

розкопки у Криму. З такими проявами, на думку Євеліни Кравченко, можна й необхідно боротися.

А ось про те, з чим Україна справді бореться, нагадав посол з особливих доручень МЗС, заступник голови Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Сергій Рева. За його словами, з 2014 р. виконавча рада ЮНЕСКО ухвалила вже 10 рішень стосовно культурної спадщини окупованого півострова. В тому числі й про необхідність прямого моніторингу ситуації з Ханським палацом у Бахчисараї. Наукова спільнота вже кілька років б'є на сполох через те, що палац не реставрують, а ремонтують, до того ж неякісно, знищуючи автентичний вигляд палацу кримських ханів.

Представник прокуратури АРК, що нині вимушена діяти у Києві, Андрій Гонтар визнав, що в умовах окупації у них фактично зв'язані руки – прокурори можуть лише фіксувати злочини. Але про певні можливості хоч якось посилити захист пам'яток Криму учасники конференції згадали. Зокрема, вони закликають органи влади України приєднатися до Другого протоколу (1999 р.) до Гаазької конвенції 1954 р. про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту, Конвенції УНІДРУА 1998 р. про викрадені або незаконно вивезені культурні цінності та Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями (Нікосія, 2017 р.). Також учасники круглого столу вимагають посилити санкційний тиск на безпосередніх винуватців злочинів, пов'язаних з культурним спадком Криму.

Докладніша інформація – за посиланнями: <https://bit.ly/2Wiec8F>; <https://bit.ly/2QSJZMk>; <https://bit.ly/31pAJnY>; <https://bit.ly/2KzSjiU>; <https://bit.ly/2XAgC40>; <https://cutt.ly/nijzrR>.

(вгору)

Додаток 38

20.05.2019

Сім разів відміряй, один раз CRISPRCas

17 березня 2019 р. на сайті науково-популярного журналу «Куншт» було опубліковано статтю старшого наукового співробітника відділу генетики людини Інституту молекулярної біології і генетики (ІМБГ) НАН України кандидата біологічних наук Оксани Півень, в якій вчена пояснює, до чого може призвести недавній прорив у редагуванні людського генома ([Національна академія наук України](#)).

На думку О. Півень, майбутнє почалося вже у 2013 р.: «Саме тоді генні інженери продемонстрували ефективну дію системи CRISPR/Cas. Відкриття CRISPR спричинило науковий бум – ціла лавина досліджень із цією системою засвідчили ефективну дію в клітинах усіх живих організмів. З'явилися миші, мавпи та свині з мутаціями, спеціально викликаними за допомогою саме CRISPR/Cas. А саму систему щедро нагородили метафоричними назвами: молекулярна машина, розумні ножиці, молекулярні ножиці тощо. Хоча

формально наша історія починається з 2013-го, вперше CRISPR була описана ще в 1987 р. Її випадково виявили в геномі класичного модельного об'єкта в мікробіології – кишкової палички. Японські вчені помітили, що гени бактерії містять певні паліндромні послідовності. Паліндром – буквенна послідовність, що однаково читається в обох напрямках (зліва направо та справа наліво), які повторюються і розділені спейсерами (унікальними пустими ділянками). Що це таке і якою є функція знайдених структур – тоді не зрозуміли. Вчені навіть не підозрювали, що їхнє випадкове відкриття спричинить справжню революцію в молекулярній генетиці та генетичній інженерії. Пізніше такі структури знайшли й в багатьох інших прокариотів. Прокариоти – організми, клітини яких не містять ядра. Більшість прокариотів є бактеріями: у 45 % усіх відомих нині бактерій та 85 % архей. Археї – одна з груп живих організмів, до якої належать мікроскопічні одноклітинні прокариоти, що дуже відрізняються низкою фізіолого-біохімічних ознак від справжніх бактерій. А от у геномах еукаріотів. Еукаріоти – організми, що характеризуються переважно полігеномними клітинами та морфологічно сформованим ядром та вірусів систему не знайшли. А вже в 2002 р. з'явилася тепер відома назва – CRISPR (англ. Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats – короткі паліндромні повтори, що регулярно розташовані групами).

У 2005-му три дослідники (Франциско Мохіка, Крістін Пурсель, Жиль Вернью) незалежно одне від одного виявили подібність спейсерних послідовностей до нехромосомних елементів, таких як віруси та плазмід. Ба більше, спейсери CRISPR-касет у бактерій-стрептококів *Streptococcus thermophilus* та *S. Vestibularis*. *Streptococcus thermophilus*, або Стрептокок термофільний – вид грампозитивних молочнокислих бактерій. *S. Vestibularis* також належить до родини Стрептококів часто збігаються з ділянками генів бактеріофагів (вірусів, що вражають бактерії), які не є характерними саме для цих бактерій. І під час глибшого аналізу складалося враження, що спейсери – це щось на кшталт уламків чужорідних генів, які «заселили» бактерії. Окрім цього, вчені помітили, що стійкість до фагових (вірусних) інфекцій, наприклад, у *Streptococcus thermophilus*, залежить від кількості спейсерів у CRISPR-структурах. Що більше різних спейсерів – то вищою є стійкість бактерій до різних видів фагів. Інтенсивне вивчення спейсерів і CRISPR-структур допомогли з'ясувати їхню функцію в клітині – захист прокариотів від вірусів та плазмід. Тобто для бактерій це своєрідна імунна система, а спейсери – уламки вірусних генів, що утворюють спадкову імунну пам'ять. Результати досліджень були опубліковані в журналі *Science* у 2007 р., що стало першим експериментальним підтвердженням захисної дії системи CRISPR/Cas і важливої ролі в ній саме спейсерних послідовностей».

О. Півень пояснює важливість цих досліджень: «Нововідкрита система привела генетиків до результатів, що уможливають ремонт одразу кількох мutowаних генів. Так, восени 2015 р. сталося неможливе – генетик Джордж Чьорч оголосив про модифікацію (вимкнення) в ембріоні свині аж 62-х генів. А це вдесятеро більше, ніж вдавалося модифікувати до відкриття системи

CRISPR/Cas9! Усі 62 гени були «заселені» вірусом, який зазвичай є суттєвою перешкодою для вирощування людських органів у міні-свинках із ціллю їхньої подальшої трансплантації. Модифікувавши ці гени, вчений зміг подолати й вірус».

Із повним текстом статті можна ознайомитись за посиланням: <https://cutt.ly/YijzMH>.

(вгору)

Додаток 39

29.05.2019

Може, вже час скористатися наявними резервами?

На сторінках міжнародного громадсько-політичного тижневика «Дзеркало тижня» (випуск № 19, 25-31 травня 2019 р.) вийшла друком стаття завідувача відділу державних фінансів Інституту економіки та прогнозування НАН України доктора економічних наук Інни Луніної. У статті пояснюється чому майже третина ПДВ не надходить до бюджету України ([Національна академія наук України](#)).

Інна Луніна відзначає: «Уряд може успішно виконувати свої зобов'язання (як щодо боргових виплат, так і щодо соціальних видатків бюджету), якщо скарбниця держави має необхідні податкові доходи. За підсумками 2018 р. обсяг недоотриманих державним бюджетом України доходів становив 18,7 млрд грн, у тому числі майже 10 млрд податку на додану вартість (ПДВ). Це незважаючи на вищі показники зростання реального ВВП (103,3 %), індексу споживчих цін (109,8) та індексу цін виробників промислової продукції (114,2 %) порівняно із врахованими при розробці бюджету (відповідно 103,0; 109,0 і 110,3 %). Однак насправді бюджет недоотримує значно більше. Основним джерелом державних доходів є податок на додану вартість, який забезпечує 30 % податкових доходів сектору загального державного управління (включаючи податки та внески до Пенсійного фонду і фондів обов'язкового соціального страхування) і 40 % загальної суми доходів державного бюджету України. Його надходження у 2017–2018 рр. становили 10,5 % ВВП. Однак добре відомі численні випадки ухилення від сплати ПДВ, мінімізації суб'єктами господарювання податкових зобов'язань, корупційних зловживань при бюджетному відшкодуванні ПДВ. Це означає, що, попри високі за міжнародними мірками показники бюджетних надходжень ПДВ, існують резерви їх збільшення».

На думку автора статті, «Зменшенню тіньових оборотів та незаконного відшкодування ПДВ сприятиме удосконалення практики податкового адміністрування, зокрема одночасний контроль з боку податкових органів за правильністю розрахунку та сплати ПДВ і податку на прибуток і активне використання заходів обміну інформацією між фінансовими відомствами різних країн. Це підвищуватиме ймовірність розкриття зловживань».

І. Луніна зауважує, що в Україні є резерви збільшення державних доходів, «які у сучасних умовах дадуть змогу підвищити соціальну справедливість оподаткування та є надзвичайно необхідними для фінансування нагальних потреб зменшення державних боргів, розвитку національної економіки та підвищення добробуту населення України. Цих коштів вистачило би на те, щоб повністю профінансувати нинішні видатки на оборону або на охорону здоров'я, або на обслуговування державного боргу. (...) Для вирішення поточних і довгострокових боргових і соціальних проблем Україна потребує проведення системних заходів щодо зменшення тіньових і корупційних доходів, деофшоризації доходів, попередження «агресивного податкового планування», підвищення результативності податку на прибуток підприємств і податку на додану вартість».

Із повним текстом статті можна ознайомитись за посиланням: <https://cutt.ly/jijxSm>.

(вгору)

Додаток 40

16.05.2019

Реформа науки потребує ще багато роботи, однак, уже запущено Нацраду та Нацфонд досліджень, зросла підтримка молодих вчених, змінюються підходи до фінансування, – Лілія Гриневич

За 2,5 роки вдалося зробити важливі кроки для реформування науки. Зокрема, створено Нацраду з питань розвитку науки і технологій та Нацфонд досліджень, підтримка молодих вчених зросла з 0,5 % від загального фінансування науки до 1,5 %, запроваджуються механізми базового фінансування науки в університетах, а загалом фінансування науки з 2019 р. і до сьогодні зросло на 77 %. Про це зазначила Міністр освіти і науки Л. Гриневич 16 травня 2019 р. в Києві під час наукової дискусії щодо розвитку науки в університетах ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Як ви знаєте, 2016 року ми отримали результати незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України, який був проведений в межах програми Горизонт 2020. На початку цього року – 29 січня, якщо бути точною, ми представили звіт МОН щодо виконання рекомендацій цього аудиту на засіданні Спільного комітету Україна-ЄС з досліджень та інновацій.

Зусилля, яких доклала Україна на шляху реформування науки, були сприйняті дуже позитивно представниками Єврокомісії. Зокрема, нам вдалося запустити Нацраду з питань розвитку науки і технологій. Науковий комітет Нацради було обрано на прозорому конкурсі Ідентифікаційним комітетом, до складу якого увійшли як українські, так і закордонні вчені. Тепер науковці мають свій потужний голос під час формування наукової політики нашої держави і можуть впливати на прийняття рішень.

Створено Національний фонд досліджень, який в подальшому стане одним з найважливіших елементів системи фінансування науки в Україні. Його основна функція – грантова підтримка наукових досліджень та розробок українських вчених. При цьому, кому саме надати грантове фінансування визначають не чиновники, а науковці. На конкурс можуть подаватися будь-які наукові колективи попри відомчі ознаки. У бюджеті 2019 року ми на його роботу заклали 262,4млн грн», – розповіла Л. Гриневич.

Міністр підкреслила, що одним із найважливіших пріоритетів МОН за останні роки було збільшення підтримки молодих науковців та університетської науки.

«Рішення, яке нам вдалося провести і яким як Міністр дуже пишаюся, – це запровадження базового фінансування науки в університетах. Цьогоріч для цього в бюджеті передбачено 100млн грн. Розподілятися ці гроші мають за результатами державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової діяльності. Кабмін вже затвердив порядок проведення цієї атестації. Залишилося лише затвердити методику, а також порядок використання коштів. Ми сподіваємось, що нам вдасться здійснити всі процедури оперативно. Ми плануємо, що і запровадження базового фінансування, і атестація дозволять нашим університетам більш якісно формувати свою довгострокову дослідницьку політику», – додала Міністр.

Значну роль зараз у розвитку науки в Україні відіграє участь у програмі Горизонт2020.

«Наразі 189 українських організацій беруть участь у 139 проектах програми Горизонт 2020. Загалом наші організації в межах цих проектів залучили 22,2 млн євро. Ми зараз бачимо значний позитивний результат від участі у програмі і маємо чітку амбіцію стати асоційованим партнером у наступній Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Horizon Europe», – повідомила Л. Гриневич.

([вгору](#))

Додаток 41

04.06.2019

Уряд затвердив нову редакцію Українського правопису

[22 травня 2019 р. Кабінет Міністрів України за пропозицією Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України схвалив Український правопис у новій редакції. Правопис розробила і 22 жовтня 2018 р. затвердила Українська національна комісія з питань правопису \(Національна академія наук України\).](#)

Завдяки сучасним ЗМІ сьогодні маємо змогу почути усне українське слово не тільки з різних куточків України, а й з усього світу. Чуємо розмаїття акцентів, вимов, інтонацій, бо це *усне* українське мовлення з його природними територіальними, соціальними, віковими особливостями. На протигагу некодифікованому усному мовленню, правопис – це

еталон *писемної* літературної мови, яка, за слушним спостереженням Ю. В. Шевельова, є штучним витвором високорозвиненого суспільства, а не відтворенням почутого «з уст народу».

Сучасна українська мова – відкрита й динамічна. Змінюється словник, з'являються нові терміни в різних сферах суспільної комунікації, виникає потреба адаптації загальних і власних назв до раніше сформульованих орфографічних правил. Для чого переглядати ці правила? Для того щоб відреагувати на зміни в сучасній мовно-писемній практиці, визначити правила написання нових запозичених слів, нових власних назв, усунути застарілі формулювання та спростити й, де це можливо, уніфікувати орфографічні норми. Хоч уточнення й коригування орфографічних правил – це завдання насамперед професійних мовознавців, співтворцями Українського правопису є також широке коло освічених українців, чия писемна практика узвичаює те чи те написання.

У сучасній редакції Українського правопису збережено підхід до мови як до знакової системи й суспільного явища. Правописна норма, з одного боку, ґрунтується на тісних зв'язках елементів сучасної мовної системи, що відображається на письмі, а з другого боку, – на дотриманні мовної традиції і на залежності від неї. Здебільшого традиція відображає вчорашні або позавчорашні параметри системи. Так само, як і система, традиція є закономірним регулятором мовної норми.

Реагуючи на виклики мовної практики, сучасна редакція правопису розширила межі використання орфографічних варіантів. Кожний історичний період розвитку мови має свою варіантну динаміку. Пропонуючи в новій редакції правопису низку орфографічних варіантів, кодифікатори виходили з того, що варіативність – це органічна частина правописного кодексу і тією чи іншою мірою вона притаманна кожній мові на різних етапах її історичного розвитку. Відповідь на те, який з варіантів залишиться в минулому, зможе дати лише майбутнє.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС (2019)

(вгору)

Додаток 42

31.05.2019

Проекти вчених ї на здобуття фінансування з Громадського бюджету Києва

Вчені НАН України спільно зі своїми колегами з інших наукових і освітніх інституцій подали проекти на здобуття фінансування з Громадського бюджету Києва – «Рік науки для Києва» та «Науковий сквер на Оболоні» ([Національна академія наук України](#)).

Українська столиця відома як великий науковий і освітній центр. На території Києва розташовуються, наприклад, понад 100 наукових установ нашої Академії. Крім власне проведення досліджень і здійснення експертної

діяльності, вчені НАН України активно займаються також популяризацією науки.

Цього року вони спільно зі своїми колегами з інших наукових і освітніх інституцій знову подали проекти на здобуття фінансування з Громадського бюджету Києва:

1) «Рік науки для Києва»: цілий рік науково-популярних фестивалів для дітей та дорослих. Відкриті лекції, презентації та екскурсії від провідних фахівців, експерименти – можливість торкнутися науки для киян та гостей столиці!

Докладніша інформація про проект за посиланням:

<https://gb.kyivcity.gov.ua/projects/11/2100>

2) «Науковий сквер на Оболоні»: сквер, де на свіжому повітрі можна дивуватися експериментам з фізики і математики. Сквер з витворами мистецтва, які водночас демонструють наукові відкриття. Сквер, де для киян та гостей столиці проходять виставки наукової фотографії та зустрічі з науковцями.

Докладніша інформація про проект за посиланням:

<https://gb.kyivcity.gov.ua/projects/11/2134>

Довідково: «Громадський бюджет» – інструмент активних громадян для зміни Міста, району на краще. Проекти, які найбільше підтримують кияни шляхом е-голосування, будуть реалізовані Містом під контролем Команд та громадськості.

Просимо всіх небайдужих до науки киян підтримати ці ініціативи і заздалегідь щиро дякуємо за кожен голос!

([вгору](#))

Додаток 43

24.05.2019

Впровадження і використання геоінформаційних технологій посилюють розвиток АПК, – Олена Ковальова на GeoDigital Ukraine

Подальша інтеграція цифрових технологій та кращих міжнародних кейсів з використання геопросторових даних в український аграрний сектор є беззаперечною умовою для його стрімкого та ефективного розвитку ([Урядовий портал](#)).

Про це заявила заступник Міністра аграрної політики та продовольства України О. Ковальова під час відкриття Першої міжнародної конференції з геоінформаційних технологій GeoDigital Ukraine. Організаторами конференції виступили Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) та ГС «УкрГео».

«Сьогодні новітні технології відіграють дедалі важливішу роль майже в усіх сферах суспільного життя. За останні роки багато реформ Уряду супроводжувалось відповідними ІТ-рішеннями. Цього року Мінагрополітики запустило такі ресурси, як «Поле.Онлайн», де доступні актуальні дані про

сільськогосподарські культури у розрізі областей, та Геопортал дистанційного зондування Землі, що дає можливість відстежити, зокрема, індекс та прогноз посухи, дощу та пожежонебезпеки, що є надзвичайно важливим для розвитку сільського господарства в Україні», – наголосила О. Ковальова, подякувавши організаторам та міжнародним партнерам за обмін професійним досвідом.

Вона додала, що завдяки актуальним цифровим даним можна суттєво покращити процеси моніторингу і контролю, підвищити якість управлінських рішень і скоротити час на їх прийняття, забезпечити комплексну розробку стратегій територіального розвитку.

В рамках конференції спікери з України, Німеччини, Швеції, Нідерландів, Норвегії, Польщі, Угорщини, Середньої Азії та Кавказу поділилися з учасниками світовими трендами у сфері, презентували новітні геоінформаційні технології та продемонстрували успішні приклади практичної інтеграції геоданих для вирішення галузевих проблем. У заході взяли участь представники органів державної та місцевої влади України та світу, керівники підприємств, потенційні інвестори, бізнес, науковці та експерти.

([вгору](#))

Додаток 44

23.05.2019

Експерти ООН проведуть дослідження інноваційної сфери України і порадять, як покращити розвиток інновацій

Як стимулювати інноваційну діяльність та підвищити ефективність національної інноваційної системи – експерти ООН проведуть дослідження інноваційної сфери України та дадуть відповідні рекомендації. Про це йшлося під час зустрічі делегації Європейської економічної комісії ООН (UNECE) з представниками МОН ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Дослідження проводитиметься в межах огляду інноваційної політики країн Східної Європи та Кавказу, яке робить UNECE. Воно складатиметься з 6 етапів: ґрунтовне оцінювання і консультації з питань інноваційної політики, аналіз отриманих даних, публікація результатів тощо.

Для проведення дослідження було створено спеціальний опитувальник. З його допомогою експерти оцінюватимуть інституційну складову управління сферою інноваційної діяльності, інструменти інноваційної політики та інноваційні процеси. Загалом відбудеться огляд 50 індикаторів.

У межах візиту в Україну експерти ООН вже пояснили представникам університетів та наукових установ алгоритм заповнення опитувальника.

«Проведення цього дослідження зараз є дуже важливими, адже попередній огляд інноваційного розвитку України проводився UNECE 2012 року, а результати були опубліковані 2013-го. За ці понад 5 років багато змінилося. І саме це дослідження допоможе нам актуалізувати інформацію, критично оцінити втілення попередніх рекомендацій, а також виявити

проблеми, які стримують розвиток інновацій в Україні», – розповіла гендиректор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Д. Чайка.

Важливо, що за результатами дослідження Україна зможе побачити слабкі та сильні сторони не тільки своєї інноваційної політики, а й інших країн Східної Європи та Кавказу.

Делегація UNECE окремо зустрілася з представниками структурних підрозділів МОН, які розповіли про систему фінансування наукових досліджень в Україні. Також вони докладно зупинилися на заходах, які проводять для розвитку сфери інновацій та трансферу технологій.

У майбутньому планується ще низка зустрічей такого формату для обговорення проміжних результатів огляду.

([вгору](#))

Додаток 45

21.05.2019

5 кращих колективів науковців нагородили Преміями Кабінету Міністрів України за передові відкриття – вони отримають по 200 тис. гривень

16 травня 2019 р. відбулося вручення Премії Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій п'ятьом кращим колективам науковців, серед яких – вчені НАН України ([Національна академія наук України](#)).

Премію Кабінету Міністрів України за розроблення і впровадження інноваційних технологій було засновано 1 серпня 2012 р. Вона присуджується щороку на конкурсних засадах і вручається до Дня науки. Премією відзначають кращих науковців і винахідників за розроблення і впровадження у виробництво інноваційних технологій та виведення на ринок вітчизняної інноваційної продукції. З 2013-го щороку присуджується 5 премій, винятками були лише 2017-й, коли вручили 4 премії, та 2015-й, коли премія взагалі не призначалася.

Загалом на отримання Премії цього разу було подано 20 робіт, з яких експерти відібрали 5 найкращих, серед них дві роботи було представлено вченими НАН України.

1. «Створення впровадження інноваційних технологій виготовлення крупногабаритних редукторів важкого машинобудування» дає змогу створювати важке обладнання нового покоління для енергетичної, гірничої, суднобудівельної та оборонної галузей. Наприклад, розробка використовується під час виготовлення приводів важкої броньованої техніки. Вона також дає можливість забезпечити імпортозаміщення у важкому машинобудуванні.

Представлена: Донбаською державною машинобудівною академією, ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод», Інститутом надтвердих матеріалів імені В.М. Бакуля НАН України, Національний технічний

університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут».

2. «Інноваційна технологія та устаткування для вирощування супервеликих монокристалів тугоплавких металів (вольфраму і молібдену)» є унікальною, оскільки вчені створили технологію та обладнання для вирощування супервеликих профільованих монокристалів тугоплавких металів. Відповідних аналогів у світі немає. Використовується в найрізноманітніших галузях –аерокосмічній, атомній енергетиці, електроніці тощо. Має значення насамперед для розвитку військово-промислового комплексу України.

Представлена: Інститутом електрозварювання імені Є.О. Патона НАН України.

Докладніша інформація – за посиланням: <https://mon.gov.ua/ua/news/5-krashih-kolektiviv-naukovciv-nagorodili-premiyami-kmu-za-peredovi-vidkrittaya-voni-otrimayut-po-200-tis-griven>.

([вгору](#))

Додаток 46

24.05.2019

Конкурс інноваційних проектів в Одесі

Південний науковий центр НАН України і МОН України разом з Одеським інноваційно-інформаційним центром (ТОВ «ІНВАЦ») та за підтримки Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації організували та провели конкурс інноваційних проектів ([Національна академія наук України](#)).

Конкурс інноваційних проектів став вже традиційною подією для одеських вчених різновідомчих наукових установ і вищих навчальних закладів. Переможці конкурсу визначалися авторитетною конкурсною комісією на чолі з Головою Південного наукового центру НАН України академіком Сергієм Андронаті за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності, які Кабінет Міністрів України затвердив на період 2017-2021 рр.

Учасники та присутня на доповідях студентська молодь мали дуже позитивне враження від розробки Південноукраїнського педагогічного університету імені К.Д. Ушинського «Роботизована система вводу потенційно небезпечних пристроїв та конструкцій у аварійний режим при наближенні землетрусу», яку представив доцент кафедри методики викладання фізики та медійних засобів навчання цього вищого освітнього закладу кандидат фізико-математичних наук Вадим Жуковський. Система чутливих датчиків, розташованих по шляху від сейсмонебезпечної Зони Вранча в Румунії до українських нафто- і газопроводів, інших потенційно небезпечних об'єктів повинна встигнути блискавично подати сигнал на перекриття подачі палива до початку можливого руйнування таких об'єктів.

Нові нанокompозити для плівкових елементів мікроелектронних сенсорів запропоновані доктором фізико-математичних наук Ярославом Лепіхом і співавторами з Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Про те, як ефективно застосувати систему управління в процесі реабілітації пацієнтів з проблемами опорно-рухового апарату доповів завідувач кафедри інформатики Одеського державного екологічного університету доктор технічних наук Володимир Мещеряков. Його розробка має конкретну цільову спрямованість на оптимізацію процесу лікування пацієнтів в курортно-оздоровчому комплексі «Куяльник».

Одеський край відомий винами своїх добірних виноградників. Їх збереженню від хвороб і шкідників був присвячений проект Катерини Шматковской з ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства імені В. Є. Таїрова».

Як знизити втрати при збереженні і транспортуванні харчової продукції з мінімальними енергетичними витратами рекомендовано інноваційним проектом «Засоби зниження енергетичних витрат та стабілізації температури продукту під час зберігання і транспортування», який представила Олена Томчик з Одеської національної академії харчових технологій.

Економісти Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, від імені яких доповідала доктор економічних наук Наталія Андрєєва, запропонували «Механізми та інструментарій впровадження екологічно чистих виробництв в контексті пріоритетів «зеленої економіки».

Вищеперелічені переможці конкурсу, як і інші його лауреати ще раз підтвердили актуальність, різноманітність і привабливість досягнень одеської науки, збереження її плідного творчого ядра і перспективу подальших ефективних наукових відкриттів та інноваційних досягнень.

([вгору](#))

Додаток 47

07.05.2019

Сармакешян Г.

Инжиниринговые фирмы – требование времени

В интервью «Голосу Армении» академик-секретарь Отделения химии и наук о земле Национальной академии наук Республики Армения Левон Тавадян говорит о создании условий для практического использования результатов научных исследований ([Голос Армении](#)).

– Г-н Тавадян, в последние годы от армянских ученых настоятельно требуют прикладных результатов. Что мешает реализации этой задачи?

– Хочу сразу же уточнить, что наука не та сфера, где полученный сегодня результат может завтра найти практическое применение. Нередко это происходит лишь спустя десятилетия. Кроме того, получение практических результатов – далеко не единственная задача исследователя. Наука оказывает

на государство и общество многофакторное воздействие, влияет на все сферы жизни. Это и уровень образования, и статус страны, разумеется, экономика и т. д. Практическое использование научных результатов – очень важный вопрос, но его решение зависит не только от ученых. Во многих странах, в том числе и в России, сейчас создаются инжиниринговые и консалтинговые фирмы, которые способствуют внедрению разработок. У нас какие-то шаги в этом направлении делаются, но далеко не достаточные. Вообще сам подход к науке, ее роли, задачам требует уточнения и более адекватных подходов, в первую очередь к фундаментальным исследованиям. Стремление отодвинуть фундаментальную науку на второй план – результат опасных заблуждений. Ведь именно в сфере фундаментальной науки формируются специалисты, которые потом решают прикладные задачи. По-другому не бывает. При слабом развитии фундаментальной науки такие специалисты просто не появляются. В проект по созданию в СССР атомной бомбы были вовлечены лучшие физики из сферы фундаментальной науки. Под их руководством вместе с инженерными кадрами самой высокой квалификации поставленная задача была выполнена.

– **Что мешает созданию инжиниринговых фирм в Армении?**

– Причин несколько. Это низкая востребованность научных результатов, слабое развитие промышленности, монополизация. Есть и проблемы с законодательством. Отсутствует система поощрения инновационной деятельности, что тоже должно быть отражено в законодательстве. Так и не появились венчурные фирмы. Нужно проанализировать весь комплекс проблем. Тогда станет возможным создать условия, стимулирующие прикладные исследования, востребованность разработок, их внедрение. Наука действует не сама по себе, а вкупе со многими аспектами экономической жизни страны.

– **А может быть, стоит использовать опыт советского времени?**

– Тогда действовала линейная схема. Ученый проводил исследования, если их результаты считались интересными, они передавались отраслевым институтам, которые их дорабатывали. Сейчас действует другой принцип, который широко применяется за рубежом, исключение составляют лишь некоторые очень крупные фирмы, имеющие свои отраслевые институты. Есть фирмы, которые ищут разработки, находят инвестора и по договору внедряют разработку. Сам ученый этой доработкой не занимается и не решает вопросы рынка. При наличии необходимого финансирования науки и заинтересованности в инновациях вопросы практического использования результатов исследований можно решить. Но у нас финансирование науки мизерное, инновационная деятельность никак не мотивирована, система внедрения не отработана, так что требовать только от науки практических результатов неправомерно. Существует понятие «предел чувствительности», которое касается повышения результативности научных исследований в зависимости от финансирования.

– **Инжиниринговые фирмы должны быть самостоятельными или действовать при институтах?**

– Сначала эти структуры могут действовать при институтах, а со временем выделиться в самостоятельные единицы.

– **Эти фирмы должны быть специализированными или одна организация может заниматься несколькими направлениями?**

– На начальном этапе, пока объем работ небольшой, можно объединить несколько направлений, но в дальнейшем специализация будет более эффективной.

– **Но для начала, наверное, надо просто собрать разработки, посмотреть, что перспективно...**

– Инвентаризация, безусловно, нужна, но, когда будут созданы условия для инноваций, появятся разработки более высокого уровня. Нужен заказ. И речь не только о госзаказе. Процесс формирования заказа не должен быть односторонним, в нем должны участвовать и ученые, которые могут предложить возможности, о которых просто не задумывались производители. Правительство требует от ученых конечного результата, но на пути к достижению этой цели сразу же начнет выявляться масса проблем, решение которых не в компетенции ученых.

Есть еще одна проблема – дефицит кадров молодых специалистов. Об оттоке молодежи говорится давно, но предлагаемые программы могут лишь частично решить эту проблему. 30 % сотрудников НАН – молодежь, это хороший показатель, но многие молодые, проработав несколько лет и защитив диссертацию, уходят в более благополучные сферы. А это значит, что не только сейчас, но и в будущем у нас сохранится дефицит специалистов среднего возраста, которые должны выполнять основной объем работы и быть наиболее результативной частью научного сообщества.

Нужны не слова, а реальные меры по решению финансовых и социальных проблем молодых ученых. И что еще очень важно – нужно оснастить лаборатории, создать молодежи условия для полноценной исследовательской работы, научной карьеры. Этим вопросом занимаются и Комитет по науке, и НАН, разрабатываются целевые программы, многие вопросы решаются совместно с Министерством образования и науки. Но принимаемые меры должны более активно способствовать привлечению молодежи в науку и создавать те условия, при которых молодой человек не просто на некоторое время придет в науку, а свяжет с ней свою дальнейшую карьеру и жизнь...

(вгору)

28.05.2019

Майлис Репс: в одном можно быть уверенным – мы должны достичь одного процента

По словам министра образования и науки Майлис Репс, то, что финансирование науки должно достичь одного процента от внутреннего валового продукта, является безальтернативным решением. Для сохранения нынешнего уровня финансирования наука получит дополнительно 143 миллиона евро ([Министерство образования и науки Эстонской Республики](#)).

«Надеюсь, что большой шаг к достижению этой цели мы сможем сделать уже через несколько месяцев, когда будет готов бюджетный прогноз, и станут известны возможности увеличения государственного финансирования науки. Финансирование науки в размере одного процента от ВВП, подобно оборонным расходам, должно считаться само собой разумеющимся и не подлежать обсуждению», – сказала министр.

«В ситуации, когда правительство при обсуждении бюджетной стратегии вынуждено обсуждать сокращение расходов, утешением служит, что наука получит дополнительно 143 миллиона для того, чтобы финансирование науки оставалось стабильным», – сказала М. Репс и добавила, что не скрывает того, что, разумеется, ожидания были и остаются большими.

«Благодарю всех ученых за то, что вы настаиваете на увеличении финансирования нашей области, и призываю вас и в дальнейшем проявлять активность – только так, совместными усилиями, мы сможем добиться желаемой цели. Как министра образования, меня беспокоит недофинансирование науки, и я ни в коем случае не планирую отказываться от цели увеличить финансовую поддержку науки государством», – сказала М. Репс.

([вгору](#))

15.05.2019

Сармакешян Г.

Проблема – неумение использовать научные результаты

В интервью «Голосу Армении» директор Центра эколого-ноосферных исследований Национальной академии наук Республики Армения Армен Сагателян говорит о проблемах практического использования результатов научных исследований ([Голос Армении](#)).

– Г-н Сагателян, правительство требует от науки практической отдачи, однако госзаказов на исследования нет. Как вы прокомментируете эту ситуацию?

– Конечно, наука должна давать практические результаты. И наши ученые быстро осваивают прикладные направления, но есть масса факторов,

препятствующих развитию прикладной науки в Армении и внедрению ее результатов. И тут возникают вопросы к государству: во-первых, каковы наши экономические приоритеты? Ведь именно под них должна подстраиваться вся инфраструктура, в том числе и наука. Однако за все годы независимости так и не была представлена четкая программа развития страны, не определена роль науки в развитии государства и общества, обеспечении безопасности. Проблема в неумении использовать научные результаты. Что же касается госзаказа, то он практически невозможен, поскольку государство не регулирует экономическую сферу, у нас свободные рыночные отношения. Если нет инфраструктуры реализации, государство не может давать заказы науке.

– **Что значит нет инфраструктуры реализации?**

– Например, даже если Минсельхоз закажет какую-то разработку ученым, возникнут проблемы с внедрением, поскольку все сельское хозяйство приватизировано. Нужна система стимуляции и производителей, и научных организаций. Но сегодня и законодательная база, и фискальная политика не способствуют практическому использованию результатов научных исследований. Более того, возможности научных исследований и внедрений дискриминируются на законодательном и даже административном уровне.

– **Приходилось ли вашему институту решать прикладные задачи?**

– Хотя мы занимаемся и фундаментальной наукой, наш институт зарекомендовал себя как организация, способная быстро решать конкретные проблемы и качественно выполнять любые заказы в области охраны окружающей среды. Таких примеров много. Мы оказались единственной организацией, оперативно отреагировавшей на ситуацию в связи с оползнем на территории хранилища ядохимикатов в Нубарашене. Быстро провели полевые работы, сделали необходимые анализы, дали описание, подготовили условия для объявления тендера по минимизации ущерба. В свое время наш центр сыграл важную роль в реализации проекта по уничтожению ракетного топлива, оставшегося с советских времен в Калтахчи. Это была серьезная экологическая угроза. Топливо было взрыво- и пожароопасным, могло растворить металл, проблему нужно было решать безотлагательно, но из-за отсутствия экологического сопровождения проект мог закрыться. И только наш центр смог быстро и успешно обеспечить мониторинг и применение технологий, обеспечивающих безопасность окружающей среды. С практической частью проекта прекрасно справилось Министерство обороны Армении. Топливо было переработано в азотное удобрение с огромным переходным коэффициентом. Это удобрение раздали окрестным селам, и мы провели оценку его применения.

Когда возникает сложная ситуация, наш центр успешно решает вопросы национальной безопасности, хотя особой поддержки со стороны правительства не имеет. Тем не менее мы проводим важные исследования по геохимии окружающей среды городов, влиянию горнорудной промышленности, разрабатываем методы дистанционной оценки территории,

виявляємо ризики в пищевих цепях, оцінюємо кормову базу і т. д. Причому якщо для практичного використання результатів інших прикладних напрямків потрібен визначений економічний суб'єкт, замовник, то нашими замовниками можуть бути і різні міністерства. В їх програмах завжди є задачі, що вимагають наукового забезпечення. Однак в цих структурах діє порочна схема національного використання засобів, особливо поступаючих від міжнародних організацій. Прийнята практика роботи з карманными громадськими і приватними організаціями. В результаті багато програм провалено.

Яскравий приклад – програма з зміною клімату, яку фінансувала Всесвітній банк через Міністерство охорони природи. Люди, задіяні в цій програмі, багато років утверджували, що в Арменії йде процес опустелювання, прогнозували нехватку води, деградацію ґрунтів... Однак серйозні дослідження, які провів наш центр, повністю спростили ці твердження. Оказалося, що в Арменії зміна клімату привела до підвищення продуктивності екосистеми. Це є неправильні дані і висновки, на які були витрачені великі засоби, дорого обійшлися республіці. При наявності адекватних прогнозів і оцінок сільське господарство республіки могло розвиватися значно ефективніше, хоча б піднявшись на кілька сот метрів вгору і отримуючи високі врожаї за рахунок збільшення оброблюваних площ. Це те саме і з кормовими угіддями. У нас є чудові розробки, які можуть ефективно використовуватися для зміцнення кормової бази тваринництва, але поки що вони знайшли застосування тільки в Арцахі...

([вгору](#))

Додаток 50

05.06.2019

Реалізацію амбітного Plan S відкладено

31 травня 2019 р. організація cOAlition S, яка ініціювала Plan S, офіційно повідомила, що відкритий доступ до наукових публікацій відкладено, щоб дозволити дослідницькій спільноті адаптуватися ([Національна академія наук України](#)).

Здійснення Plan S відкладено до 2021 р. Крім того, були внесені зміни в сам план. Тепер при розгляді питання про те, кого фінансувати, європейські дослідницькі агентства ігноруватимуть престиж журналів, у яких публікуються дослідники, тому що система винагороди значною мірою залежить від публікації в високореєтингових престижних журналах. Крім того, агентства не встановлюватимуть верхню межу вартості публікації в журналах відкритого доступу.

Довідково. Ініціативу Євросоюзу щодо відкритого доступу до наукових публікацій було запущено 4 вересня 2018 р. великими національними фондами з 12 європейських країн і Міністерством європейських дослідників

(ERC). Вона спрямована на консолідацію, яка надає повний відкритий доступ до будь-якої наукової публікації.

Під егідою ERC фонди утворили консорціум під назвою «сOAlition S» [S — science — наука, OA — open access — відкритий доступ, coalition — об'єднання].

Основна мета діяльності «сOAlition S» полягає в тому, що після 1 січня 2020 року результати наукових досліджень, які були профінансовані або фінансуються за рахунок державних грантів «сOAlition S», мають публікуватись у відповідних журналах або платформах відкритого доступу.

При цьому важливою вимогою є оплата публікації статті у журналах відкритого доступу.

Детально ознайомитися зі змінами в реалізації Plan S можна на офіційній сторінці сOAlition S:

<https://www.coalition-s.org/revised-implementation-guidance/>
(вгору)

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Упорядник Натаров Олег Олександрович

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz2014@ukr.net
Сайт: <http://nbuviap.gov.ua/>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.